

T.C.

Mardin Artuklu Üniversitesi

Türkiye’de Yaşayan Diller Enstitüsü

Süryani Dili ve Kültürü Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA YAZMA ESERLER BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDE
BULUNAN
SÜRYANİCE EL YAZMALARININ KATALOGLANMASI**

Hatice ÖZBEK

13731020

Danışman

Dr. Kutlu AKALIN

Mardin 2019

T.C.
Mardin Artuklu Üniversitesi
Türkiye’de Yaşayan Diller Enstitüsü
Süryani Dili ve Kültürü Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA YAZMA ESERLER BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDE
BULUNAN
SÜRYANİCE EL YAZMALARININ KATALOGLANMASI**

Hatice ÖZBEK

13731020

Danışman

Dr. Kutlu AKALIN

MARDİN 2019

TAAHHÜTNAME

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN DİLLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğünde Bulunan Süryanice El Yazmalarının Kataloglanması” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin/Projemin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Projemin sadece Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimi (2)yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/projemin tamamı her yerden erişime açılabilir.

...../...../.....

Hatice ÖZBEK

KABUL VE ONAY

Hatice ÖZBEK tarafından hazırlanan “Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğünde Bulunan Süryanice El Yazmalarının Kataloglanması” adındaki çalışma, 30 Mayıs 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Süryani Dili ve Kültürü Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Kutlu AKALIN

Dr. Öğretim Üyesi Necla KAPLAN

Dr. Öğretim Üyesi Pınar SERDAR DİNÇER

İÇİNDEKİLER:

TAAHHÜTNAME.....	i
KABUL VE ONAY	ii
İÇİNDEKİLER:.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ	vii
RESİMLER LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
TEŞEKKÜRLER.....	xiv
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı.....	1
1.2. Araştırma Yöntemi ve Sınırlılığı.....	1
1.3. Araştırmada Kullanılan Kaynaklar	5
1. SÜRYANİCE HATLAR.....	9
1.1.1. Doğu, Eştrangelo ve Serço Hatları	13
1.1.2. Harekelendirme	14
1.1.3. Rakam ve Numaralandırma Sistemi.....	16
2. SÜRYANİ YAZINSAL KAYNAKLARI VE ORTAYA ÇIKIŞLARI	17
2.1. Süryani Yazınsal Kaynakları ve Ortaya Çıkışları.....	17
2.2. El Yazmaları Üretim Tekniği ve Süreci	23
3. KONYA YAZMA ESERLER BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN SÜRYANİCE EL YAZMALARI KATALOĞU	28
3.1. Resimler ve Süslemeler	120
3.1.1. Resimli Sayfalar	121
3.1.2. Takdim Sayfaları ve Süslemeli Sayfalar	126
Resimler.....	135
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	147
SONUÇ	152
KAYNAKÇA	153
Ek: Değerlendirme Tablosu.....	157

ÖNSÖZ

Bir medeniyetin aydınlatılmasında belki de en önemli çalışmalar o medeniyetin bırakmış olduğu somut eserler üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu eserlerin en değerli olanlarından biri de kuşkusuz yazma eserlerdir. Batıda yüzyıllar önce başlamış olan Süryani tarihi, dili ve kültürü alanındaki çalışmaların kilometre taşlarından biri de Süryani el yazmalarının incelenmesi ve kataloglanmasıdır. Assemani ile başlayan bu kataloglama süreci ne yazık ki Türkiye’de diğer pek çok alanda olduğu gibi göz ardı edilmiştir. Türkiye sınırları içerisinde mevcut kilise ve manastırlardaki el yazmalarının kataloglanması da yine Batılı bilim adamları tarafından yapılmıştır.

Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü Süryanice eserlerin kataloglanması için bize kapılarını açmış ve Türkiye’de Süryani el yazmalarının kataloglanması konusunda öncü olmuştur. Kurumun bize sağlamış olduğu destek sayesinde bu çalışma hazırlanmıştır.

ÖZET

Süryani dili Semitik dil ailesine mensup olup Aramicenin Urfa diyalektidir. Süryanice MÖ birinci yüzyıldan itibaren Fenike alfabesinden esinlenen ve kendine has olarak oluşturduğu yirmi iki harfli bir alfabe ile şekillenmeye başlamıştır. Her Hıristiyan cemaati kendine ait bir program geliştirerek bu programın eserlerini manastırlarda üretmeye ve çoğaltmaya başlamışlardır. Ayrıca kilise tarihi ve teolojik konular, gündelik hayata dair kaynaklar ve bir dönemin zirvesi olan çeviriler de el ile yazılmış ve zengin bir külliyat oluşmuştur. Süryanice el yazmaları genellikle kilise ve manastırlarda yazılmış ve kütüphanelerinde korunmuştur. Günümüzde pek çok eser Batı kütüphanelerine taşınmış olsa da Anadolu'da bulunan kilise ve manastır kütüphanelerinde hâlâ yazma eser mevcuttur. Bu eserler içinde özellikle Yeni Ahit ve İsa Mesih'in yaşamı ve mucizelerini anlatan eserler resimle süslenmiştir.

Bu çalışma Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğünde bulunan otuz dört Süryanice el yazmasından oluşmaktadır. Bu eserler kataloglanmış, mevcut özellikleri tespit edilmiş, güncel durumları belirtilmiş ve tezhipli olanlar ayrıca anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler, Süryani dili, el yazmaları, Süryanice el yazmaları, katalog

ABSTRACT

Syriac is a member of the Semitic languages and is the Edessan (Urfa in modern Turkey, Urhoy in Syriac) dialect of Aramaic. It formed its own script based on the Phoenician script in around the first century BCE. Each Christian congregation developed a written program on their own and produced and consumed them in the monasteries. Ecclesiastical histories, theological subjects, sources of daily matters and the once-famous translations from other languages were written down by hand and a rich collection of written material came into being. Syriac manuscripts were generally produced and kept in the libraries of churches and monasteries. Although an overwhelming number of manuscripts were carried to European libraries, there are still some manuscripts left at the churches and monasteries of Anatolia. Those manuscripts with the texts of the New Testament and the life and miracles of Jesus Christ were decorated by miniatures.

This study is concerned about thirty-four manuscripts currently located at the Konya Regional Directorate of Manuscripts. A catalogue of the manuscripts detailing their current state is supplied.

Key Words; Syriac language, manuscripts, Syriac manuscripts, catalog

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Süryanice Hatlar ve Transliterasyon Tablosu.	8
Tablo 2. Süryanice Hatlar ve Transliterasyon Özet Tablo.	13
Tablo 3. Sert ve Yumuşak Harflerin Okunuşu Tablosu.	14
Tablo 4. Harekelendirme Tablosu.	15
Tablo 5. Rakam Harf Sistemi Tablosu.	16
Tablo 6. Değerlendirme Tablosu.	157

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Kat. 1. 271 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 2. Kat. 1. 271 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 3. Kat. 2. 272 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 4. Kat. 2. 272 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 5. Kat. 3. 273 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 6. Kat. 3. 273 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 7. Kat. 4. 274 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 8. Kat. 4. 274 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 9. Kat. 5. 275 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 10. Kat. 5. 275 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 11. Kat. 6. 276 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 12. Kat. 6. 276 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 13. Kat. 7. 277 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 14. Kat. 7. 277 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 15. Kat. 8. 279 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 16. Kat. 8. 279 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 17. Kat. 9. 280 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 18. Kat. 9. 280 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 19. Kat. 10. 281 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 20. Kat. 10. 281 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 21. Kat. 11. 282 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 22. Kat. 11. 282 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 23. Kat. 12. 283 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 24. Kat. 12. 283 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 25. Kat. 13. 285 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 26. Kat. 13. 285 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 27. Kat. 14. 286 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 28. Kat. 14. 286 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 29. Kat. 15. 288 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 30. Kat. 15. 288 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 31. Kat. 16. 289 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 32. Kat. 16. 289 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 33. Kat. 17. 290 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 34. Kat. 17. 290 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 35. Kat. 18. 291 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 36. Kat. 18. 291 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 37. Kat. 19. 292 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 38. Kat. 19. 292 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 39. Kat. 20. 293 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 40. Kat. 20. 293 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 41. Kat. 21. 294 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 42. Kat. 21. 294 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 43. Kat. 22. 295 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 44. Kat. 22. 295 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 45. Kat. 23. 296 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 46. Kat. 23. 296 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 47. Kat. 24. 297 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 48. Kat. 24. 297 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 49. Kat. 25. 298 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 50. Kat. 25. 298. Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 51. Kat. 26. 300 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 52. Kat. 26. 300 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 53. Kat. 27. 301 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 54. Kat. 27. 301 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 55. Kat. 28. 302 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 56. Kat. 28. 302 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 57. Kat. 29. 303 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 58. Kat. 29. 303 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 59. Kat. 30. 304 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 60. Kat. 30. 304 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 61. Kat. 31. 307 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 62. Kat. 31. 307 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 63. Kat. 32. Van-Kayıtsız Kodlu El Yazmasının Başlangıcı

Resim 64. Kat. 32. Van-Kayıtsız Kodlu El Yazmasının Bitişi

Resim 65. Kat. 33. BY5988 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 66. Kat. 33.BY5988 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 67. Kat. 34. BY6026 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

Resim 68. Kat. 34. BY6026 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Resim 69. Kat. 25 Numaralı Eserin Fol. 64b Yüzeyi İsa Mesih'in Kudüs'e Giriş Sahnesi (1586)

Resim 70. Resim 82. Kat. 32 Numaralı Eserin Fol. 214b Yüzeyi İsa Mesih'in Kudüs'e Giriş Sahnesi

Resim 71. Kat. 24 Numaralı Eserin Takdim Sayfası

Resim 72. Kat. 25 Numaralı Eserin Takdim Sayfası (1586)

Resim 73. Kat. 34 Numaralı Eserin Mukavva Cildi Ön Yüzeyi (1645)

Resim 74. Kat. 12 Numaralı Eserin Kilit Sistemli Cilt Ön Yüzeyi

Resim 75. Kat. 24 Numaralı Eserin Lake Süslemeli Arka Cilt Yüzeyi

Resim 76. Kat. 25 Numaralı Eserin Lake Süslemeli Ön Cilt Yüzeyi (1586)

Resim 77. Kat. 27 Numaralı Eserin Süslemeli Cilt Ön Yüzeyi

Resim 78. Kat. 25 Numaralı Eserin Fol.41a Yüzeyi Süslemeli Sayfası (1586)

Resim 79. Kat. 32 Numaralı Eserin Fol.120a Yüzeyi Süslemeli ve Forma Geçiş Numaralı Sayfası

Resim 80. Kat. 22 Numaralı Eserin Fol. 56b Yüzeyi Süslemeli Sayfası (1816)

Resim 81. Kat. 28 Numaralı Eserin Fol. 191b Yüzeyi Yarım Kalan Süslemeli Sayfası

Resim 82. Kat. 19 Numaralı Eserin Fol. 8b Yüzeyi Yarım Kalan Süslemeli Sayfası

KISALTMALAR LİSTESİ

Avr. : Avrupa

bb. : Başka başka

bkz. : Bakınız

c. : Cilt

cm : Santimetre

çev. : Çeviren

der. : Derleyen

ed. : Editör

Env.: Envanter

Est. : Eştrangelo

Fol. : Folyo

Fol. a. : Folyonun a yüzü

Fol. b. : Folyonun b yüzü

Gerş. : Gerşuni

Haz. : Hazırlayan

İstn. : İstinsah

Kap. : Kaplama

Kat. : Katalog

Kır. : Kırmızı

Kom. : Kompozit

KYEEM. : Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Man. : Manastırı

MÖ : Milatta Önce

MS : Milattan Sonra

No. : Numara

Res. : Resim

s. : Sayfa / Sayfası

Sat. : Satır

Say. : Sayısı

Siy. : Siyah

ss : Sayfaları arasında

Sür. : Süryanice

Süs. : Süsleme / Süslemeli

Süt. : Sütun

Tak. : Takdim

yy. : Yüzyıl

TEŞEKKÜRLER

Öncelikle tezimizin yazılabılması için Konya Yazma Eserler Bölge Kütüphanesini bize açan ve imkanlarını sonuna dek bize sunan kurumun müdürü Sayın Bekir ŐAHİN'e ve kütüphane çalışanlarına, Süryanice çeviri bölümünde her zaman bana yol gösteren ve hatalarımı düzelten Kırklar Kilisesi Horepiskoposu Gabriel AKYÜZ'e, metnin şekillenmesinde yardımcı olan Uzman Tarihçi Orhan NEÇARE'ye, Sanat Tarihçi Dr. Nilgün ÇEVİRİMLİ'ye, Prof. Dr. Adnan ÇEVİK'e, benden hiç bir yardımı esirgemeyen her daim yanımda olan hem hocam hem sınıf arkadaşım Mehmet ŞİMŞEK'e, Dr. Necla KAPLAN hocama, Dr. Pınar SERDAR DİNÇER hocama ve tez danışmanım Dr. Kutlu AKALIN'a sonsuz TEŞEKKÜRLER..

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Araştırmamızın konusunu Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü (KYEBM)'nde bulunan 34 Süryanice el yazması oluşturmaktadır. Çalışmamız Süryani el yazmaları hakkında kısa ve genel bilgi sunduktan sonra bahsi geçen bu el yazmalarının kataloglanması olup bu eserlerde rastlanılan ferağ kayıt¹, temellük² bilgilerinin ve eser durum tespitinin yanı sıra genel bir değerlendirme içermektedir. Tezimizin temel amacı mevcut eserlerin hepsini tek tek tercüme etmekten ziyade akademik camianın hizmetine sunabilmek adına ferağ kayıtların çıkartılması ve kataloglanmasıdır.

1.2. Araştırma Yöntemi ve Sınırlılığı

KYEBM'de bulunan 34 Süryanice el yazmasının Bölge Yazma (BY) kodlu BY5988 ve BY6026 numaralı iki eseri hariç diğer otuz iki eser kuruma 06.02. 2015 tarihinde Van Müzesi Müdürlüğünden devir yoluyla gönderilmiştir.

Van Müzesinden gelen Süryanice el yazmaları eserlerin sıralaması 271'den başlayıp 307 numaralı esere kadar devam etmektedir bir de Van-KAYITSIZ kodlu bir eser daha bulunmaktadır. Süryanice eserler Van Müzesi Etnografya Deposu Kitap Listesine göre kayıt altına alınmıştır. Ancak sıralamada bazı eserler yoktur. Örneğin 277 numaralı eserden sonra 279 numaralı esere geçiş yapılmış aradaki 278 numaralı

¹Ferağ Kaydı: Metnin sonunda yer alan müellif, müstensih adları, telif, istinsah yer ve tarihleri gibi bilgilerin bulunduğu kayıt. Adam Gacek, *Arapça El Yazmaları İçin Rehber*, çev. Ali Benli, M. Cüneyt Kaya, Klasik Yayınları, İstanbul 2016, ss. 67-72.

²Temellük: Bir el yazmasının kime, kimlere ait olduğunu belirten mülkiyet kaydı. Gacek, ss. 328-332

eser mevcut değildir. Bu ve bunun gibi 284, 287, 299, 305,³ 306 numaralı eserler de sıralamada yoktur. Bu eserler KYEBM’de Van müzesinden geldiği şekliyle kayıt altına alındığı için numaralandırma yönteminde Van Müzesinin sıralaması baz alınmıştır. Çalışmamızda sıralama içinde eksik olan numaraların kafa karışıklığına sebebiyet vermemesi adına sırasına uygun bir şekilde her birine Kat. 1 (Katalog Numarası 1)’den başlayıp Kat. 34 (Katalog Numarası 34)’e kadar numara verilmiştir. Van’dan gelen eserler otuz iki tane olup sıralaması Kat.1’den Kat. 32’ye kadar devam etmiştir. Kurumun kendi bünyesindeki iki eser de BY kodundan sonraki sıra numarasının büyük ve küçüklüğüne göre numaralandırılmıştır. BY5988’e Kat. 33, BY6026’ya Kat. 34 kodu verilmiş ve bu iki eser en sona eklenmiştir. Katalog sıralamamız bu şekilde sona ermiştir.

Bu çalışma kapsamında eserler kurumun okuma salonunda belirli aralıklarla fiziksel olarak tek tek incelenmiş olup dijital kopyaları üzerinden de metin içerikleri tercüme edilmiştir. Her bir eser ayrı ayrı incelenmiş, ferağ kayıt bilgilerinden metin içeriğine kadar tespit edebildiğimiz bütün özellikleri dikkate alınmıştır. Eserler kendi içinde konu, tarih, cilt ve metin özellikleri gibi konularda da sınıflandırılmıştır⁴.Ancak bir el yazması için ele alınabilecek konunun genişliği bakımından bazı konularda sadece tespit edilen durum verilmiş ve detaya inilmemiştir. Örneğin kağıtların filigranlı⁵ olup olmadığı ve filigranların şekli kimi el yazmalarında çok net bir şekilde görülürken kimisinde hiç görülememiş kimisinde ise tahribattan ya da metin yüzeyiyle aynı yerde olmasından dolayı tespit edilememiştir. Bu durumun karışıklığa sebep olmaması için “filigranlı” ya da “filigransız” ifadeleri kullanılmıştır. Ayrıca eserlerin

³305 numaralı eser envanter kaydında var olup Van Müzesinden getirilmemiş 45x60,5 cm ebatlarında Süryanice bir Mektuptur.

⁴Bu özelliklerin geneli için bkz. Değerlendirme Tablosu.

⁵Filigran Kağıtların dokusunda bulunan ve ışığa tutulunca görünen ve kağıdın nereden geldiğinin, nereye ait olduğunun göstergesi olan yazı ve şekillerdir. Gacek, s. 73, M. E. Özen, *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü*, İ.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları İstanbul 1985, s. 20.

pek çoğunda bazı harfler hem Doğu hattı hem de Eşrangelo hattı kullanılarak yazılmıştır. Örneğin Olap⁶ harfi kelime başında Eşrangelo hattı ile yazılmış ama kelimenin sonunda Doğu hattı ile ya da tam tersi şekilde yazılmıştır. Bu durum sadece Olap harfinde değil başka harflerde de gözlemlenmiştir. Örneğin kelime başında g harfi Eşrangelo hattına özgü yazılırken kelimenin devamında d harfi Doğu hattına özgü yazılmıştır. Bu özelliklerin görüldüğü eserlerin metinleri Eşrangelo ya da Doğu hattı değil kompozit hat olarak sınıflandırılmıştır. Serço hattının kullanıldığı sadece iki eser vardır bunlar Kat. 33 ve Kat. 34 kodlu eserler olup ikisi de harekesizdir. Serço hattı kompozit hat içerisinde kullanılmamıştır.

Eserlerin yazı karakterinin anlaşılması ve metnin orijinalinin okuyucuya daha rahat fikir sunabilmesi adına her bir eserin giriş ve son sayfasından yazılan satırların resimleri de katalog içine eklenmiştir. Katalog çalışması içinde cildi, cilt süslemesi ve metin içi süslemesi bulunan eserlerin özellikleri ve süslemeleri ayrıca anlatılmış ancak tarihler 1470 yılından 1854 yılına kadar geniş bir zamana ve de Hasankeyf'ten (Batman) Musul'a kadar geniş bir coğrafyaya yayıldığı için cilt süslemeleri ve resimleri betimlenmiş ama dönem, üslup gibi bir sınıflama ya da değerlendirmeye gidilmemiştir.

Çalışmamız sırasında temellük kaydında ve ferağ kaydını oluşturan müstensih, istinsah yeri ve tarihi gibikayıtlarda geçen özel isimler ve yerler Türkçe olarak yazılmıştır. Eserlerin ilk ve son satırları eserlerin hat özelliğine göre bilgisayar ortamındaki Serço Kharput ya da Eşrangelo Edessa fontları ile daha iyi okunabilmesi için 18 puntoda yazılmıştır. Kompozit hat bilgisayar ortamında mevcut olmadığı için bu hattın yazılmış olduğu eserlerin giriş ve son satırları da Eşrangelo Edessa fontu ile yazılmıştır.

⁶Arapça Elif, Türkçede ise harekeye göre ses alır.

Kopyalama tarihleri tespit edilen eserlerin çoğunda yıl olarak Yunan yılı verilmiş olup bunlar miladi takvime dönüştürülmüş⁷ ve katalog kısmında her iki yıl yazılmıştır. Değerlendirme kısmında ise sadece miladi yıl yazılmıştır.

Değerlendirme ve sonuç kısmında katalog içinde bahsi geçen bütün konular ve de cilt ve metin özellikleri ayrıca kısa kısabaşlıklar altında değerlendirilmiş ve genel bir çerçeve çizilmiştir.

Süryani el yazmaları ile ilgili mevcut kaynakların neredeyse tamamı batı dillerindedir. Bu da ayrı bir çeviri süreci gerektirmiştir. Bunun yanı sıra son yıllarda özellikle Mardin Artuklu Üniversitesinde yapılan çalışmalar sonucu Türkçeye giderek artan bir Süryani Dili, Edebiyatı ve Kültürü çalışmaları külliyatı kazandırılmaktadır. Bunlardan Araştırmada Kullanılan Kaynaklar kısmında daha geniş bahsedilecektir. Eserlerin orijinal dili olan Süryaniceden çevirisinde ise her el yazmasının ortalama 100 sayfadan fazla olduğu, çoğunun farklı dönem ve coğrafyalarda farklı yazı stili ve harekesiz yazı ya da farklı hareke sistemi kullanılarak yazılmış olması gibi bir kaç sebepten dolayı eserlerin ilk ve son üçer sayfası ve ortalarından seçilmiş bir kaç sayfa okunup tercüme edilmiştir. Bu işlemin kendisi de ikinci bir çeviri süreci gerektirmiştir. Bunun yanı sıra kullanılan mürekkep kalitesi ya da zaman içinde olumsuz koşullardan dolayı mürekkep dağılması ve korozyonu, mantarlanma, yapışma ve kimi yerlerde de insan eliyle eserlerin pek çoğunun yoğun tahribata uğraması hem bu süreci uzatmış hem de eserlerin ferağ kayıtlarının tespitini zorlaştırmış hatta kimi el yazmalarında imkansız kılmıştır. Çalışmamız bu tür maddi unsurların kısıtlamalarından dolayı katalog şeklinde sınırlandırılmıştır.

⁷Yunan yılını miladi yıla çevirmek için verilen Yunan yılı sayısından 312 çıkarılmaktadır. bkz Kutlu Akalın ve Zafer Duygu. *Süryani Literatürü*, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin 2017, s. 67.

Süryani el yazmaları ile ilgili birlik ve temel oluşturacak her hangi bir çalışma yoktur. Genel olarak el yazmalarıyla ilgili neredeyse bütün çalışmaların İslam el yazmaları, İslam Resimli el yazmaları üzerinden yapılmış olmasından dolayı kaynak olarak bu eserlerden yararlanılmıştır. Bu yüzden çalışmamızda İslam El yazmaları terimleri daha ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Ancak İslam el yazmalarında süslemeli giriş sayfasına *mihrabiye* giriş denirken biz burada *takdim* sayfası demeyi daha uygun gördük. Zira her ne kadar İslam el yazmaları kaynaklarından faydalanmış olsak da konumuz Hristiyan el yazmaları olduğu için her iki terminolojiyi de kapsayacak bir terimin daha anlaşılabilir olduğunu düşündük. Aynı sebeplerden dolayı İslam el yazmalarında birbiri içine geçmiş geometrik motiflere *zencerek* denirken biz burada *örgü* demeyi tercih ettik. Böylece bu çalışmada terminoloji oluşturmak adına bir adım atmış bulunuyoruz. Bu ve bunun gibi başka çalışmaların ve gelecek kuşakların bu konularda bir temel atacağını ve Süryani literatürü ve el yazmaları gibi konularda kendine yetecek geniş bir alan oluşturacağını umut ediyoruz.

1.3. Araştırmada Kullanılan Kaynaklar

Çalışmamıza Yasemin G. İnceoğlu ve Nebahat A. Çomak'ın *Metin Çözümlemeleri*⁸ ve Howard Becker'in *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi*⁹ gibi temel kaynaklar yöntem açısından yol göstermiştir. Ayrıca Süryani el yazmaları ile ilgili yazılmış tasnif içerikli herhangi bir kaynak olmadığı için Adam Gacek'in Türkçeye *Arapça El Yazmaları İçin Rehber*¹⁰ adıyla çevrilen kitabı, K. Çığ'ın *Türk Kitap Kapları*¹¹, M. E. Özen'in *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü*,¹² N. Seyhan'ın

⁸Yasemin G. İnceoğlu, Nebahat A. Çomak, *Metin Çözümlemeleri*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2009.

⁹Howard S. Becker, *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi*, çev. Şerife Geniş, Heretik Yayınları, Ankara 2016.

¹⁰Adam Gacek, *Arapça El Yazmaları İçin Rehber*, çev. Ali Benli, M. Cüneyt Kaya, Klasik Yayınları, İstanbul 2017.

¹¹Kemal Çığ, *Türk Kitap Kapları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1971.

¹²M. Esiner Özen, *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü*, İstanbul Üni. Fen Fak. Basım Atölyesi İstanbul 1985.

*Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki Minyatürlü Yazma Eserlerin Kataloğu*¹³ bize kataloglama ve el yazmalarının yapısal özellikleri ile ilgili rehberlik etmiştir.

Süryani Yazınsal Tarihi için ise Kutlu Akalın ve Zafer Duygu'nun *Süryani Literatürü*¹⁴ ve *Kristolojiye Giriş*¹⁵ kitapları, Zafer Duygu'nun *Süryani Tarih Yazıcılığında Geç Antik Çağ*¹⁶ kitabı, Sebastian Brock'un *A Brief Outline of Syriac Literature*¹⁷, *Saklı İnci: Antik Arami Mirası*¹⁸, ve *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*¹⁹, Matti Moosa'nın *Studies in Syriac Literature*²⁰, W. Wright'ın *A Short History of Syriac Literature*²¹, W. H. P. Hatch'ın *An Album of Dated Syriac Manuscripts*²², İ. Efrem Barsawm, *Saçılmış İnciler Süryanilerin Yazınsal Tarihi*²³ Daniel King'in editörlüğünde hazırlanan *The Syriac World*²⁴ kitapları ve John F. Healey'nin *Süryanca Elyazısının Erken Tarihi*²⁵ makalesi öncülük etmiştir. Ayrıca resimli el yazmalarının incelenmesi ile ilgili olarak Jules Leroy'un *Les Manuscrits Syriaques à Peintures Conservés dans les Bibliothèques d'Europe et d'Orient*²⁶ eseri temel kaynak olmuştur.

Dünya çapında internet ortamı Süryani literatürü adına geniş bir kullanıma sahiptir. Bunlardan üç tanesi de çalışmamız sırasında bize yol göstermiştir.

¹³Nezihe Seyhan, *Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki Minyatürlü Yazma Eserlerin Kataloğu*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1991.

¹⁴Kutlu Akalın ve Zafer Duygu, *Süryani Literatürü*, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin 2017.

¹⁵Kutlu Akalın ve Zafer Duygu, *Kristolojiye Giriş*, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin 2017.

¹⁶Zafer Duygu, *Süryani Tarih Yazıcılığında Geç Antik Çağ*, Divan Kitap, İstanbul 2016.

¹⁷Sebastian P. Brock, *A Brief Outline of Syriac Literature*, 1997.

¹⁸Sebastian P. Brock, David K. G. Taylor, *Saklı İnci: Antik Arami Mirası*, Onur Ofset, İstanbul 2006.

¹⁹Sebastian P. Brock, *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*, çev. Circis Bulut, Zafer Matbaası, İstanbul 2000.

²⁰Matti Moosa, "Studies in Syriac Literature", *Journal The Muslim World*, LIII, 2, 1968.

²¹William Wright, *A Short History of Syriac*, Londra, 1984.

²²W. H. P. Hatch, *An Album of Dated Syriac Manuscripts*, Boston, Massachusetts U. S. A. 1946.

²³İ. Efrem Barsawm, *Saçılmış İnciler Süryanilerin Yazınsal Tarihi*, çev. Zeki Demir, Resim Ofset, İstanbul 2005.

²⁴Daniel King, *The Syriac World*, Routledge, New York 2019.

²⁵John. F. Healey, *Süryanca El Yazısının Erken Tarihi: Yeniden Bir Değerlendirme*, çev. M. Sait Toprak, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, c. 5, Sayı: 4, Ekim / Kasım/ Aralık 2005.

²⁶LEROY, Jules. *Les Manuscrits Syriaques à Peintures Conservés Dans Les Bibliothèques d'Europe et d'Orient*, Paris 1964.

Gorgias Ansiklopedisi olarak bilinen ve Sebastian P. Brock ile George A. Kiraz tarafından hazırlanan *Süryani Mirasının Ansiklopedik Sözlüğü* elektronik baskısı için: <https://gedsh.bethmardutho.org/index.html>

Yer bilgileri için *The Syriac Gazetteer*: <http://syriaca.org/geo/browse.html>

Süryanice sözlükler için *Dukhrana* sitesi: <http://dukhrana.com/>

kullanılmıştır.

Tablo 1. Süryanice Hatlar ve Transliterasyon Tablosu

Harfin Adı	Transliterasyon Karşılığı	Madnḥaya (Doğu)	Estrangelo	Serto	Sayı Değeri
Olap	'(Harekeyle ses alır)	ܐ	ܐ	ܐ	1
Beṭ	b, yumuşak ḅ v	ܒ	ܒ	ܒ	2
Gomal	g, ḡ, c	ܓ	ܓ	ܓ	3
Dolaṭ	d, yumuşak ḏ, z'ye yakın	ܕ	ܕ	ܕ	4
He	h	ܚ	ܚ	ܚ	5
Waw	w, hareke sesi u	ܘ	ܘ	ܘ	6
Zayn	z	ܙ	ܙ	ܙ	7
Ḥeṭ	ḥ	ܚ	ܚ	ܚ	8
Ṭeṭ	ṭ	ܛ	ܛ	ܛ	9
Yud	y, hareke sesi i	ܝ	ܝ	ܝ	10
Kap	k-x	ܟ	ܟ	ܟ	20
Lomad	l	ܠ	ܠ	ܠ	30
Mim	m	ܡ	ܡ	ܡ	40
Nun	n	ܢ	ܢ	ܢ	50
Semkaṭ	s	ܣ	ܣ	ܣ	60
ʿAyn ʿE		ܥ	ܥ	ܥ	70
Pe	p, yumuşak p, f	ܦ	ܦ	ܦ	80
Ṣode	ṣ	ܨ	ܨ	ܨ	90
Qop	q	ܩ	ܩ	ܩ	100
Reṣ	r	ܪ	ܪ	ܪ	200
Šin	š	ܫ	ܫ	ܫ	300
Taw	t, peltek s, th	ܬ	ܬ	ܬ	400

1. SÜRYANİCE HATLAR

Tezimizde her ne kadar Süryanilerin²⁷ Hıristiyanlık sonrası kaleme aldıkları eserlere değinilecek olsa da, Süryanilerin elbette din değıştirmeden önce de bir yazı geleneğine az çok aşına olduğunu belirtmeliyiz. Mezopotamya’da bulunan kil tabletler²⁸ ve diğđer bazı arkeolojik buluntular²⁹ bunu kanıtlamaktadır. Ancak biz burada Süryani hatlarının ve dilinin oluşumu ve gelişimine kısaca değineceğiz.

MÖ 9. yy’da Aramice Kuzey Mezopotamya’da ve daha batısında konuşuluyordu. Asurluların fethiyle bu dil yakın doğuda yayılma imkanı bulmuştur. Güneyde Mısır’dan Orta Asya’ya, Anadolu’dan Arabistan’a ve Hindistan’a kadar olan coğrafyalarda yayılırken büyük bir benzerlik göstermekle birlikte bazı farklılaşmalarda başlamıştır. Aramice kökenli olan Süryanice ise Urfa merkezli ortaya çıkmış, çeşitli Hıristiyan kiliselerinin dili olmuş ve Hıristiyanlıkla birlikte yayılmıştır³⁰. Bu ortaya çıkış beş evreden Geç Aramice dönemine rastlamaktadır. Bu evreler; 1. Eski Aramice Dönemi MÖ 10. ve 8. yy. arasındır ve bu döneme ait çok az eser vardır. 2. Resmi Aramice MÖ 7. yy ile 4. yy arasındır. Bu dönemde Aramice Ahameniş İmparatorluğu’nun resmi dili olduğu için İmparatorluk Aramicesi olarak da bilinmektedir. Mısır’da ve Suudi Arabistan’da yayılmıştır. 3. Orta Aramice MÖ 3 ile 2. yy arasındır. Artık krallık dili değildir ancak lehçeler farklılaşmaya başlamış ve Orta Doğu’da yayılmaya başlamıştır. 4. Geç Aramice Dönemi MÖ 3. yy’dan 8 ve 9. yy’da Arapçanın hakimiyetine kadar önemini korur. 5. ve son evre ise Neo-Aramice, Modern Aramice dönemidir. Orta Doğu’da konuşulan lehçelerin çoğu bu döneme aittir ve 19. yy’ın ortalarına kadar pek sık kullanılmamıştır. Bu dönemden itibaren ise modern Aramice lehçeleri Batı, Orta ve Doğu olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Batı lehçesi Suriye’de bir kaç köyle sınırlı kalmış, Doğu Grubu ise Türkiye’nin doğusundan İran’ın

²⁷Süryanilerin kökenine dair Türkçede yayınlanmış kaynaklardan bazıları: Aziz Günel, *Türk Süryaniler Tarihi* İstanbul 1970; Mehmet Çelik, *Süryani Kilisesi Tarihi*, İstanbul, 1988; Gabriyel Akyüz, *Tüm Yönleriyle Süryaniler*, Anadolu Ofset Matbaası, Mardin 2005

²⁸Muazzez İlmiye Çığ, *Uygarlığın Kökeni Sümerler-1 Tarihte ilk Edebi Eserlerden Seçmeler*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2015s, 29.G. David Malik, *Süryanilerin Tarihi*, çev. V. İlmen Yaba Yayınları, İstanbul 2012, s, 39.

²⁹Süryani yazısı ve bu yazının arkeolojik kanıtlar eşliğinde tarihi süreci için bkz. Brock ve Taylor, c. 1, c. 2, c. 3

³⁰King, s, 243, Brock ve Taylor, c. 1, s. 6.

batısına ve Kuzey Irak'a kadar uzanmaktadır ve en geniş yayılma alanına sahiptir. Konumuzu oluşturan Süryanice ise Orta Gruba aittir ve Turoyo³¹ olarak da bilinmektedir. Bu süreçte ortaya çıkan eserlerden Süryanice hariç diğer dialektlerin eserleri ortaçağa kadar gelebilmiş günümüze ulaşmamışlardır³².

Hıristiyanlığın İlk üç yüzyılında Urfa Osrhoene krallığının başkentiydi ve burada ortaya çıkan Süryanice taş, stel ve lento gibi birkaç yerde yazılı olarak bulunmuştur. Suriye'de Dura Europos kazılarında da MÖ 243 yılına ait parşömen üzerine yazılı bir metin bulunmuştur ve bu metinde yazıda harflerin hemen hemen hepsi birbirine bitişik yazılmış durumdadır. Bu yazı stili sonradan Serço olarak adlandırılacak olan yazı hattına ve Arapçaya daha yakındır. Süryanice dilindeki en eski yazıtlar MS 1. yy'ın sonuna kadar uzanmasına rağmen Hıristiyan Aramicesi olan Süryanice ile ilgili ilk belgelerin ortaya çıkışı 4. yy'ın sonuna denk gelmektedir ve aradaki bu yıllara ait ne yazık ki henüz bir kanıt yoktur³³.

Babisqa'da bulunan 389 tarihli Yunanca yazılı bir lento üzerindeki üç harfli yazıyı da dikkate alındığında bile yazıt şeklindeki en eski metin MS 406- 407'ye tarihlenen Nabgha'daki bir kilisenin yer mozaiğinde bulunan yazıdır. Bu yıllardan birkaç yıl sonraya tarihlenen taşta oyulmuş bir yazı da Urfa Piskoposu Rahip Rabbula'nın yazısını anımsatmaktadır³⁴. 5 ve 6. yy'a ait yazıtlar ise çoğunlukla Fırat nehri batısında bulunmaktadır. Bu da bizlere Urfa kökenli Süryani Hıristiyanlığının 4. yy'dan sonra önem kazandığını göstermektedir³⁵.

Tarihi ne olursa olsun yazı söz konusu olduğunda en erken tarihli kayıtlar kiliseler ve onların hemen yanında yer alan mezarlıklara aittir ve bunlar genellikle din adamlarıyla ilgilidir³⁶. Mevcut Süryanice kaynaklarının çoğu elyazmaları olmasına rağmen özellikle en eski kayıtlar taş, metal, ahşap ve fresk gibi daha sert zeminler üzerine yazılan taşınabilir eşyalar üzerine yazılan yazılar da bulunmaktadır³⁷. Süryanice hiçbir zaman bir gücün ya da devletin dili olmamıştır aksine bir din dili olmuştur³⁸. Yazıtların çeşitli türleri de kilise ve manastır binalarına ve içindeki eşyalara kazınan yazılar olmuştur³⁹.

³¹Güney Doğu Anadolu Bölgesinde konuşulan Modern Aramicenin bir diyalektine verilen isim.

³²Bütün evreler ve daha detaylı bilgi için bkz. Brock, Saklı İnci c. 1, ss. 14-16, King, ss. 224-225.

³³King, s. 244.

³⁴King, ss. 244-245.

³⁵Brock, *Syriac Studies*, s. 13.

³⁶King, s. 248.

³⁷King, s. 244.

³⁸King, s. 246.

³⁹King, s. 247.

Süryanice yazıtların çoğu Türkiye, Suriye ve Irak'ta olsa bile Kıbrıs'tan Mısır'a Hindistan'dan Çin'e kadar pek çok coğrafya da eserler bulunmuştur.

Bugün yazılı Süryanice morfolojik olarak MS 4. yüzyılın klasik Süryanicesiyle hemen hemen aynıdır. Dil aynı kalırken, genellikle Doğulu ve Batılı diye bilinen iki telaffuz lehçesi ortaya çıkmıştır. Örneğin Batı Süryanice *ktobo* (kitap) olarak okunan kelime Doğu Süryanicesinde *ktābā* diye okunur dolayısıyla birincisi Batı Süryanilerinin ve Marunîlerin kullandığı (Yakubi harekeleri denilen), ikincisi de Doğu Süryanilerinin kullandığı (Nesturi sesli işaretleri denilen) sistemdir. Birincisi Yunan harflerinden türetilen simgelerden oluşurken, ikincisi değişik nokta birleşimlerinden oluşmaktadır⁴⁰.

John. F. Healey Süryanicenin bilinen üç çeşit yazısının olduğunu belirtmektedir. Bunlar Eşrangela (Eşrangelo)⁴¹, Serța (Serço)⁴² ve Nesturî, (Madnhaya, Doğu)⁴³ yazıları olarak bilinmektedir. Bazı coğrafik bölgelerde; Eskuloyo (hafif yazı türü), Giglonoyo (dairesel-yazı tür), Qanyodakiko (ince yazı), Mfaskop, semkad, kof (kesik yazı), Agroyo veya Ogaroyo, (bulun) İfofo veya Mitanyo (tekrarlanmış), Gumroyo, Gergeroyoyazı stillerinin de kullanıldığı ortaya konulmuştur⁴⁴.

Urfa döneminden itibaren Süryanice harflerin taş üzerine kazınması ve taşınabilir daha yumuşak nesnelere üzerine yazılması arasında bir fark oluşmaya başlamış Eşrangelo hattı daha taş gibi daha sert yüzeylere yazılırken Serço hattı daha yumuşak eşyalar üzerine yazılmıştır. Süryanice hatlar en başından resmi ve gündelik hayatı temsil eden iki çeşit hatla yazılmıştır⁴⁵.

⁴⁰Edip Aydın, Süryani Dili ve Edebiyatına Genel Bir Bakış, *Heto, Süryani Edebiyat Dergisi*, Yıl 1, Sayı 1, Ocak 1999, s. 19.

⁴¹Eşrangelo; Yunanca, yuvarlak anlamına gelen “strongulos”tan türetilmiştir. Brock ve Taylor, 1. c. s. 38; Bilinen en eski yazı stili olan Eşrangelo, “açık, değerli, Urfa Yazısı” olarak ta anılmaktadır. Bu yazı şekli, 3. yüzyılın başlarında Pavlus Bar Arko adındaki Urfalı bir kişi tarafından icat edilmiştir. Günümüze kadar gelen el yazmalarının çoğu Eşrangelo hattıyla yazılmıştır. Bu yazı şekli, 14. yüzyıla kadar aralıksız kullanılmıştır. Barsavm, s. 43.

⁴²Serța/Serço; Eşrangelo'dan türeyen yeni ve daha işlek yazı sili, sözlük anlamıyla çizik veya harf. Aydın, s. 19; Kullanım kolaylığı nedeniyle Eşrangelo yazısıyla karışık olarak kullanılan ve 9. yüzyılda geliştirilen ve aynı zamanda “Batı Süryanice” olarak bilinen yazı şeklidir. Bu yazı 12. yüzyılda Eşrangelo yazısından yavaş yavaş ayrılmıştır. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de düz yazı alanında daha çok Serço yazı sili kullanılmaktadır. Barsavm, ss. 43-44.

⁴³Nesturî, Doğu Süryanileri arasında Eşrangelo'dan türetilmiştir. Avrupalılar tarafından genellikle Nesturi veya Keldani stili olarak adlandırılır; Barsavm, s. 44; Aydın, s. 19; John F. Healey, s. 1. Biz burada bu güne kadar kullanılan tabirin bilinmesi adına bu ismi vermiş bulunmaktayız ancak bundan sonra kullanımımıza Doğu Hattı olarak devam edeceğiz. Bu açıklama ve daha detaylı bilgi için bkz. Akalın ve Duygu, Süryani Literatürü, s. 44.

⁴⁴XIII. yüzyıldan günümüze kadar tespit edilen 170 Süryani hattatı, Batı Süryanicenin kalın, orta ve ince denilen yazı şekillerini kullanarak hat sanatını geliştirmişlerdir. Barsavm, ss. 44-46.

⁴⁵King, s. 254.

MS 600 yılından sonraki bir tarihe ait olduğu tespit edilen *Doğu* el yazısı⁴⁶, yaygın kabule göre, *Estrangelo* el yazısının yöresel değişik bir biçimidir⁴⁷. *Serto* el yazısına gelince, ilkin milattan sonra 8. yüzyılda edebî yazmalarda kullanılmıştır⁴⁸. Bu da, söz konusu yazının geniş çapta *Estrangelo*’dan sonra geliştiği faraziyesini akla getirmektedir. Böylece Hatch, bu durumu, *Estrangelo*’nun en eski el yazısı olduğu fikrini benimseyerek, *Serto* el yazısına dair en erken kanıtın 8. yüzyıldan beri var olduğu anlayışını zımnen ifade eder.

Estrangelo’nun, *Serto*’dan önce geldiği anlayışı, 19. yüzyılın ortalarında gün yüzüne çıkmaya başlayan ve şimdilik ancak yaklaşık 100 kadarı ortaya çıkarılan ve MS 6’dan 250’ye kadar tarihi uzanan erken Süryanice kitabeleri ile ilgili düşünce tarafından da pekiştirilir. Söz konusu kitabeler, *Estrangelo* el yazısı formunun temeli olarak tavsif edilmişlerdir⁴⁹. Ayrıca, 1933’te keşfedilen *Dura Europos satış sözleşmesi* (P 1), çoğunlukla seri bir el yazısına ait ve geçerli kendine has özelliklerini gösteren akıcı bir *Estrangelo* ile yazılmış olduğunu gösterir⁵⁰. *Estrangelo* 8. yy’dan önce yazılmış el yazmalarında, mozaik, bilinen en eski yazıtlarda kullanılmıştır⁵¹.

Burada, *Ahameniş* dönemi Aramice el yazısından türetilen ve çalışmamızın başlarında bir takım evrelerden geçtiği belirtilen *Estrangelo*, *Serto* ve *Doğu* el yazısı, *Süryanice* için kullanılan orijinal el yazısı hakkında genel bir fikir ortaya koymaya çalıştık. Bununla birlikte, bu yorum, ancak erken dönem yazıtlar (mozaiklerden bulunanlar), parşömenler ve belli yazmaların el yazısıyla ilgili titiz karşılaştırmalı bir araştırma ile netlik kazanabilir⁵².

Süryani el yazmalarında katiplerin kullandıkları yazı malzemelerinde genellikle bir çeşit parlak ve ince parşömen üzerine; nadiren de Bağdat’ın kuruluşundan kısa bir süre sonra Çin’den getirilen ve aynı dönemlerden itibaren şehirde üretilen bir çeşit kalın kâğıt türlerini kullanmışlardır⁵³.

⁴⁶Hatch, s. 28.

⁴⁷Hatch, ss. 26-27.

⁴⁸Hatch, ss. 26-27.

⁴⁹Bir örneği için bkz. J. Naveh, *Early History of the Alphabet*. Jerusalem-Leiden, 1982, s. 147.

⁵⁰Torrey C.C. *A Syriac Parchment from Edessa of the Year 243 A.D.* *Zeitschrift für Semitistik und Verwandte Gebiete*, 1935. 10, 33-45.

⁵¹Brock ve Taylor, c. 1, s. 38.

⁵²Healey, s. 1.

⁵³Barsavm, ss. 44-45.

Serço hattı da 12. yy'dan sonra gelişmiş ve özellikle de Melkit⁵⁴ olarak bilinen yazarlar tarafından çok kullanılmıştır⁵⁵.

Estrangelo hattı da birden bire yok olmamış ama 10. yy'dan sonra giderek azalmış ancak Patrik IV Athanasios bu hattı tekrar canlandıran kişi olmuştur. Bunu da 999 yılında Malatya Kırk Şehit Manastırında İncil kopyası yazarak gerçekleştirmiştir. Tur 'Abdin de ise bu uyanış tarihi 1042'dir. 1911 yılında Musul yakınlarındaki Alkuş köyünde Abraham Şikvana adlı bir Doğu Patriği bu dili canlandırmak için Estrangelo ile bir okuma İncili yazmış ve bu hattın en son 1694'te kullanıldığını da eklemiştir⁵⁶.

1.1.1. Doğu, Estrangelo ve Serço Hatları

Doğu Süryanilerinin kullandığı Estrangelo hattının en belirgin özelliği harflerin Serço hattına göre nispeten köşeli olarak yazılmasıdır. Bir diğer önemli özelliği ise harekelendirme sisteminin Serço hattında olduğu gibi şekillerle değil noktalama işaretleri ile yapılmasıdır. Her iki hat için yukarıdaki tablo incelenebileceği gibi hareke sistemiyle birlikte görebilmek için aşağıdaki tablolara da bakılabilir. Bu yazı biçimi köşeli hatlarıyla Estrangelo adıyla anılmaya başlamıştır⁵⁷. Serço hattı Estrangelo hattına göre harfler daha yuvarlak bir üslupla yazılır ve harekeler şekillerle gösterilir.

İlk satır Doğu, ikinci satır Estrangelo, üçüncü satır ise Serço Batı hattını ve son satır da harflerin transliterasyon karşılığını göstermektedir.

Tablo2. Süryanice Hatlar ve Transliterasyon Özet Tablo.

Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ
Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ
Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ
t	ş	r	q	ş	p	'	s	n	m	l	k	y	ı	h	z	w	h	d	g	b	'	'

Süryani alfabesi görünürde 22 harften oluşmakla birlikte bu alfabe içinde altı harf üzerlerine konulan Quşoyo ya da harflerin altlarına konulan Rukoko noktaları ile

⁵⁴Melkit Süryanice Kral taraftarı anlamına gelir. Detaylı bilgi için bkz. Akalın ve Duygu Kristolojiye Giriş, s. 41.

⁵⁵Brock ve Taylor, c. 2, s. 244.

⁵⁶Brock ve Taylor, c. 2, s. 245.

⁵⁷Efrem İsa Yusif, *Süryani Tercüman ve Filozofları*, çev. Mustafa Arslan, Doz Yayıncılık, İstanbul 2007. s 20.

ses değişikliğine uğrar. BeGaDKePaT olarak bilinen bu harflerin sahip oldukları çift ses aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Quşoyo noktası harfin sağ üstüne konulur ve harfin alfabede gösterildiği gibi sert yani kendi sesiyle okunmasını sağlar. Rukoķo noktası ise harfin sağ altına konularak harfin daha nefesli okunmasını sağlar⁵⁸. Daha net anlaşılabilmesi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz.

Tablo 3. Sert ve Yumuşak Harflerin Okunuşu Tablosu

Quşoyo Noktalı Yazım ve Telaffuz				Rukoķo Noktalı Yazım ve Telaffuz			
Doğu	Estrangelo	Serço	Telaffuz	Doğu	Estrangelo	Serço	Telaffuz
ⲃ	ⲃ	ⲃ	b	ⲃ	ⲃ	ⲃ	<u>b</u> , v
Ⲅ	Ⲅ	Ⲅ	g	Ⲅ	Ⲅ	Ⲅ	g ğ
ⲅ	ⲅ	ⲅ	d	ⲅ	ⲅ	ⲅ	<u>d</u>
Ⲇ	Ⲇ	Ⲇ	k	Ⲇ	Ⲇ	Ⲇ	<u>k</u> , x, ħ
ⲇ	ⲇ	ⲇ	p	ⲇ	ⲇ	ⲇ	<u>p</u> , f
Ⲉ	Ⲉ	Ⲉ	t	Ⲉ	Ⲉ	Ⲉ	<u>t</u>

1.1.2. Harekelendirme

Batı Süryani hattı olarak kullanılan Serço hattında temelde beş hareke bulunur. Bunların Türkçe karşılığı a, e, i, o ve u dur.

Ancak tabloda da görüldüğü üzere “a” ve “o” harflerinin söylenişi ile ilgili farklılıklar vardır. Serço hattında “o” olarak bilinen ses Doğu hattında “uzun a”dır ve transliterasyonda bu harfin üzerine çizgi konulur ve “ā” şeklinde yazılır. Aynı şekilde “e” sesi bazı kelime ve hecelerde “i” sesine yakın şekilde çıkarılır. Yani açık e olarak değil de “ei” olacak şekilde daha yumuşaktır. “i” ve “u” hareketleri de istisnalar olmakla beraber ses verdikleri harfin üzerine değil de harften sonra gelen Yud “, ”ve Waw “ ʿ ”harflerinin üzerine konulur.

Estrangelo hattı ile yazılıp Serço hattı hareketleri ile harekelendirilen metinlere de rastlamak mümkündür.

⁵⁸Daha geniş bilgi için bkz. Kutlu Akalın, *Klasik Süryaniceye Giriş 1*, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin 2018, ss. 1-16.

Tablo 4. Harekelendirme Tablosu

Harekenin Adı	Türkçe Karşılığı	Doğu Hareke	Estrangelo Hareke	Serto Hareke	Okunuşu
<i>p̄toho</i>	a	ܐܘܐ	ܐܘܐ	ܐܘܐ	<i>ba</i>
<i>zqopo</i>	ā	ܐܘܐ	ܐܘܐ	ܐܘܐ	<i>bo</i>
<i>rb̄ošo</i>	e	ܐܘܐ ܐܘܐ ܐܘܐ	ܐܘܐ ܐܘܐ ܐܘܐ	ܐܘܐ ܐܘܐ ܐܘܐ	<i>be</i> <i>bē</i> <i>bē</i>
<i>ḥb̄ošo</i>	i	ܐܘܐ ܐܘܐ	ܐܘܐ ܐܘܐ	ܐܘܐ ܐܘܐ	<i>bi</i> <i>bi</i>
	ō	ܐܘܐ	ܐܘܐ	ܐܘܐ	<i>bō</i>
<i>šošo</i>	u	ܐܘܐ	ܐܘܐ	ܐܘܐ ܐܘܐ	<i>bū</i>

1.1.3. Rakam ve Numaralandırma Sistemi

Süryani alfabesinde rakam yoktur. Harfler alfabetik sıra ile aynı zamanda rakamları da temsil etmektedir.

Tablo 5. Rakam Harf Sistemi Tablosu

1000	ܟ	100	ܡ	10	ܘ	1	ܐ
2000	ܕ	200	ܝ	20	ܚ	2	ܒ
3000	ܘܢ	300	ܚ	30	ܘܘ	3	ܘܘܐ
4000	ܘܘܘ	400	ܘܘܐ	40	ܘܘܘܐ	4	ܘܘܘܐܐ
5000	ܘܘܘܐ	500	ܘܘܘܐܐ	50	ܘܘܘܐܐܐ	5	ܘܘܘܐܐܐܐ
6000	ܘܘܘܐܐ	600	ܘܘܘܐܐܐ	60	ܘܘܘܐܐܐܐ	6	ܘܘܘܐܐܐܐܐܐ
7000	ܘܘܘܐܐܐ	700	ܘܘܘܐܐܐܐ	70	ܘܘܘܐܐܐܐܐ	7	ܘܘܘܐܐܐܐܐܐܐ
8000	ܘܘܘܐܐܐܐ	800	ܘܘܘܐܐܐܐܐ	80	ܘܘܘܐܐܐܐܐܐ	8	ܘܘܘܐܐܐܐܐܐܐܐ
9000	ܘܘܘܐܐܐܐܐ	900	ܘܘܘܐܐܐܐܐܐ	90	ܘܘܘܐܐܐܐܐܐܐ	9	ܘܘܘܐܐܐܐܐܐܐܐܐ

El yazmaları genellikle forma geçişleri sırasında numara almıştır. Tezimizi oluşturan el yazmalarında da her sayfa ayrı ayrı numaralandırılmamış, her el yazması sahip olduğu forma sayısı kadar numaralandırılmıştır. Numaralar formaların üst ya da alt kısımlarına bitkisel yada geometrik süsleme içinde sırasıyla harfler yazılarak verilmiştir. Harfler formanın hem başlangıcında hem de bitişinde yazılmıştır.

2. SÜRYANİ YAZINSAL KAYNAKLARI VE ORTAYA ÇIKIŞLARI

2.1. Süryani Yazınsal Kaynakları ve Ortaya Çıkışları

İlk Asur dilinin MÖ 2000 başlarında Sami dillerinden Akadcanın Kuzey lehçesi olarak kullanıldığı görülmektedir⁵⁹. MÖ 935 ve 884 arasında yeniden yükselişe geçen Asur egemenliği 7. yy'da İmparatorluğun sonuna gelindiğinde, Arami dili etkisi altına girmişti. Bu dönemde Asurluların Aramileşmesinden bahsetmek mümkündür⁶⁰.

Süryani literatürünü farklı yönetim ve coğrafi alan içinde gelişim ve yayılım olarak ele alacak olursak; Doğu Roma ve Sasani İmparatorluğu ilk bahsetmemiz gereken sınırlardır. Ayrıca Süryaniler zamanla Hıristiyanlığı yaymak adına İpek yoluyla Orta Asya, Çin ve hatta Hindistan'a kadar ilerlemişlerdir. Bugün hala Hindistan'da Malabar Süryani Kilisesi mevcuttur. Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde Hıristiyanlık öncesine ait olmak üzere; Mara Bar Penkaye, Samsatlı Lukianos, Urfalı Bardaysan, Sasani sınırları içinde ise Nusaybin ekolüne bağlı Narsai gibi pek çok filozof ve tercüman yaşamıştır. Ayrıca İslam'ın ortaya çıkması ve ilk yayılma süresince ve Emevi, Abbasi devirleri boyunca da Yunancadan Süryaniceye, buradan da Arapçaya başta Huneyn Bin İshak, olmak üzere bir çok önemli tercüman yaptıkları çevirilerle birlikte tarihsel metinler de Süryani yazınsal tarihin içinde oldukça geniş bir yer tutmuştur⁶¹. Ancak biz burada konumuz itibari ile bu çevirilere değil daha çok dini içerikli el yazmalarına değineceğiz.

Roma sınırları içerisinde ortaya çıkan Hıristiyanlık, dönem ve koşullar göze alındığında, bugünkü kadar geniş bir kesime hitap etmiyordu. Tek Tanrılı dine geçişin öncüsü olan Yahudiler, her nasılsa İsa'yı bir peygamber olarak görmemiş ve onu önce sürgüne ve nihayetinde ölüme mahkûm etmişlerdi. İlk dönemlerde daha çok Yahudi inanç sistemi içerisinde kalan İsa ve takipçileri, Yahudilik içerisinde kalarak reforme

⁵⁹Hrouda, s. 41.

⁶⁰Hrouda, ss. 48-49.

⁶¹Bu Dönemler hakkında geniş bilgi için bkz. Yusuf. *Süryani Tercüman Ve Filozofları*, çeviri faaliyetleri için ayrıca bkz. Dimitri Gutas, *Yunanca Düşünce Arapça Kültür*, çev. Lütfi Şimşek, Kitap Yayınevi, İstanbul 2015. Nesim Doru, *Doğudan Batıya Süryaniler Felsefe ve Çeviri Geleneği*. Dipnot Yayınları, Ankara 2007.

edilmiş Yahudi inancını yaymaya çalışmışlardır. Hıristiyanlık tarihi açısından yazınsal olarak İsa'nın varlığından ve ona inananlardan bahseden ilk ana kaynakları İnciller, Pagan kaynaklar ve Yahudi kaynakları olarak sıralayabiliriz⁶².

İsa'dan ilk bahseden İncil İsa'dan yaklaşık 70 yıl sonra yazılmış olan Markos İncili'dir. Ancak İncillerin Pavlus⁶³ geleneğine göre yazıldığını göz önüne alırsak Pavlus'un mektupları İncillerden öncedir. Pavlus'un mektupları yaklaşık olarak İsa'dan sonra 50-55 yılına tarihlenmektedir⁶⁴.

İsa'dan tarihsel bir kimlik olarak bahseden Pagan inançlı Tacitus ise (2.yüzyılın başları) İmparator Neron zamanını anlatırken “bir takım Hıristiyanlar ortaya çıktı ve bunlar Christus adından birine iman ederler ve asıldılar” diye bahseder. Yine II. yüzyılın başlarında yaşamış olan Suetonius ise “Roma'da Yahudiler Crestos diye birinin kışkırtmasıyla ayaklandılar ve İmparator Neron onları cezalandırdı” diye söz etmektedir. Son olarak Flavius, Justinus Martyr, Origen ve sözlü Yahudi geleneği olan Talmud da İsa'dan bahsetmektedir. Yahudi hahamlarının da sözlerini içeren bu sözlü gelenekte, İsa'dan pek de hoş bir şekilde bahsedilmemektedir⁶⁵.

Bu kısıtlı bilgilerle Hıristiyan dünyanın, dini olmayan metinlerinde İsa Mesih'e son kez rastlanır. İsa Mesih'in takipçilerinin oluşturdukları yazınsal çalışmalar ile Süryani kültür dünyasına uzanan süreçte yeni bir dini edebiyat gelişmeye başlamıştır. Süryani edebiyatının karakteri İncil'e göre: ayinsel, dini, tarihi ve gelenekseldir. Ortodoks kültürünün de temel kaynağı Kutsal Kitap ve geleneklerdir⁶⁶.

Süryani kiliselerinde duvar resmi pek bulunmadığı ve ikonalar da daha geç tarihli olduğu için resimli el yazmaları Süryani tarihinin en önemli tanıklarındır. İnciller litürjik açıdan ilk sırada gelmektedir. İnciller ya tamamıyla ya da parça parça yazılmıştır. Ciltleri deri ile kaplı ve metal kaplıdır ve çoğu da resimlidir⁶⁷.

Arkeolojik bulgular ışığında bilinen en eski Süryanice el yazması MS 411 yılına tarihlenen ve Urfa'da kopyalanmıştır ve günümüzde British Library'de korunmaktadır. Ancak eser buraya Mısır'daki Dayr as-Süryan Manastırından

⁶²Daha geniş bilgi için bkz Duygu, İsa, Pavlus, İnciller, ss. 33-62.

⁶³Pavlus Romalılara mektup 2 11;1 Filipinlilere mektup 3; 5 ve Korintlilere Mektup 11; 22' de de kendini İbrahim ve Bünyamin soyundan Yahudi olarak tanıtır. Hıristiyanlık kilisesinin kurucusu olarak bilinmektedir. daha geniş bilgi için bkz. Duygu, İsa, Pavlus, İnciller ss. 295-345.

⁶⁴Duygu, İsa, Pavlus, İnciller, ss. 315-324.

⁶⁵Ayrıca İsa Mesih'in Yeni Ahit dışındaki görüntüsü için bkz. Robert E. Van Voorst, *Jesus Outside the New Testament*, Eerdmans, 2000.

⁶⁶Kürşat Demirci, *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak Ortodoksluğun Teolojisi*, Kitapevi Yayınları, İstanbul 2016, s. 13.

⁶⁷Brock ve Taylor, c. 2, s. 229.

götürülmüştür⁶⁸. Ölümü MS 222 olan Bardaysan da Süryanice yazdığı bilinen en eski yazardır⁶⁹.

Hıristiyanlığın belirlemiş olduğu Süryani el yazma eserlerin en önemlisi hiç kuşkusuz Kitab-ı Mukaddes'i yazma geleneğidir. Süryani literatürünü oluşturan konuların başında da teolojik konular gelmektedir. Kutsal Kitabın Süryanice Pşitto⁷⁰, Flüksinoyto⁷¹ ve Harkeloyto⁷² çevirileri, Adiabeneli Tatyanus tarafından yazılmış Diatessaron⁷³, Evangeliyon Damfarşe⁷⁴ Eski ve Yeni Ahit'in Tefsirleri, Apokrifler⁷⁵ kilise düzeni içinde kullanılan dua kitaplarının oluşumu uzun zaman almıştır.

Zamanla ortaya çıkan bu eserleri Süryani kilisesinde 15 başlık altında görmekteyiz. Bunlar haftalık dua kitabı Şhime/Şhimo⁷⁶, kutsal kitap okumaları, kutsal ayin kitapları, Pazar günlerine ait kitap Fankiyotho⁷⁷, Büyük Oruç ve Elem Haftasıyla ilgili Fankiyotho kitapları, Pazar, Bayram, Oruç, Elem Haftası ve diğer günlere ait Husoyeler⁷⁸, Anafuralar⁷⁹; Vaftiz, Evlilik, Hasta Yağı ve Tövbe ile ilgili kitaplar,

⁶⁸King, s. 251.

⁶⁹Akalın ve Duygu, *Kristolojiye Giriş*. s. 22.

⁷⁰"Eski Ahit (Tevrat)'ın I. yüzyılın sonlarında ve Yeni Ahit'in Süryanice çevirisine verilen isim. Sade ve basit anlamındadır." Brock, *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*, ss. 44-46, Barsavm, ss. 58-59.

⁷¹Yeni Ahit'in Menbiç Metropoliti Mor Filüksinos'un katkılarıyla 505 yılında Horepiskopos Polikarp tarafından yapılan Süryanice çevirisi. Brock, *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*, s. 46-48, Barsavm, s. 59.

⁷²Menbiç Metropoliti Harkelli Mor Toma tarafından 616 yılında Yunancadan Süryaniceye çevrilmiştir. Brock, *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*, ss. 48-49, Barsavm, s. 59.

⁷³Diatessaron, Yunanca dörtlü aracılığıyla anlamına gelen bir sözcüktür. Akalın ve Duygu Süryani Literatürü, s. 14, Tatyanos'un Diatessaronu ilk önce Grekçe olarak hazırladığını sonra da kendisi ya da bir başkası tarafından Süryaniceye çevrildiği iddia edilir. Bazılarıysa eserin Süryanice olarak yazıldığını savunmaktadır. Diatessaron; sadeliği, güzel üslubu ve tarihsel düzeni nedeniyle Mezopotamya'daki Süryaniler arasında kısa sürede saygın bir yer edinmiştir. Eser Süryaniler arasında "Evangeliyon Demhalte" (İncillerin Harmonisi) olarak adlandırılmıştır. Brock, *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*, ss.39-42, Barsavm, s. 60.

⁷⁴İncillerin eski Süryanice çevirisi kast edilmektedir. Bunlarla ilgili bugün iki el yazması mevcuttur. Brock, *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*, ss. 42-44.

⁷⁵Daha geniş bilgiler için bkz. Brock, *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*, Barsavm, ss. 64-70.

⁷⁶Şhimo; Hafta içi günlük dua kitabı olarak bilinen Şhimo, (basit, sade anlamına gelen) dualar ve ilahilerden oluşan orta büyüklükte bir kitaptır. Övgü, tövbe, Bakire Meryem Ana, Elçiler, Kilise Babaları, Peygamberler, şehitler ve ölümlerin anılarını içerir. Okumalar hafta içinde her gün yedi dua zamanında (akşam, yatsı, gece yarısı, sabah, kuşluk, öğlen ve ikindi) okunmaktadır. Şhimo'nun sonunda, dualar arasında söylenen yedi kısa Husoyo bulunmaktadır. Barsavm, ss. 73-74, 93.

⁷⁷Fankhiyotho, İbadet metinlerini içerir. Bu hacimli metinler yıl içinde farklı ve geniş zaman dilimlerinde kullanılan, tövbe, ibadet, papaz ayinleri, kutsal bayram günleri ile azizleri anma günlerinde kullanılan kitaplardır. Daha geniş bilgi için bkz. Barsavm, ss. 85-96.

⁷⁸Husoyo; Belirli zamanlarda söylenen düz yazı şeklindeki yakarış dualarıdır. Husoyo, iki bölümden oluşur. Birincisi genelde kısa olan Frumyun olarak adlandırılan giriş duasıdır. İkincisi genelde giriş bölümünden daha uzun olan ve duanın ana metnini içeren Sedro'dur. Bu dua insana var olma ve kurtuluş lütuf veren Tanrı'ya övgü içerir. Barsavm, ss. 90-91; Aklanma duası olarak değerlendirilir. Din adamının kendisi ve topluluğunun aklanması için sunağın sağında okumuş olduğu metindir.

⁷⁹Anafuralar, kilisede Çarşamba, Cuma ve Pazar günlerinde ve Azizleri anma günlerinde icra edilen ayinlerde kullanılan kitaplardır. Vaftiz, hasta yağı, tövbe, ruhanilerin resmeti, nikah kıyma ve cenaze

Ruhanilerin Merasimleri Kitabı, Bayramlarla ilgili Tören Kitabı, Defin Merasimi Kitabı, Kâhinlerin ve Rahiplerin Özel Dua Kitabı, Kilise Nameleri Kitabı, Hayat Kitabı, Senelik Bayram Çizelgesidir⁸⁰. Bunlardan Azizlerin hayat öyküsü, kilise tarihi vaaz metinleri ve ilahiyat tartışmaları vb. pagan kaynaklıdır⁸¹.

Kilisenin oluşumundan beri okunan ve zamanla oluşan bu dua kitaplarının ilk ne zaman ortaya çıktığı bilinmemektedir. Muhtemelen 6. yüzyıldan kalma bazı Kutsal Kitap el yazmalarında uygun bölümlerin başlıkları kırmızı ile belirtilerek okunmaktaydı ancak Süryani geleneğinde bunun en erken örneği 9 yy'dan önceye gitmemektedir. Okunacak bu dua programlarının belirlenmesi sadece Doğu Batı kiliseleri arasındaki bir fark değildir her kilisenin de kendine has okuma programı ve eseri vardır⁸².

Hıristiyan dünyası kendi inançlarına ait kültürün dışında kalan ve özellikle diğer pagan inançlara ait olan eserleri yok etmeye çalışmışlardır. V. yy'a tarihlenen Socrates, Sozomenus ve Theodoretus gibi yazarların eserleri tam metni ile günümüze ulaşırken Eunapius, Olympiodorus ve kendileri de Hıristiyan olan Priscus ve Malchus gibi siyasi tarih yazıcılarının eserleri korunmuş Zosimus gibi pagan anlatılar ise tahrip edilmiştir⁸³.

Bu süreçte dinsel bakış açısıyla yazılmış tarih kitapları gibi pek çok eserler de ortaya çıkmaya başlamıştır.

Kadim topluluklarda var olan Tanrı'nın, dünyayı insan davranışlarına göre ödüllendirdiği ya da cezalandırdığı anlayışı Süryaniler aracılığı ile Hıristiyan dünyasına girmiş ve sonrasındaki bütün Hıristiyan tarih yazma geleneğini şekillendirmiştir⁸⁴. Bu konuyu yorumlama, okuma yazma bilmeyen halka değil dini kurumlarda bulunan ve hâlihazırda okuma yazma bilen din adamlarına düşen bir görevdir. Ancak bundan sonraki sorun ise yeryüzünde tecelli eden Tanrı'nın iradesini bu olayları nasıl yorumlamak olacaktır. Hangi olay neyin ödülü ya da neyin cezasıdır⁸⁵. Bizans ve Sasani İmparatorluğu gibi farklı iki devlet sınırları içinde yaşayan ve hatta Bizans sınırları içinde yaşayan farklı mezheplere inanan ilk

törenlerinin uygulamasına yönelik olarak düzenlemeleri içeren liturji kitaplarıdır. Bkz. Barsavm, ss. 96-104.

⁸⁰Barsavm, ss. 98-111.

⁸¹Stephen Mithcell, *Geç Roma İmparatorluğu Tarihi M.S.284-641*, çev. Turhan Kaçar, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2016, s. 20.

⁸²Brock, Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap, ss. 64-65.

⁸³Mithcell, s. 20.

⁸⁴Duygu, Süryani Tarih Yazıcılığı, ss. 42-43.

⁸⁵Duygu, Süryani Tarih Yazıcılığı, s. 43.

Hıristiyanlar bu yorumlamaları kendi inandıkları dini perspektif ve siyasi yönetim doğrultusunda yapmışlardır. İki imparatorluğun hakimiyeti altında yaşayan Süryaniler daha çok kutsal metinlerin çoğaltılmasıyla başlayan yazma serüveni devasa ölçekte yazınsal birikimi tetiklemiştir⁸⁶.

Kutsal Kitap yazma geleneği olarak başlayan Süryani literatürü daha sonra Süryani Historiyografyası olarak adlandırılacak bir geleneğe dönüşmüştür. Bu gelenek daha ilk yüzyıllardan itibaren ayrışma yaşayan Hıristiyan toplulukların kendi kilise ve manastırlarında yazdıkları dini metinlerin yanı sıra, dünyevi olayları da kendi bakış açıları doğrultusunda yorumlamaları ve bu şekilde kayda geçmeleriyle ivme kazanmıştır. Dünya tarihi yazma geleneğini başlatan Eusebius'u burada Süryani tarih yazım geleneğine katkısından dolayı zikretmek gerekmektedir. Zira onun 5. yüzyılda başlattığı gelenek bütün Hıristiyan toplulukları etkilemiştir. Süryanilerin zaman içinde kendi dillerinin gerilemesi görülürken bu açığı Yunancadan yaptıkları çevirilerle kapattıklarını da söyleyebiliriz⁸⁷. Süryanilerin Yunanca ve Arapçadan yaptıkları çeviriler kendi dillerini koruma ve geliştirmekle kalmamış aynı zamanda dünya mirasına büyük değerler kazandırmıştır.

Süryani kültürü 9. ve 13. yüzyıllar arasında altın çağını yaşamıştır. Bu dönemde birçok manastır teoloji, felsefe, filoloji alanında Süryani kültür dünyasına hizmet etmiştir⁸⁸. Urfa, Zuqnin, Mor Gabriel, Usibono, Büyük Tel 'Ado, Mor Zakay, Kınneşrin, Dış Kuyu (Dgubo Baroyo) Mor Matay, Amudo, Karkafto, Mor Hananyo, Mor Serkis, Mor Barsawmo, Mor Yuhanna, Eliyo Bar Gagi, Barid, Serkisiye, Mor Ahrun manastırları, Urfa Kutsal Dağında ve Malatya'da yer alan manastırlar sayesinde bu yerler eğitim ve öğretim merkezlerine dönüşmüş ve bu manastırların pek çoğunda bulunan kütüphanelerde pek çok el yazması eser toplanmıştır. Ayrıca Diyarbakır Meryem Ana Kilisesi Kütüphanesi, Mor David Manastırı, Mor Yuhanna, Nayreb Mor Yuhanna, Mor Muşe, Kfarbil Mor Daniel, Mor Kuryakos, Amuda, Mısır Süryani manastırı, Resul 'Ayn'daki Apolos Manastırı, Atnos Manastırı, Mor Hananyo, Mor Markos Manastırı kütüphanelerinde de çok fazla Süryanice el Yazması eser bulunmaktadır. Bu eserlerden kimileri zamanla bazı nedenlerden dolayı başka yerlere taşınmışlardır⁸⁹.

⁸⁶Duygu, Süryani Tarih Yazıcılığı, s. 49.

⁸⁷Duygu, Süryani Tarih Yazıcılığı, ss. 44-45.

⁸⁸Barsavm, s. 36.

⁸⁹I. Barsavm, ss. 36-43.

Günümüzde Süryani el yazmalarının sayısını yaklaşık 20.000 olarak tahmin edilmekte ancak henüz keşfedilmemiş ve kataloglanmamış olanları da düşünürsek kesin bir rakam vermek mümkün değildir⁹⁰. 240, 242, 243 tarihinden kalma resmi belgeler dışında mevcut el yazmaları 411 yılından bu güne kadar uzanır. Yüzyıllara göre el yazmalarının mevcudiyet sayısı değişmektedir ancak 10 ve 11.yybaşları ve 14. yy el yazma sayısı diğer dönemlere göre daha azdır. Bu da o dönemin şartlarından dolayı olsa gerektir⁹¹. 15. yy'ın ikinci yarısından itibaren Süryaniler için şartlar biraz daha düzelmiş ve Tur 'Abdin menşeli el yazmalarının sayısının artmasını sağlamıştır. En çok eserin günümüze ulaştığı yüzyıl ise 16. yy'dır. Bu dönemde Hindistan da dahil olmak üzere Tur 'Abdin, Lübnan gibi yerlerde ve yüzyılın sonuna doğru da Malatya Gerger bölgesinde üretilen eser sayısı oldukça fazladır. Bu yüzyıl ayrıca Avrupa'da da ilk Süryanice eserlerin üretildiği yüzyıldır. Batıda bilinen en eski tarihli eser 1571 tarihinde Roma'da yazılmıştır⁹².

En eski resimli el yazması Beth Zagba'da yer alan Mor Yuhanna Manastırında yazılmış olan Rabbula İncilidir. Rabbula adlı bir kaligraf tarafından 586 yılında kopyalanmış ve resimlendirilmiştir. Yedi folyo resim ve de Eski ve Yeni Ahitten içeriklerle oluşan Kanon tablosu vardır⁹³. Kısmen korunmuş olan Paris'te bulunan resimli el yazması ise 6 ya da 7. yy'a tarihlenmektedir. Resimleri ise genellikle Eski Ahitle ilgilidir⁹⁴. Diyarbakır'daki Suruçlu Mor Yakup kilisesine ait 6. yy'a tarihlenen bir diğer Okuma İncili de yine resimlidir⁹⁵.

11.yy'dan daha erken tarihli korunan eserler neredeyse çoğu Mısır sınırları içerisinde. Bu da Mısır'ın kuru iklimi sayesinde ve de hem Orta Çağ hem de geç dönemde Orta Doğu'da yaşanan istila ve savaşların burada yaşanmamış olmasındandır. Mısır'daki Scete çölündeki Dayr as-Suryan Manastırı ve Sina çölündeki Azize Katerine Manastırı en çok eserin korunduğu iki yerdir. Azize Katerine Manastırında özellikle 9 ve 13. yy arasında Süryanice bilen pek çok rahip

⁹⁰King, s. 251.

⁹¹Brock ve Taylor, c. 2, s. 245 .

⁹²Brock ve Taylor, c. 2, ss. 249-250.

⁹³Brock ve Taylor, c. 2, s. 232.

⁹⁴Brock ve Taylor, c. 2, s. 233.

⁹⁵Brock ve Taylor, c. 2, s. 233.

olduğu düşünölmektedir⁹⁶. Dayr as-Suryan Süryani Ortodoks kilisesine aitken Sina el yazmaları ise Melkit geleneğine aittir⁹⁷.

Batıda oluşturulan en önemli Süryani el yazmaları koleksiyon tarihi 18 ve 19. yy'ları kapsamaktadır. Mısır'daki Deyr as-Süryan manastırından alınan ve Vatikan ve Londra British Library'de bulunmaktadır. Ayrıca Berlin, Paris Bibliothèque Nationale ve Birmingham Mingana'da da ayrı koleksiyonlar mevcuttur. Daha küçük çaplı koleksiyonlar ise Cambridge Massachusetts'te Harvard Üniversitesi, Floransa, Manchester, Milanove St Petersburg'da yer alır. Bağdat, Şam, Şarfe, Mardin Güney Hindistan'da Pampakuda'da hâlâ koleksiyonlar bulunmaktadır⁹⁸.

2. 2. El Yazmaları Üretim Tekniğı ve Süreci

Ortaçağ Melkit geleneğı hariç Süryanice el yazmalarının çoğı kitap şeklindedir. Büyük ya da küçük muska biçiminde olanlar 18. yy Doğı kilisesine aittir. 9. yy kadar deri ondan sonra doğı kağıdı kullanılmıştır. Papirüs çok nadirdir. 16. yy dan itibaren Avrupa kağıdı kullanımı artar. Filigranlar da eserlerin tarihlemesi konusunda yardımcı olmaktadır⁹⁹. Her bir el yazması en az on folyodan oluşacak şekilde yapılmıştır ve yazılmadan önce birleştirilmiştir. Sadece Melkitler Yunan etkisinde kalarak sekiz folyoluk eserler üretmiştir. Parşömen üzerine yazılanlar ve birleşimleri konusunda Yunan ve Latin el yazmalarından ayrılırlar¹⁰⁰.

En eski el yazmaları iki, üç ve hatta dört sütunlu yazılmıştır. Bu konu biraz da el yazmasının formatı ile ilgilidir. Çünkü kopyalama için bir sistem yoktur ve yazıcı kolay ve kısa olan yolu tercih etmiştir. En eski el yazmalarında sayfa numaralandırma sistemi de yoktur. Sayfa sonunda ilk ve son sayfaların altındaki boşluğa bir sonraki sayfanın ilk kelimesini hatırlatacak bir rakam yada kelime koymuşlardır. Bu sistem 17. yy'a yani Batı usulü kitap üretimine kadar devam etmiştir. En eski el yazmalarında sayfalandırma da görölmemektedir¹⁰¹.

Süryanice el yazmaları Yunan, Ermeni ve Arap el yazmalarından farklı bir ciltleme üslubuyla yapılmışlardır. İnce ahşap bir cilt metin bloğuna tek parça halinde desteksiz dikilmiştir. Şirazeler ahşap kapakla birlikte örölmüştür ve tabaklanmış keçi

⁹⁶Brock ve Taylor, c. 2, s. 245.

⁹⁷King, s. 251.

⁹⁸Brock ve Taylor, c. 2, s. 246.

⁹⁹Brock ve Taylor, c. 2, s. 244, King, s. 251.

¹⁰⁰King, s. 251.

¹⁰¹King, s. 253.

veya koyun derisi veya dokuma (canvas) ile bu ahşap kaplanmıştır¹⁰². Hemen her çağdan gelen el yazmalarında bazen birkaç sayfayı bulacak kadar uzun ferağ kaydı bulunmaktadır. Yazıcılar eserlerinin kopyalama yerlerini ve bitiriliş tarihlerini bazen bitiriliş saatleri de dahil olmak üzere ay hafta ve günü belirterek kaydetmişlerdir. Eserin sahibinin, sponsorunun, alıcısının adını ve hatta şeceresini de not düşmüşler bazen de çalışmanın ve dönemin savaş, istila gibi koşullarını da belirtmişlerdir. Ortaçağdan itibaren de dönemin patrik ve yerel episkoposun ismini zikretmişlerdir. Ferağ kaydının içinde zaman, yer ve temellük kayıt bilgileri olduğu gibi yazılış amaçları bulunmaktadır. Yazıcılar kendi isimlerini de mütevazı bir şekilde belirtir ve de okuyucudan dua isterler. Ana metinden farklı düzen ve kırmızı mürekkepli bir çerçeve ile de sınırlandırılırlar. Eserlere ait bilgiler bazen de eserin varsa eğer içindeki süslemeli ve resimli sayfalarının kenarlarına yazılır. Bu işlem son sayfalarda bulunan ferağ kaydı kaybolduğunda eserin kaybolmasını önleyecek şekilde önemlidir¹⁰³. Müstensihin notlarının yanı sıra eklediği dönemin tarihsel olaylarına dair notlar tarih kaydı olmayan dönemleri aydınlatmada oldukça önemlidir. Daha sonraki okurlar tarafından da zamanla böyle notlar eklenmiştir bu da bizi tarihlendirme konusunda yanılabilir. Son sayfalarda da sık sık onarım görüp görmediği gördüyse yeniden ciltleyen kim ve nerede ne zaman yaptığı gibi bilgiler sunmaktadır¹⁰⁴.

El yazma eseler kilise ve manastırlarda kopyalanmıştır ama Avrupa’da olduğu gibi bir *scriptorium*’dan söz etmek mümkün değildir.¹⁰⁵

En eski el yazmalarında Eştrangelo kullanılır Serto daha çok 12. 13 yy da okuma İncillerinde kullanılır. Ancak Eştrangelo hattı da 240’lı yıllarda yazılan resmî belgelerdeki yazıdan farklıdır. 6. yy’a ait el yazmaları notlarında bu farklılaşan hat kullanılmıştır. Bu hattın kullanımının da 8. yy’dan itibaren Batı Süryani geleneğinde Serto hattının gelişmesiyle bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Bu tarihten kısa bir süre sonra da Doğu Süryanileri arasında yeni bir yazı türü gelişmiştir. Bu süreçle neredeyse paralel olan bir dönemde ise harflerin seslerini bildiren hareke sistemi iki farklı şekilde

¹⁰²King, s. 251.

¹⁰³Brock ve Taylor, c. 2, s. 246, King, s. 252.

¹⁰⁴Brock ve Taylor, c. 2, s. 246.

¹⁰⁵King, s. 253.

ortaya çıkmıştır. Bu hareke sisteminin yaygınlaşması da zaman almıştır. Böylece Süryanice artık sadece konuşulan bir dil olmaktan çıkmıştır¹⁰⁶.

El yazmaları aksi bir durum olmadıkça sipariş üzerine birinin isteği üzerine birisine bir kilise ve ya manastır için yaptırılıyordu. Ferağ kayıtlarında bu bilgileri bulmak mümkündür Bu eserler çoğu zaman daha yakınlardaki kilise ve manastırlar arasında olmaktadır ama Urfa'da Mısır'daki Azize Katherine manastırı için yapılmış olan gibi örnekleri de vardır¹⁰⁷.

5. yy'ın başlarından itibaren Süryani el yazmalarında daha sonra İslam el yazmalarında görülecek olan bir standartlaşmaya gittiği görülmektedir. Melkit Süryani el yazmaları da Yunan el yazmalarından etkilenmiştir¹⁰⁸.

9 ve 10. yy'dan başlayarak 14. yy'da daha sistematik ve 17 ve 19. yy arasında daha çok miktarda Gerşunî denilen yazı ortaya çıkmıştır. Bu yazı biçiminde Süryanice harflerle başta Arapça olmak üzere Ermenice, Kürtçe, Farsça ve Türkçe metinler yazılmıştır¹⁰⁹.

El yazmaları kopyalama geleneğinin babadan oğula geçtiği de bir gerçektir. Bunun en güzel örneği ise Alkuş Köyünden Şikvana ailesinden 7 nesil içinden 16 farklı müstensih çıkmasıdır¹¹⁰.

Yazıcılık tamamen erkek mesleği olmamıştır nadir de olsa kadınların da bu işi yaptığı görülmüştür. Lübnan'ın Kuzeyinde bir köy rahibinin Meryem adlı kızınının 1701 tarihli bir metin kopyaladığı ve Seleukos, Bizans, Müslüman ve Hıristiyan takvimlerini kaydettiği bilinmektedir¹¹¹. Kadınlar sadece yazıcı değil aynı zamanda bir el yazmasını sipariş veren ya da alıp kiliseye bağışlayan kişiler de olmuşlardır. İlk örneği Beth Mana'dan kadın diyakoz Megale'dir. İskenderiye Patriği Timotheos'un Khalkedon karşıtı metinlerini Urfalı yazıcı Talya'ya 562 yılı Nisan ayında yaptırmış ve bağışlamıştır¹¹².

¹⁰⁶Brock ve Taylor, c. 2, s. 244.

¹⁰⁷Brock ve Taylor, c. 2, s. 255.

¹⁰⁸King, s.252.

¹⁰⁹Akalın ve Duygu, Süryani Literatürü, s. 21. King, s. 60.

¹¹⁰Brock ve Taylor, c. 2, s. 251.

¹¹¹Brock ve Taylor, c. 2, s. 252.

¹¹²Brock ve Taylor, c. 2, s. 256.

Çok nadir eserde yazıcının imzası görülmektedir. Erken dönem eserlerinde imzanın gerçek mi kopya mı olduğu bilinmemektedir¹¹³.

19. yy'ın sonuna kadar Süryani yazıcılar bugün kullanılan miladi takvim yerine Seleukos yani Yunan takvimini kullanmışlardır. Bazı eserlerde ise bir kaç tarih atılmış Yunan ve Arap yılı birlikte verilmiştir. Seleukos dönemi ayrıca İskender dönemi ya da Kutsanmış Rumlar dönemi olarak da kaydedilmiştir. Dönemin siyasi görüşüne göre de lanetli Yunan günleri olarak da kayıtlara geçmiştir. Bu tarihlendirme sistemi kiliselere özgüdür. Farklı dönemlerde farklı himayeler altında yaşadıkları için de farklı takvimler ve farklı ifadeler kullanmışlardır¹¹⁴.

Doğu Süryani kilisesi İsa Mesih'in öğretilerini dünyaya yayma çabasında olmuştur bundan dolayı da etkin birer müjdeci ve misyoner olmuşlardır. Bu yüzden de 4 ve 5. yy'dan itibaren Süryanice yazıtlar artmaya başlamıştır. Hıristiyan adı ilk olarak Antakya'da kullanılmıştır¹¹⁵.

Pers İmparatorluğu sınırları içinde kalan kiliseler de 6. yy'da Kaşkarlı Abraham'ın çalışmaları sayesinde manastır yaşamı ve okul konusunda oldukça ilerleme kaydetmişlerdir¹¹⁶.

14/15 yy'a ait bir Doğu Süryani el yazmasının üzerinde kızı için başlık parası olarak iki şahit huzurunda aldığını belirten Keşiş 'Abdišo'nun bir notu vardır¹¹⁷.

Bazen el yazmalarının ünü o kadar artmıştır ki turistik bir eser olarak onu bulunduğu yerde ziyarete gelenler olmuştur. 1242 yılında kopyalanan Muşe Bar Kifo'nun Tartışmaları kitabı farklı dönemlerde farklı ziyaretçiler çekmiştir¹¹⁸.

El yazmalarındaki süslemeler neredeyse standarttır. Süslü giriş sayfası ağ gibi örülmüş haç motifi, resimli çizelgeler, dizinler ve tablolar yer almaktadır. Bazı İncillerde dört İncil yazarının portreleri ve İncillerde işlenen konuların resimleri vardır. Bazen metinden önce bazen de metin içinde konuya uygun yerdedirler. Kanon tabloları, mimari mekan yada İncil yazarları ile resmedilmiş konu anlatan sahneler geniş perspektifte anlatılmıştır. Bu kitaplarda yer alan diğer tipik süsleme de haç

¹¹³Brock ve Taylor, c. 2, s. 253.

¹¹⁴Brock ve Taylor, c. 2, s. 254, King, s. 253.

¹¹⁵Brock ve Taylor, c. 2, s. 184.

¹¹⁶Brock ve Taylor, c. 2, s. 190.

¹¹⁷Brock ve Taylor, c. 2, s. 256.

¹¹⁸Brock ve Taylor, c. 2, s. 257.

motifleridir. Bunlar genellikle örgü biçimindedir. Bu haçlar kollarının uç kısımlarında bulunan motiflerle de dikkat çeker. Bu haçlar dikdörtgen çerçevenin içinde tek şerit ya da kaide üzerinde yükselir¹¹⁹.

¹¹⁹Brock ve Taylor, c. 2, s. 229.

3. KONYA YAZMA ESERLER BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN SÜRYANİCE EL YAZMALARI
KATALOĞU

Kat.1. (Env. No.271)

Eser Adı: Dua Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Kütüphanesi

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Dua Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: Papaz Yuhannis Oğlu Papaz Uş'ano

İstinsah Yeri/ Tarihi: Gubrehto Köyü /Yunan Yılı 2166-Miladi 30 Haziran 1854
Elçilerin son haftasının Perşembe günü bitirilmiştir.

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

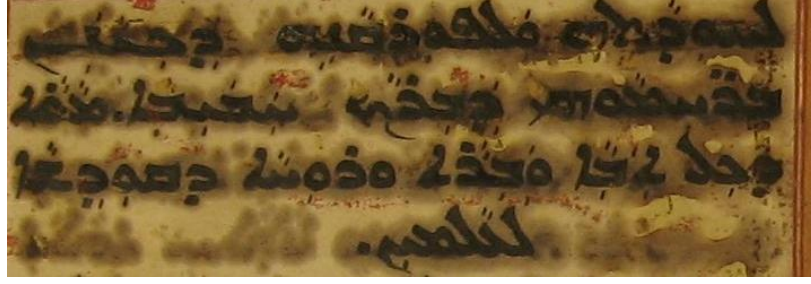
Yaprak Sayısı: III+87+III

Ölçüler: 22,5x33x4 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 21

Güncel Durum: Eser henüz onarım görmemiştir. Yoğun bir biçimde yağ lekesine benzeyen lekeye sahiptir. Mürekkep akmaları vardır ve cilt kaplaması olan deri de

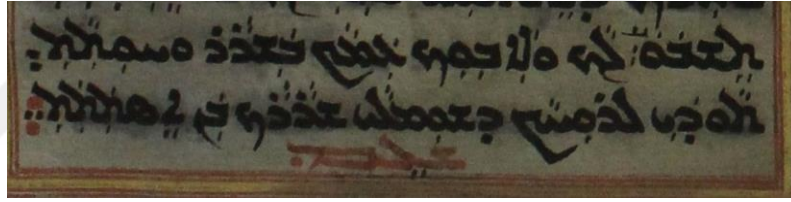
oldukça tahrip olmuştur. İlk ve son varakları eksiktir. Süslemesi yoktur. Metin çerçevesindedir. Eserin içinde şukkalar¹²⁰ mevcuttur.

Resim 1. Kat. 1. 271 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ليسبتك من اهل بيتك . كتبتك
اجل كتبتك من اهل بيتك . كتبتك

Tercümesi: Tabiatımızın yenilenmesi ve kurtuluşu senin sevgili oğlunun rahmetiyle [olsun].Her şeyin Rabbi Baba, Oğul ve Kutsal Ruh ebede dek.

Resim 2. Kat. 1. 271 Numaralı El Yazmasının Bitişi

العبادة التي اهل بيتك . كتبتك
العبادة التي اهل بيتك . كتبتك
عليه .

Tercümesi: Sana ve seninle birlikte babana da övgüler olsun gerçek ve yenilemeyle. Bizde gerçeğin tamamlanılarak inşa edilen ruhuna da şükürler olsun. Bitti.

Cilt

Eserin cildi ahşap üzerine koyu kahve yekpare tıraşlanmamış meşin ile kaplanmıştır. Meşin ahşap kapağa yapıştırılmıştır. Ahşap cilt kapağının kalınlığı yaklaşık 1cm'dir. Ön dış kapağının ortasında eş kenar dörtgen deseni bulunmaktadır. Eş kenar dörtgenin içinde daireler birleştirilerek haç motifi oluşturulmuştur. Bu

¹²⁰ Parça anlamına gelen şukka Arapçadır ve eserlere sonradan eklenen kağıtlar için kullanılmaktadır. Mine Esiner Özen. *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü*, İ. Ü. Fen Fak. Basım Atölyesi, İstanbul 1985, s. 67.

süslemenin dış yüzeyini çerçeveleyen yaklaşık birer cm kalınlığındaki iki bordür vardır. Dış bordür “S” sembolü bezenirken hemen iç kısmındaki iç bordür ise “X” sembolü ile bezenmiştir. İç bordüre üst ve alt kısmından birer sıra şerit daha eklenerek içi daire motifi ile bezenmiştir.

Arka kapağı yine ön kapaktaki gibi çift bordürle sınırlandırılmıştır. Ön kapaktaki süsleme biçimi arka kapakta tekrar etmiştir. Ön kapaktan farklı olarak bordürlerde kullanılan motiflerin yerleri dış bordürde “X” iç bordürde ise “S” dir. Ayrıca üst kısmına eklenen şeritte kullanılan sembol dairelerle birlikte “S” sembolüdür. Üst, alt ve ön kenar kısmında deriyle kaplı ahşap kalınlığı bölümünde daire motifleriyle yapılmış süslemeler bulunmaktadır. Sırt kısmında süsleme yoktur.

Metin gövdesi cildine dört duraklı dikiş ile dikilmiştir. Şirazenin örümünde kullanılan kalın koton ipler siyah ve kırmızı renktedir ve kapakla beraber balık sırtı tekniği ile örülmüştür. İç kapaklarında kullanılan iç kapak kağıtları su ve yağ lekesini andıran bir lekeye sahiptir. İç kapak kağıtları dış kapakta kullanılan derinin içe çevrilmesiyle kenarlardan kaplanmıştır. Sırt dikişi esere kapaklar delinerek monte edilmiştir.

Metin

Eserin metni açık zemin üzerine siyah ve bazı alanlarda kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Metnin eksik cümle ile başlamasından ilk sayfasının eksik olduğu anlaşılmaktadır. Aynı şekilde mevcut son sayfasındaki eksik cümleden de metnin devam ettiği ancak sonraki varakların mevcut olmadığı görülmektedir. Yazı cetvelle sınırlandırılmıştır. Ara suyu olarak adlandırılan bölüm sarı boya ile boyanmıştır ve iplikleri kırmızı ile çekilmiştir. Sayfa numaralandırılması yapılmamıştır. Metne dikey olacak şekilde e bitişik yer yer tek satırlık derkenarlar mevcuttur ve yeşil yer yer sarı mürekkeplerle bir motif oluşturacak şekilde boyanmıştır. İki adet şukka mevcuttur.

Eserde küflenmeler, yırtılmalar, doku zedelenmesi görülmektedir. Neme bağlı olarak lekelenmelere sahiptir ve bu eseri tahrip etmiştir. Yer yer mevcut olan ve metnin alt kısmında ise bu nemden kaynaklanan silinmeler ve mürekkep dağılımları mevcuttur. Buradan eserin yazımında kullanılan mürekkebin is mürekkebi olduğu düşünülmektedir.

Kat.2. (Env. No.272)

Eser Adı: Dua Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Kütüphanesi

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Dua Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

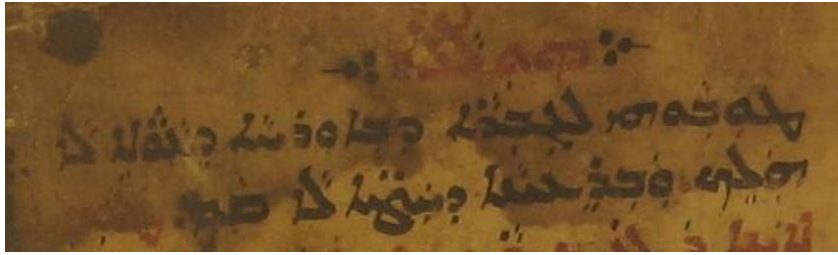
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 21,5x 18,5x9 cm

Yaprak Sayısı: 184

Sütun/ Satır Sayısı: 1 / 19

Güncel Durum: Eser kopan varaklarının dağılmaması için yapıştırılmıştır. Ancak eser tam anlamıyla onarım görmemiştir. Bu yüzden de eserin varakları kimi yerde esere bağlıken kimi yerde kopuktur. Süslemesi ve metin çerçevesi yoktur.

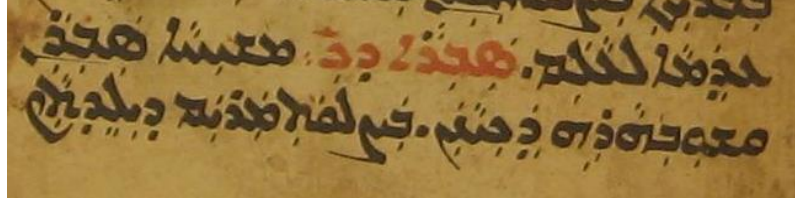
Resim 3. Kat. 2. 272 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܐܡܝܢ

ܐܡܝܢ, ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ

نہی . ہجرت کے نتیجے میں .

Tercümesi: Zalimlerin yolunda yürümeyene ve günahkârların düşüncesinde hareket etmeyene ne mutlu.

Resim 4. Kat. 2. 272 Numaralı El Yazmasının Bitişi

میں نے اپنے آپ کو ہجرت کے نتیجے میں

میں نے اپنے آپ کو ہجرت کے نتیجے میں .

Tercümesi: Mesih bizim güvenimiz ve tabiatımızın / doğamızın gururudur.

Seni doğuran Meryem'in namazıyla/duasıyla.

Cilt

Eserin cildi bir cm kalınlığında ahşap kapaklar üzerine koyu kahverengi renkte meşin kullanılarak yapılmıştır. Cilt kapağında herhangi bir süsleme bulunmazken sırt kısmı bombeli olup kapaklar öne doğru meyillidir. Ön iç kapak kağıdı metin kısmının bir parçası olduğu düşünülen kağıtla iç kapak kağıdı olarak kullanılmıştır. Köşeleri ise dış kapak derisi ile çevrelenmiştir. Arka iç kapağında kullanılan kağıt metin kağıdı olmayıp üzerinde yapıştırıcı kalıntıları, nereye ait olduğunu bildiren kırmızı bir mühür ve iki adet numara bulunmaktadır. Kolon ipleri kapaklar iki yerden delinmek suretiyle atılmış olup şiraze örgüsü kapaklarla birlikte eserin sırt kısmını kavrayacak şekilde örülmüştür. Kullanılan ip kalın olup şiraze örgüsü balık sırtı tekniği ile örülmüştür eserin orijinal kapak ölçüsünden 1 cm dışa taşkındır. Şirazesini kirlenmiş olduğu için kullanılan ip renkleri tam olarak tespit edilememiştir. Kapakları sırt dikişi ile kapaklar sırt kısmından delinmek suretiyle bağlanmıştır. Sırt kısmına açılan deliklerden dolayı dört duraklı olduğu tespit edilirken eser iki duraklı olacak şekilde sırt dikişiyle dikilmiştir. Sırt kısmında sırt bezi kullanıldığı da forma araları ayrılmalardan tespit edilmiştir.

Metin

Eserin metin kısmı nohudi bir renkte kağıt üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Kırmızı mürekkeple yazılmış olan metinlerde akmalar görülmektedir. Ayrıca konu başlık geçişlerinde yazı puntoları eserin içeriğinde kullanılan yazı puntosundan daha büyük olarak kullanılmıştır. Metin kısmının başlangıç ve bitiş yapraklarının kesilmiş olduğu tespit edilmiştir. Su yolu metne paralel olup eserin sırt kısmına birleşen bazı yapraklarında filigran tespit edilmiştir. Kağıt cinsi Avrupa kağıdıdır.

Metin kısmına ait bir süsleme bulunmazken sadece fol. 148b yüzeyinde örgü motifini andıran bir süsleme metin kısmının altında bulunmaktadır. Kırmızı ve siyah mürekkep kullanılarak bezenmiştir. Alfabe sistemi ile verilmiş olan sayfa numaraları, X işaretinin dört boşluğuna kırmızı noktalar geometrik bir desen oluşturacak şekilde süslenmiş ve metnin alt orta kısmında verilmiştir.

Forma aralarında dağınıklar ve kopmalar mevcuttur. Üst,alt ve ön kenar kısımlarında yanma olduğu düşünülen bir tahribata sahiptir ve yaprak uçlarında bunun vermiş olduğu kahverengi yanık lekeleri bulunmaktadır. Fiziksel olarak eksilme ve parça kayıpları yağ, su lekeleri ve aşınmalar mevcuttur. Toz ve çamur kalıntıları da görülmektedir. Mürekkep korozyonu vardır.

Kat.3.(Env. No. 273)

Eser Adı: Dua Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Kütüphanesi

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Dua Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Eştrangelo Hattı

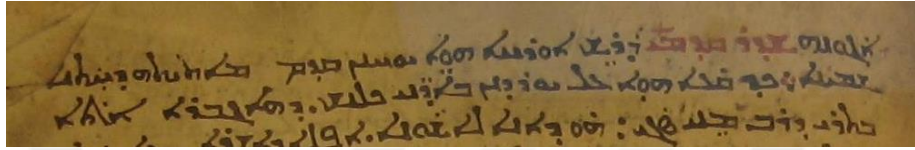
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 26,5x21x5 cm

Yaprak Sayısı: I+106

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ bb

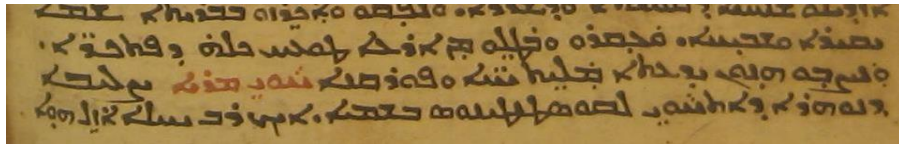
Güncel Durum: Eser daha önce onarım görmüştür. Cildi ve şirazesı sağlamdır. Baş ve sonda folyo eksiği vardır. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir.

Resim 5. Kat.3. 273 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
❖ كِتَاب

Tercümesi: Onun cihadı /çabası: Yuhanna göklü damadın gelişinden önce yolu açıyor temizliyor.

Resim 6. Kat.3. 273 Numaralı El Yazmasının Bitişi

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
رَأَى كَمَا رَأَى سَلَامًا. كَمَا رَأَى سَلَامًا

Tercümesi: Gördüğü o nurdan haç önünde Kustantınus ordunun komutanı gibi gidiyordu.

Cilt

Eserin cildi koyu kahverengi yekpare meşin ile kaplıdır. Kullanılan meşin tıraşlanmadan kapağa yapıştırılmıştır. Cilt kapağı bir cm kalınlığında ahşaptır. Ön kapağında kullanılan meşin deri üzerinde farklı çizgilerden oluşan geometrik çizimler bulunmaktadır ancak bu çizimlerin orijinal bir süsleme niteliği taşımadığı, sonradan yapılmış olabileceği düşünülmektedir.

Ön kapağın sol üst köşesinde meşin ile kaplı olan bölümde parça kaybı mevcuttur. Sırtı bombelidir. Sırtında ve arka kapakta herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. İç kapağı ahşabın üzerine kırmızı ve krem renklerden oluşan ekoseli tekstil bezle kaplanmıştır yine kapakta kullanılan meşin deri içe doğru çevrilerek iç kısma tekstil üzerine kapatılmıştır. Köstek tekstil olarak kullanılmıştır. Arka iç kapakta aynı şekilde yapılmıştır. Şirazesini krem mavi olmak üzere iki renkte ve balık sırtı tekniği ile kapakla beraber örülmüştür. Kapaklar esere delinmek suretiyle çift duraklı olarak birleştirilmiştir. Şirazenin ölçüsü orijinal cilt kapağından yarım cm dışı taşkındır.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah-kahverengi rengi andıran bir mürekkeple ve yer yer kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Yan kağıt bulunmaktadır. Metin kısmında herhangi bir süslemeye rastlanmamıştır.67 ve 68 numaralı folyolar arasında sayılabildiği kadarıyla beş adet yaprağın kesilmiş olduğu tespit edilmiş olup eserin içinde bulunmamaktadır. Şukka mevcuttur. Folyo numarası formalar arasındaki geçişte ilk ve son sayfalarda verilmiştir

Son folyo eksiktir. Eski onarım parçaları bulunduğu eserin daha önce restorasyon işlemi geçirdiği görülmektedir. Yapraklarında yer yer neme bağlı su ve yağ lekeleri bulunmaktadır. Sırt kısımlarında yapıştırıcı olarak kullanılan çiriş kalıntıları ve sırt bezi parçaları bulunmaktadır. Bazı folyolarında fiziksel hasar olarak küf kalıntıları görülmektedir.

Kat. 4. (Env. No. 274)

Eser Adı: Mezmurlar

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Mezmurlar

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Kompozit Hat

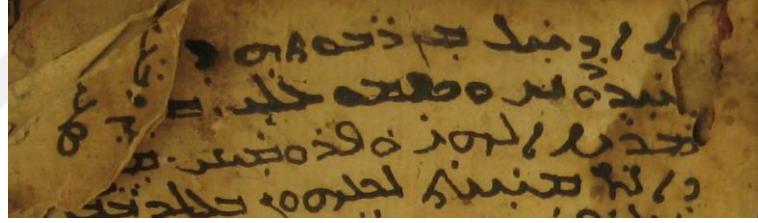
Kağıt Çeşidi: Filigransız Doğu Kağıdı

Ölçüler: 18x14,5x19 cm

Yaprak Sayısı: 185+I

Sütun/ Satır Sayısı: 1 / 19

Güncel Durum: Eser daha önce onarım görmüştür ancak bu sadece eserin varaklarının dağılmasını engellemiştir eserin tamamı oldukça tahrip olduğu için çalışmamız esnasında eser tekrar onarıma alınmıştır. İlk beş varak farklı bir el yazısı ile yazılmıştır. Süslemesi yoktur ve metin çerçevelenmemiştir.

Resim 7. Kat. 4. 274 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

... ܐܢܝܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܡܝܢ ܕܥܘܠܡܐ ܕܡܝܢ ܕܥܘܠܡܐ ...

Tercümesi: Onun milyonlarca düşmanlarından korkmayacağım. Beni yakaladılar ve (bana) el koydular

Resim 8. Kat. 4. 274 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Son satırlar eserin durumundan dolayı okunamamıştır.

Tercümesi: Umut uğruna suçsuz öldürülen ey şehitler namazınız/duanız bizimle olsun.

Cilt

Eserin cildi ahşap olup bir cm kalınlığındadır. Ahşap önkapak sağ ön yüzeyine yakın bölümden üst kısmından alt kısmına kadar kırılmış olup kırılan parçası mevcut değildir. Bu ahşap kapak üzerinde sırt dikişine ve kolon dikişine ait delikler gözlenmekte olup herhangi bir süsleme yoktur. Arka kapağı ise Üst ve alt kısmı arasında ortadan kırılmıştır ve yine kırık parça mevcut değildir. Var olan parçanın üzerinde herhangi bir süsleme bulunmazken sırt bezinde kullanılan tekstil parçasının uzantısının kapağa kadar geldiği görülmektedir.

Sırt bölgesi koyu ve açık maviden oluşan iki farklı renkte tekstil kullanılarak kaplanmıştır. Ancak bu tekstil parçaları yoğun derecede hasarlı olup arka kapağa doğru ahşap cilde yapıştırılmış bir parçası mevcuttur. Sırtı bombeli olarak dikilmiştir ve bu bombenin verdiği öne doğru bir meyil görülmektedir. Ayrıca sırt kısmı yoğun derecede hasarlıdır ve tekstil bezinde yırtılmalar kopmalar parçalanmalar görülmektedir.

Sırt kısmı cilt kapağı delinmek suretiyle dört duraklı olarak zincir dikiş tekniğiyle birbirine bağlanmıştır. Sırt bölümünde üst ve alt kısmında atılan kolon dikişlerinin ahşap kapaklar delinmek suretiyle eserin metin kısmıyla beraber örüldüğü tespit edilmiştir. Kolon dikişinde kullanılan ip kalın olup ip cinsi olarak koton ip ile örüldüğü düşünülmektedir. Üst kısmının şiraze örgüsü ön kapağa doğru sökülüş ve yok olmuştur. Ancak sol arka kapağa doğru kısmen tahrip olmakla beraber mavi ve krem renkte balık sırtı tekniğiyle örülmüş şiraze örgüsü görülebilmektedir. Alt kısmının şiraze örgüsü tamamen kolon dikişlerinin ise çoğu yok olmuştur.

Ön ve arka iç kapağında herhangi bir iç kapak kağıdı ya da tekstil parçası yoktur. Öniç kapağında eserin nereye ait olduğunu belirten kırmızı bir mühür ve gelişigüzel yazılmış birkaç Süryanice kelime vardır.

Metin

Eserin metin kısmı nohudi renk bir zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. İlk beş sayfada kullanılan kağıt özelliği ve yazı stili eserin diğer alanlarından tamamen farklılık göstermektedir. Ayrıca beş ve altıncı folyoların

kesilerek alındığı görülmektedir ve bu parçalar eser içinde mevcut değildir. Bazı sayfaların da sonradan yapıştırıldığı görülmektedir. Yoğun lif dokusu ve filigransız olması bakımından doğu kağıdı kullanıldığı düşünülmektedir.

Son sayfası boştur ancak üst kısmına birkaç gelişi güzel şekilde Süryanice yazılar yazılmıştır. Bu sayfanın ön kenar alt kısmı kesilmiştir ve kendinden sonra gelen sayfanın da kesik olduğu görülmektedir. Herhangi bir süsleme bulunmazken forma geçişlerindeki numaralandırmalar bütün kitap boyunca her iki kenarda sonsuzluk işareti ile bezenmiş haldedir. Ayrıca metnin kenarlarına yer yer metne dik olacak şekilde derkenarlar mevcuttur.

Fiziksel hasar olarak aşınma, yırtılma, parça kaybı, delinme, su ve yağ lekeleri, mürekkep akmaları, tozlanma, çamur lekeleri ve çiriş kalıntılara rastlanırken mürekkep korozyonu ve oksidasyon da vardır. Ayrıca yoğun bir şekilde kemirgen tahribatı ve mikroorganizmalar bulunmaktadır.

Kat. 5. (Env. No. 275)

Eser Adı: -

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: -

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih:-

İstinsah Yeri/ Tarihi:-

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Kompozit Hat

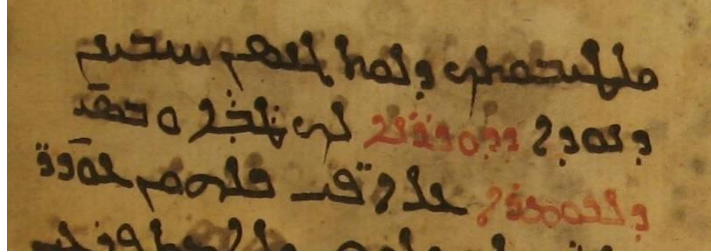
Kağıt Çeşidi: Filigransız Doğu Kağıdı

Ölçüler: 18x14x5,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/16

Yaprak Sayısı: 128

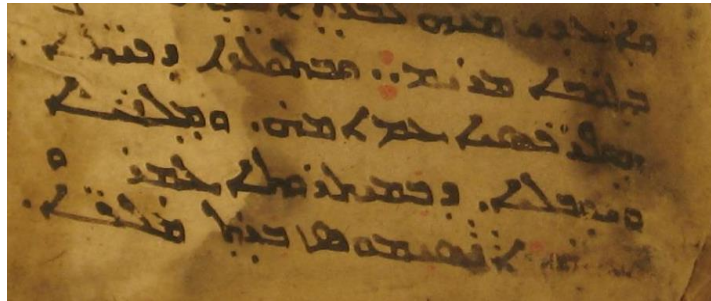
Güncel Durum: Eser daha önce onarım görmüştür. Sırt derisi parçalanmıştır ancak cildi sağlamdır. Metin kısmında korozyonlar vardır. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir.

Resim 9. Kat.5. 275 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܡܠܟܘܬܗܘܢ ܘܠܗܘܢ ܥܠܡܝܢ
ܕܘܢܘܢ ܕܘܢܘܢ ܕܘܢܘܢ
ܕܘܢܘܢ ܕܘܢܘܢ ܕܘܢܘܢ

Tercümesi: Bize yönelik olan bütün onun karşılığı ödenmeyen iyiliklerin ve nimetlerinden dolayı sana şükredip hamd ediyoruz.

Resim 10. Kat. 5. 275 Numaralı El Yazmasının Bitişi

ܡܠܟܘܬܗܘܢ
ܕܘܢܘܢ ܕܘܢܘܢ ܕܘܢܘܢ
ܕܘܢܘܢ ܕܘܢܘܢ ܕܘܢܘܢ

Tercümesi: Melena ve Yubalya kralın kızı Anasimus fazilet ile¹²¹ yaşamışlardır.

Cilt

¹²¹Okunmayan kelimenin Süryanice ile, birlikte anlamına gelen ܡܠܟܘܬܗܘܢ olduğu düşünülmüş ve çeviri bu anlama göre yapılmıştır.

Eserin bir cm kalınlığındaki ahşap kapağı koyu kahverengi meşin ile kaplı olup herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. İç kapak kağıdı bulunmamaktadır. Ön iç kapak içerisinde eserin nereye ait olduğunu gösteren iki adet kırmızı mühür görülmektedir. Cildinde kullanılan deri yek pare olup tıraşlanmamıştır. Sırtı yoğun derece de hasarlıdır ve parça kaybı mevcuttur. Metin kısmına sırttan yapıştırılan tekstil sırt bezi görülmektedir. Arka kapağı dikey bir şekilde ortadan ikiye ayrılmıştır ve iç kapakta beş rakamı yazmaktadır. Meşin ile kaplı alanlarında eksilmeler parça kayıpları ve tahribatlar mevcuttur. Bu kayıp ön kapak ön kapak sol üst köşesinde görülürken arka kapakta ise üst kısmının sırtta birleşim bölgesinde görülmektedir. Arka kapağın ön kenar orta noktasında bir delik bulunmaktadır. Bunun koruma kilit deliği olabileceği düşünülmektedir ancak ön kapakta buna karşılık gelecek herhangi bir delik bulunmamaktadır ancak aynı hizadaki deri oldukça tahrip olmuş durumdadır.

Şirazesı kolonları kapaktan delinmek suretiyle birleştirilmiş olup şiraze örgüsü yine kapaktan metnin sırt kısmıyla birlikte kalın koton ip ile örölmüş ve balık sırtı örüm tekniği kullanılmıştır. Mavi ve krem olmak üzere iki renk ip kullanılmıştır. Şiraze 1 cm dışarı çıkıntılı şekilde örölmüştür. Sırt dikişinde ayrılmalar görölmektedir. Metin ve cilt, kapağın ahşap kısmı sırt bölgesinden delinmek suretiyle birbirine bağlanmıştır. Zincir dikişı çift duraklıdır.

Metin

Eser açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Metnin eksik cümle ile başlamasından ilk sayfasının eksik olduğu anlaşılmaktadır. Daha önce onarım görmüştür. Herhangi bir filigran ve su yolu tespit edilemediği için Doğu kağıdı olduğu düşünölmektedir. Derkenarlar mevcuttur.

Forma aralarında açılmalar ve sırt birleşim yerlerinde çiriş kalıntıları bulunmaktadır. Üst, alt ve ön kenar kısımlarında fiziksel hasar mevcuttur. Eserin folyolarında tahribatlar parça kayıpları da vardır. Ayrıca neme bağlı olarak oluşan su ve yağ lekeleri de görölmektedir. Bazı formalarında mikroorganizma tahribatına sahiptir ve mürekkep korozyonuna uğramıştır.

Kat. 6. (Env. No. 276)

Eser Adı: Azizleri Anma / Şiir Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğu

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Azizleri Anma / Şiir Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / Yunan Yılı 1914- Miladi 1602

Temellük: Yasufno Papaz Uş'ano'dan iki paraya bu öyküyü aldı ve bizim Mor¹²² Muşe için onu getirdi bugünden sonra Mor Muşe'ye aittir.

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Kompozit Hat

Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 16,5x11,5 sırt 3,5 ön 7,5 cm

Yaprak Sayısı: II+97

Sütun/ Satır Sayısı: 1/15

Güncel Durum: Eserin cildi nispeten sağlam olup metinle birleştiği noktada dağılmalar vardır ancak onarım görmemiştir. Metin kısmında yoğun lekeler ve mantarlanmalar vardır. Metin süslemesi yoktur ve çerçevesizdir.

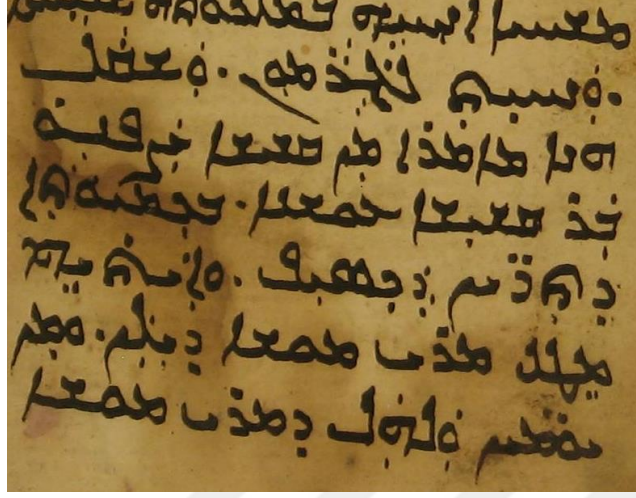

Resim 11. Kat.6.276 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܣܝܢܝܘܬܝܢ ܘܡܫܝܚܝܢ ܘܡܫܝܚܝܢ ܘܡܫܝܚܝܢ
ܠܝܫܘܢܝܢ ܘܠܝܫܘܢܝܢ ܘܠܝܫܘܢܝܢ ܘܠܝܫܘܢܝܢ

¹²² Mor; ܡܘܪܝܢܝܢ , İngilizce *Saint* anlamındadır. Payne Smith *A Compendious Syriac Dictionary*, Oregon 1999, s. 298, Türkçe karşılığı Aziz.

Tercümesi: Yanında sana taç örmüş sana aktetmiş halkımızı namazınla/ duanla bereketli kıl.

Resim 12. Kat. 6. 276 Numaralı El Yazmasının Bitişi

بَعْقَل

مَنْ كَانَ حَاجَتَهُ إِلَى مَعْنَى نَبِيِّهِ
فِي مَعْنَى حَقِّهِ. حَجَّتُهُ إِلَى
إِلَهِهِ أَجْزَعَهُ. وَإِلَهِهِ
يَجِدُ حَقَّهُ، حَقَّهُ إِلَى
مَعْنَى إِلَهِهِ، حَقَّهُ

Tercümesi: Papaz Uş‘ano’nun oğlu Papaz Yasfno dan iki paraya bu öyküyü aldı ve bizim Mor Muşe için onu getirdi bugünden sonra Mor Muşe’ye aittir.

Cilt

Eserin 0,5 cm. kalınlığındaki ahşap cildi koyu kahverengi yekpare tıraşsız meşin ile kaplıdır. Meşin ile kaplı olan yüzeylerinde deformasyon, tahribat ve eksik alanlar mevcuttur. Dış ön kapak yüzeyi çift sıra bordürle çevrelenmiştir. Dış bordürde “S” şeklini andıran sıralı motiflerin birleşmesiyle bordür oluşturulurken iç bordürde ise “X” sembolü kullanılarak bir süsleme oluşturulmuştur. Bordürlerin orta kısmında üst kısımdan ters üçgen alt kısımdan düz üçgen, sırt ve ön kenar kısmından yarım daire sıralı daire motiflerinin birleşmesiyle bir motif daha oluşturulmuştur. Bu

formlarla oluşturulan süslemenin tam ortasından iç içe geçmiş küçük bir daire motifi bulunmaktadır. Arka dış kapakta ise kapak yüzeyinin deformasyonundan dolayı süsleme şekli tam tespit edilememiştir. Ancak görüldüğü kadarıyla ön kapaktaki bordür şekli arka kapakta da mevcuttur. Orta yüzeyde bulunan süsleme tam tespit edilememiştir. Sırt kısmında ise herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

Ön iç kapakta herhangi bir iç kapak kağıdı bulunmamaktadır. Sadece ahşap yüzeyde eserin nereye ait olduğunu bildiren kırmızı renkli mühür bulunmaktadır arka iç kapakta ise iç kapak kağıdı kullanılırken iç kapak kağıdı hasar görmüş olup eksik alanlar mevcuttur ve üzerinde altı rakamı yazmaktadır. Dış kapak derisi iç kapak kısmına kenarlardan çevrilmiştir.

Eserin kolonları cilt kapaklar delinmek suretiyle atılmıştır. Alt kısmı kolon dikişleri metin kısmından kopmuş haldedir. Sadece dikişler kapak yüzeyinde görülmektedir. Kolon dikişlerinde kullanılan ipin kalın koton ip olduğu düşünülmektedir. Üst kısmında ise kolon dikişleri yine kapaklarla beraber delinmiş olup metin kısmı ile beraber dikilmiştir. Üst kısmının şiraze örgüsü tam olarak mevcutken alt kısmındaki şiraze örgüsünün sökülmüş olduğu görülmektedir. Şiraze örgülerinde kullanılan ipin kalın koton ip olduğu düşünülmektedir. Örüm tekniği olarak ise balık sırtı örüm tekniği kırmızı ve yeşil renkler kullanılarak örülmüştür. Şiraze örgüsü eserin orijinal kapak ölçüsünden 0,5 cm dışa taşmış haldedir.

Sırt dikişinde sökülmeler ve ayrılmalar mevcuttur. Sökülen kısımdan anlaşıldığı üzere sırt dikişi çift duraklı olup metin kısmı cilt kapakları delinmek suretiyle sırt dikişi ile beraber birbirine bağlanmıştır. Örüm tekniği olarak sırt dikişi zincir dikiş örüm tekniği olarak kullanılmıştır.

Metin

Eserin metni açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkepler kullanılarak yazılmıştır. İlk ve son folyoları eksiktir. Su yolu metin kısmına dik olup filigranlıdır. Bu özelliklerinden dolayı kağıt cinsinin Avrupa kağıdı olduğu düşünülmektedir. Metin içinde süsleme bulunmazken forma geçişleri alfabetik numaralandırma sistemi ile numaralandırılmış olup numaralar alt kısmının orta noktasındadır ve her bir harfin sağına ve soluna “X” sembolü işaretin kollarının arasındaki her bir boş alana dört tane nokta konularak süsleme tamamlanmıştır. Ayrıca derkenarlar mevcuttur ve yer yer çevreleri dendanlı bir süsleme ile sınırlanmıştır.

Fiziksel hasar olarak eserin sırt dikişinde kopmalar mevcutken forma aralarında ayrılmalar, yırtılmalar, kopuk yapraklar ve parça kayıpları görülmektedir. Metin kısmında yağ lekeleri ve neme bağlı su lekeleri görülürken yanmaya da maruz kaldığı düşünülmektedir. Biyolojik olarak mikroorganizma tahribatına sahipken kimyasal olarak da metin kısmının mürekkep ile yazılmış yüzeyinde mürekkep korozyonu görülmektedir.

Kat. 7. (Env. No. 277)

Eser Adı: İlahi Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: İlahi Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

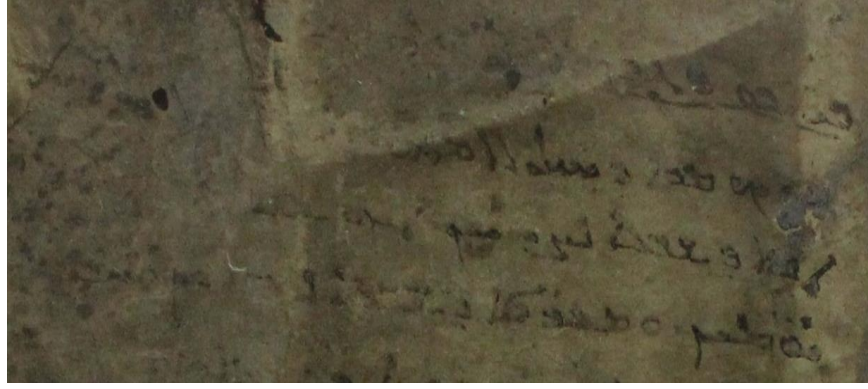
Kağıt Çeşidi: Filigransız Doğu Kağıdı

Ölçüler: 19x14x sırt 6 ön yüzey 5 cm kalınlığındadır. Öne doğru meyillidir.

Yaprak Sayısı: 118

Sütun/ Satır Sayısı: 1/20

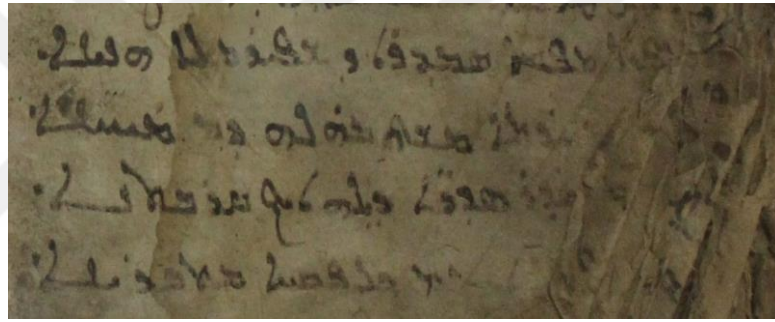
Güncel Durum: Eserin cildi ve metin bölümü oldukça tahrip olmuş durumdadır ve daha önce onarım görmemiştir. Ayracı mevcuttur, metin çerçevesizdir ve süslemesi yoktur. Farklı el yazı stilleri görülmektedir.

Resim 13. Kat.7. 277 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

.....ܩܘܪܒܢܐ ܕܩܘܪܒܢܐ

Tercüme: İlk satır okunamamıştır. İkinci satırda okunabilen ve yukarıda Süryanicesi yazan kısmın tercümesi: “Analarına güç veren Rab mübarek olsun.”

Resim 14. Kat.7.277 Numaralı El Yazmasının Bitişi

ܩܘܪܒܢܐ ܕܩܘܪܒܢܐ
ܩܘܪܒܢܐ ܕܩܘܪܒܢܐ ...
:ܩܘܪܒܢܐ ܩܘܪܒܢܐ ...

Tercüme: Tanınıyor kurtarıcı kan.....güçlü yiğit savaşçı gibi sıralarını dizer saflarını dizer yaratılmış çiçek.

Cilt

Eserin cilt kapağı ahşap olup kalınlığı yaklaşık 0,5cm'dir. Ahşap kapağın bir bölümü ön kenar kısmından kırılmıştır. Süslemesi yoktur. Ön kapakta yerdi rakamı yazmaktadır. Ahşap yüzeyine kaplanmış meşin sadece ön kapakta çamurlu, çatlamış ve tozludur. Sırt bölgesinde kullanılan meşin yine hasarlı olup işlevini yitirmiştir.

Hasarlı bölgelerden anlaşıldığı üzere sırt bezi olarak tekstil bir bezin ahşap kapaklara sırt bölgesinden yapıştırılarak birleştirildiği görülmektedir. Arka kapak yine ön kapaktaki gibi kırıktır. Arka kapak ahşap yüzeyinde herhangi bir deri görülmezken sırt bezinde kullanılan tekstil parçasının uzantısının kapaklara kadar geldiği görülmektedir. Sırt bölümünde üst ve alt kısmında atılan kolon dikişlerinin ahşap kapaklar delinmek suretiyle eserin metin kısmıyla beraber örülmüştür. Kolon dikiş örümünde kalın koton ip kullanıldığı düşünülmektedir. Sırt dikişi dört duraklı olup örüm tekniği eserin sırtı sağlam olduğu için görülememektedir.

Şiraze örgüleri sağlam olup şiraze örgüsü metin kısmının orijinal ölçüsüne yarım cm dışa taşmış şekilde, iki renk ipe ve balık sırtı örüm tekniği ile örülmüştür. Yine kullanılan ip cinci kalın ip olup koton olduğu düşünülmektedir. Üst kısmı şiraze örgüsüne ek olarak örülmüş ayrıç bulunmaktadır. Bu ayrıç saç örgüsü şeklinde olup şiraze örgüsüyle aynı ipler kullanılarak örülmüştür.

Metin

Eserin metin kısmı nohudi renkte olup siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Süsleme bulunmamaktadır. Kullanılan kağıt lifli olup su yolu ve filigranı bulunmamaktadır. Bu özelliklerinden dolayı doğu kağıdı olduğu düşünülmektedir.

Metin kısmı da yoğun derecede hasarlıdır. Fiziksel olarak aşınma, yırtılma, yapışma, parça kaybı, delinme, su ve yağ lekeleri, mürekkep akmaları, tozlanma, çamur lekelerine sahipken kimyasal olarak eserin metin kısmında mürekkep korozyonu görülmektedir. Ayrıca biyolojik olarak da kemirgen ve yoğun derecede mikroorganizma hasarına sahiptir. Bu eserde diğer eserlerden farklı olarak metin yüzeylerinde yapışmalar ve aşınmalar eserin metin kısmında tahribata sebebiyet verdiği için okunamayan ve yok olmuş alanlar mevcuttur. Şukkalar mevcuttur.

Kat.8. (Env. No. 279)

Eser Adı: -

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: -

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 17x12x5, 4,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 17

Yaprak Sayısı: 104+14

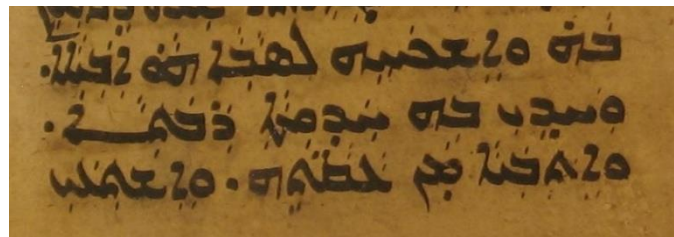
Güncel Durum: Eserin ahşap cildinde herhangi bir kaplaması yoktur. Ön kapakta ortada bir ve kenarlarda sekiz delik mevcuttur. Ön ve üst kenarın birleştiği köşede bir küçük delik daha mevcuttur. Süslemesi yoktur. Metin çerçevelenmemiştir ve daha önce onarım görmemiştir.

Resim 15. Kat. 8. 279 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܠܗ ܩܝܡܬܐ ܕܥܠܡܝܢܐ. ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ.

Tercümesi: Anlatılmayan bebekler gibi başlangıçta eğitimle eğitildik. İlimle çalıştık.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Tercümesi: Onunla çok büyük bir mutluluk duydu ve sıkıntılarından teselli oldu. Anlattı....

Cilt

Eserin cildi ahşap olup ahşap kalınlığı yaklaşık 0,5cm'dir. Kapaklarda herhangi bir kaplama yoktur. Ön kapağında sekiz adet delikle oluşturulmuş daire formunun tam ortasında ise yine küçük bir delik mevcuttur. Kapaklarda herhangi bir süsleme görülmezken her iki iç kapakta nereye ait olduğu gösteren kırmızı renkte mühür bulunmaktadır ve arka kapakta dokuz rakamı yazmaktadır.

Kolonları kapaklar delinmek suretiyle kalın bir koton iple örülmüş ve şiraze örgüleri üst ve alt kısım olmak üzere iki tarafta da sökülmüş haldedir. Şiraze örgüsü tam olarak tespit edilememiştir. Fakat şiraze örgü parçalarının bir kısmında anlaşıldığı üzere iki renk iple örülmüştür. Sirtında sadece sırt bezi görülmektedir Sırt dikişi tekniği tam olarak tespit edilemezken çift duraklı dikiş yapıldığı görülmektedir. Metin kısmı kapaklar sırt kısmından delinmek suretiyle sırt dikişi ile bağlanmıştır.

Metin

Eserin metni açık zemin üzerine siyah mürekkeple yazılmıştır. Kırmızı mürekkep ise sadece nokta ve forma baş ve sonundaki numaralandırma sisteminin kenarlarında kullanılmıştır. Su yolu metin kısmına dikey bir haldedir ve filigranlıdır. Bu özellikleri yönünden Avrupa kağıdı olduğu düşünülmektedir. Metin kısmında herhangi bir süslemeye bulunmamaktadır. Son formalara doğru mürekkep akmaları görülmektedir. Buradan mürekkebin is mürekkebi olabileceği tespit edilmiştir. Eserin içinde 14 adet şukka bulunmaktadır. Bu folyolar eserden farklı bir el yazısıyla yazılmıştır.

Sırt dikişinde kopmalar ve forma aralarında ayrılmalar görülmektedir. Neme bağlı olarak mikroorganizma başlangıcı görülmektedir. Ayrıca bazı folyolarda yırtılmalar eksilmeler ve deformasyon mevcuttur.

Kat. 9. (Env. No. 280)

Eser Adı: İlahi Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: İlahi Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük:-

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

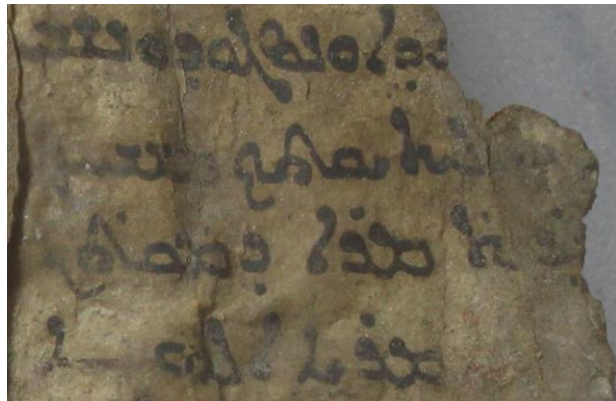
Kağıt Çeşidi: Filigransız Doğu Kağıdı

Ölçüler: 18x14x 7,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1-16

Yaprak Sayısı : Tespit edilememiştir.

Güncel Durum: Eser yoğun bir şekilde tahrip olmuştur ancak onarım görmüştür. Ön cilt kapağı kırıktır ve başlangıç kısmında okunamayacak derecede parça kaybı vardır. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir.

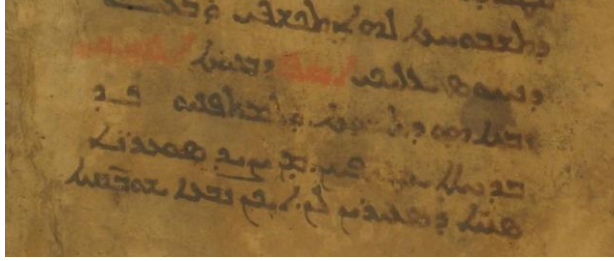

Resim 17. Kat. 9. 280 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

وَأَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

...أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ...

Tercümesi: Secde edelim ve şükür edelim.

Resim 18. Kat. 9. 280 Numaralı El Yazmasının Bitişi

وَأَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

وَأَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

وَأَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

Tercümesi: Tövbe zamanıdır ve korkuyla giyerek geri dönmemiz gerekiyor. Yapmış olduğumuz çirkin işlerimizden. Nasıl af dileyelim.

Cilt

Eserin cildi ahşap olup 0,5 cm kalınlığındadır. Ön kapak kısmı sırt bölgesine yakın bir noktadan dikey bir biçimde kırılmış olup üzerinde herhangi bir kaplama ve süsleme yoktur. Sırt dikişlerini görmek mümkündür. Arka kapak sağlam bir şekilde mevcuttur. Süslemesi yoktur ancak iç kapağa doğru kıvrılmış olan kaplamasından koyu kahverengi tıraşlanmamış deri kullanıldığı anlaşılmaktadır. Son varakta on sayısı yazmaktadır.

Üst kısmının şiraze örgüsü ve kolon dikişleri nispeten sağlamken alt kısmının hem şiraze örgüsü hem de kolon dikişleri dağılmıştır. Şiraze örgüsü iki renk kalın koton iple balık sırtı örüm tekniği kullanılarak kapaklar sırt kısmından delinmek suretiyle metin bloğuyla beraber örülmüştür. Sırt dikişi dört duraklı olup kalın koton iple zincir örüm tekniği ile örülmüştür. Sırt kısmı ağır derecede hasarlı olup sırt dikiş örgüsünde kopmalar metin kısmında ayrılmalar ağır derecede tahribat ve deformasyon mevcuttur.

Metin

Eser nohudi renkte zemin üstüne siyah ve kırmızı renk mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Kağıdı filigransız ve yoğun lifli olduğu için doğu kağıdı olduğu düşünülmektedir. Herhangi bir süsleme bulunmazken forma başlangıç ve bitişinde sayfaların alt kısmında sayfa numaralandırma sisteminin kenarında kırmızı ve siyah mürekkep kullanılarak dört noktayla oluşturulmuş küçük süslemeler bulunmaktadır. Metin kısmında konu başlığı olarak yazıldığı düşünülen başlıklarda kullanılan yazı kırmızı mürekkeple kenarları siyah tahrirlenerek ve daha büyük bir punto kullanılarak yazılmıştır.

Daha önce onarım görmüştür. Sırt kısmı ağır hasarlı olduğu için forma aralarında kopmalar ve yırtılmalar mevcuttur. Bütün eserler arasında en yoğun hasara sahiptir. Fiziksel olarak eksilme, yırtılma, parça kaybı, aşınma, çamur lekeleri, tozlanma, lekelenme metin yapraklarında dalgalanma, yağ lekeleri mevcuttur. Biyolojik olarak mikroorganizma ağır derece de kemirgen tahribatı, kimyasal olarak da mürekkep korozyonu bulunmaktadır. Ayrıca folyolar arasında birbirine yapışmadan kaynaklanan metin yüzeyinde okunamayan alanlarda mevcuttur. İki adet şukka bulunmaktadır.

Kat. 10. (Env. No. 281)

Eser Adı: Ayin Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Ayin Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

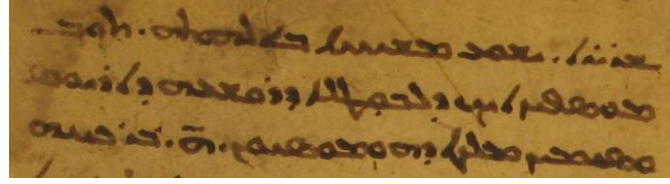
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 17,5x 13x5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1-bb

Yaprak Sayısı: 129

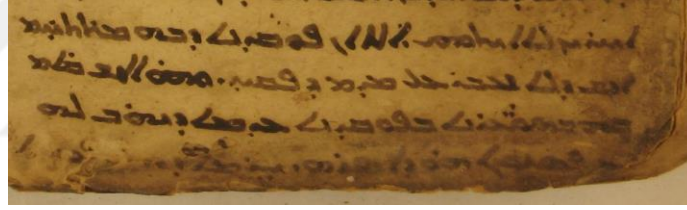
Güncel Durum: Eser daha önce onarım görmemiştir. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir. Kilit sistemi vardır. İki adet şukka bulunmaktadır.

Resim 19. Kat. 10. 281 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

...הוא יושב על כסא

Tercümesi: Hakikat. İsa Mesih uluhiyetiyle/ilahiyetiyle.

Resim 20. Kat. 10. 281 Numaralı El Yazmasının Bitişi

...הוא יושב על כסא

...הוא יושב על כסא

Tercümesi: O, onu cezalandıran kişi ancak onu affedinceye kadar cezalı kalır.

Cilt

Eserin cildi koyu kahverengi meşin ile kaplıdır. Ahşap kapak 0,5 cm kalınlığındadır. Ön kapağının ortasında sonradan yapılmış olabileceğini düşündüğümüz Malta Haçı¹²³ motifi bulunmaktadır. Bunun dışında herhangi bir süsleme görülmemektedir. Arka kapağın ortasında baklava dilimiyle beraber tam tespit edilememiş geometrik formda şekiller bulunmaktadır. Sirtında herhangi bir süsleme

¹²³ Malta Haçı: Her ucunun İsa Mesih'in bir vaazını simgelediği sekiz keskin ucu vardır. Tuğba Taş, Fikret Özcan. MS 4-7. Yüzyıllar Arasında Haç Motiflerinin Gelişimi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2015/1 sayı 21, 247-275, s.255

yoktur. Sırtın orta kısmında ve altında parça kaybı bulunmaktadır. Şirazesi yoktur. Kolon dikişleri kapağın bir bölümü delinmek suretiyle atılmıştır. Metin kısmı sırtından ayrılmış vaziyette olup sırtı tekstil parçası ile kaplıdır. Sırt dikişi iki duraklıdır. Ön iç kapağı tekstil bir bezle kaplı olup bazı bölümlerinde karalamalar mevcuttur. Arka kapağında ise farklı bir desenli tekstil kullanılmıştır. Arka kapağının deri ile kaplı olan bölümlerinde üst ve ön kenar kısımlarında parça kaybı vardır. Derinin ahşap kapağa birleşim yerinde eksilmeler olduğu için deri kapaktan ayrılmıştır.

Cilt kapağında kilit sistemine ait bir çivi sağ kapak ortasında bulunmaktadır. Çiviye karşılayacak olan kilit parçası bulunmamaktadır.

Metin

Eser açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Herhangi bir filigran ve su yolu görünmediği için doğu kağıdı olduğu tahmin edilmektedir. Metin içinde süsleme bulunmamaktadır. İki adet şukka bulunmaktadır.

Biyolojik hasar olarak kemirgen kalıntıları ve mikroorganizma hasarı tespit edilirken kimyasal olarak lignin¹²⁴ bozulması ve mürekkep korozyon başlangıcı tespit edilmiştir. Fiziksel hasar olarak yağ ve su lekeleri görülmektedir. Forma aralarında kopmalar ve dağılmalar mevcutken sırt dikişi sırt dikişinin mukavemetini yitirdiği tespit edilmiştir.

Kat. 11. (Env. No. 282)

Eser Adı: Yeni Ahit

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Yeni Ahit

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

¹²⁴ Lignin, kağıdın doğal yapısı selülozda var olan bir maddedir. Lignin zamanla oksijenle tepkimeye girdiğinde çözülme ve bozulmalar oluşmaktadır. <http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/kagit-zamanla-neden-sararir> 16.04.2019 16:26

İstinsah Yeri/ Tarihi:- / -

Temellük: Mor Gevargisin mübarekTarmil Köyünden David Oğlu Abrohom

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

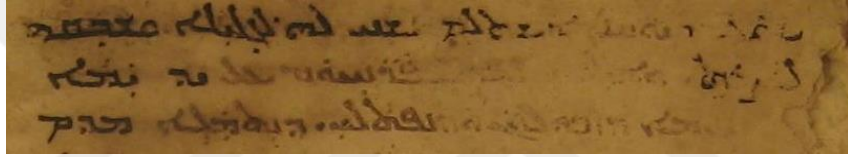
Kağıt Çeşidi: Filigran tespit edilememiştir ancak Avrupa Kağıdı kullanılmıştır.

Ölçüler:18x26x7,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1-bb

Yaprak Sayısı: 282

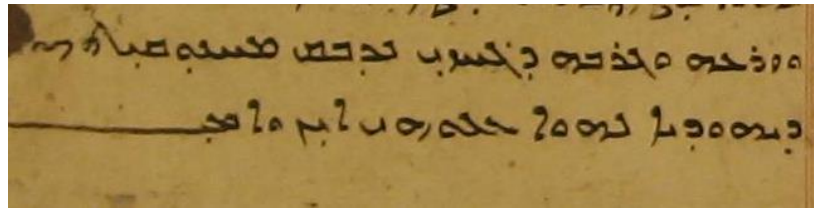
Güncel Durum: Eser daha önce onarım görmüştür. Kapakları eserden bağımsız ve dağılmış durumdadır. Kilit deliği vardır. Metinde süsleme ve çerçeve yoktur.

Resim 21. Kat. 11. 282 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ
ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ

Tercümesi: Yuhanna'nın teslim olduğunu duyan İsa Mesih Celile'ye gitti ve Nasıra'yı terk etti Kafarnahum'a geldi, deniz kenarına geldi.

Resim 22. Kat. 11.282 Numaralı El Yazmasının Bitişi

ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ
ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ ܘܢܘܗܢܢ

Tercümesi: Gahzay'ın cüzzamı ona geçsin ve Yahuda'nın intiharı üzerine olsun. Evet amin

Cilt

Eserin cildi 1 cm kalınlığında ahşaptır. Ön ahşap kapağın sırt birleşim yerinde parça kaybı mevcuttur. Ahşap cilt yüzeyinde herhangi bir kaplama ve süsleme yoktur. Ön iç kapağında eserin nereye ait olduğunu gösteren kırmızı renkte bir mühür bulunurken arka iç kapağında ise tekstil parçası bulunmakta olup yoğun çamur hasarından dolayı kapak görülmemektedir.

Sırt kısmı tamamen açıktır. Kapaklar eserin metin bloğundan ayrı bir vaziyettedir. Sırt kısmından anladığımız üzere dört duraklı dikiş sistemi olup dikiş tekniği olarak zincir dikişinin yine kalın bir koton iple yapıldığı görülmektedir. Kolon ve şiraze bulunmamaktadır. Arka kapağının ön kenar kısmındaki 1cm'lik alanda dört farklı yerden delinmiş kilit sistemi çivi boşlukları görülmektedir.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah mürekkep ve kısmen kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Fakat mürekkebin metnin ilerleyen bölümlerinde koyu kahverengiye dönüştüğü görülmektedir. Su yolu metne diktir ve filigran tespit edilememiştir. Avrupa kağıdı olduğu düşünülmektedir. Süsleme yoktur. Bazı yapraklarda alfabe sistemi ile sayfa numarası verilmiştir. Daha önceden onarım görmüştür ve metin kısmında onarım parçaları mevcuttur.

Sırt kısmı yoğun derece de hasarlıdır ve üzerinde herhangi bir sırt bezi görülmemektedir. Sırt dikişinde ve de forma aralarında kopmalar ve sökülmeler mevcuttur. Fiziksel olarak parça kaybına, aşınmaya, yağ lekesi ve neme bağlı olan su lekesine sahiptir. Biyolojik olarak yoğun derecede mikroorganizma tahribatına ve ilk formalarda kemirgen tahribatına sahiptir. Bu tahribatın vermiş olduğu kayıplar görülmektedir. Kimyasal olarak ise metin kısmının yazılı alanlarında mürekkep korozyonu görülmektedir.

Kat. 12. (Env. No. 283)

Eser Adı: -

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: -

Tercümesi: Onu metheden methiyeciler. Ona gerektirdiği gibi methedin çünkü Allahınızdır.

Cilt

Esrin cildi koyu kahverengi meşin ile kaplıdır. Meşin derisi tıraşlanmamış haldedir. 1 cm kalınlığında ahşap üzerine kaplanmıştır. Ön ve arka dış kapağında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Ön ve arka kapağında parça kayıpları ve özellikle arka kapağında ciddi derecede hasar görülmektedir. Sırtı tamamen tahrip olmuş vaziyettedir. Sırtında sadece sırt bezi olarak yapıştırılan tekstil görülmektedir. İç kapaklarında kullanılan iç kapak kağıdı Arapça nesih yazı çeşidi ile azalmış olduğu düşünülen bir kağıtla kaplanmıştır ve arka kapakta 13 sayısı yazmaktadır. Dış kapak derisi metnin üzerine çevrilmiş bir haldedir. Üst kısmına atılan kolon dikişleri görülürken alt kısmında kolon dikişleri yoktur. Şiraze örgüsü net olarak görülmemektedir. Şiraze örgüsünde mavi ve krem olmak üzere iki renk kalın koton ip kullanılmıştır. Bu şiraze örgüsü orijinal kapak boyutundan dışa taşmış olarak örülmüştür. Alt kısmında şiraze örgüsü bulunmamaktadır.

Metin kısmı ile kapak birleşimi yeri ayrılmış haldedir. Buradan sırt dikişinin iki duraklı ve zincir dikişi örüm tekniği ile örüldüğü tespit edilmiştir. Metin kısmı cilt kapağına cilt kapaklarının üç yerinden delinmesi suretiyle bağlanmıştır. Cilt kapağında kilit sisteminin delik boşluğu bulunmaktadır fakat kilit sökülmüş halde olup görülmemektedir.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Kâğıt özeliği bakımından su yolu ve filigranı tespit edildiği için Avrupa kağıdı olduğu düşünülmektedir. Son sayfası boş olup sayfaya el yazısı ile metin eklenmiştir. Sayfanın üstünde bir de bebek figürü yatay olarak betimlenmiştir. Sayfaya yazılan bu metnin sayfa numarası dikkate alınmadan yazıldığı sayfa numara sistemi olan harf rakam başlangıcı olan Olap (↯) harfinin ters olmasından anlaşılmaktadır. Bu sayfanın arka kısmında ise kurşun kalemle Yunan Yılı hesaplaması olabileceğini düşündüğümüz bir işlem yapılmıştır.

Biyolojik olarak mikroorganizma ve küf mantarının olduğu görülürken kimyasal olarak son formalara doğru mürekkep korozyonunun olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca fiziksel olarak da parça kayıpları, yağ lekeleri toz ve neme bağlı su lekeleri görülmektedir. Eserin 62, 63, 64 varak aralarında kesilmiş folyolar tespit edilmiştir.

Kat. 13. (Env. No. 285)

Eser Adı: Cenaze Merasimi Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Cenaze Merasimi Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

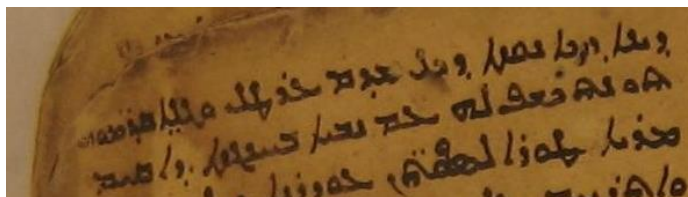
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 12x 16,5x15 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1-18

Yaprak Sayısı: II+384

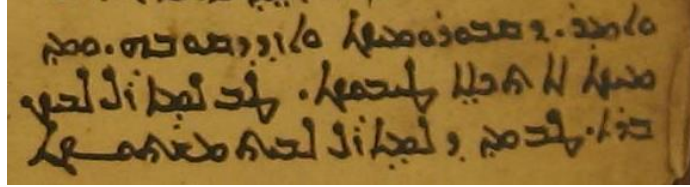
Güncel Durum: Daha önce onarım görmüştür. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir. Oldukça hacimli bir eserdir. Forma kalınlığından dolayı sırtı bombeleşmiş ve öne doğru meyilli hale gelmiştir.

Resim 25. Kat. 13. 285 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

وَمَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلَّا حَيْثُ جَاءَنَا الْبُرْجَانُ
وَمَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلَّا حَيْثُ جَاءَنَا الْبُرْجَانُ

Tercümesi: Adalet yargıcı her şey önünde açık ve çıplak şekildedir. Hasretle Peygamberle birlikte ona ricada bulunmalı.

Resim 26. Kat. 13. 285 Numaralı El Yazmasının Bitişi

وَمَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلَّا حَيْثُ جَاءَنَا الْبُرْجَانُ
وَمَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلَّا حَيْثُ جَاءَنَا الْبُرْجَانُ

Tercümesi: Ölüden nimeti esirgemeyin. Taziyyeye gitmek düğüne gitmekten daha iyidir.

Cilt

Eserin cildil 1 cm kalınlığında ahşap olup üzerinde herhangi bir kaplaması ve süslemesi yoktur. Sırt kısmında üç delik metin kısmını kapağa birleştirmek için açıldığı düşünülmektedir. İç kapaklarında herhangi bir tekstil ya da kağıt bulunmamaktadır. Üst ve alt kısımlarında üç tane delik mevcuttur bu delik hem ön hem arka kapakta görülmektedir. Sırtı tamamen açık vaziyettedir ve sırt dikişi görülmektedir. Sırt dikişin dört duraklı zincir dikiş tekniği kullanılarak örüldüğü tespit edilmiştir. Üst kısmının şirazesini mevcutken alt kısmının şirazesini bulunmamaktadır.

Eserin kolonları normalden daha kalın koton ip olduğu tahmin edilen bir iple atılmıştır. Şiraze örgüsünde ise mavi ve krem olmak üzere iki renk kalın bir koton ip kullanılmıştır. Bu eser diğer eserlerden farklı olarak şiraze örgüsü kapaklardan değil sırttan örülmek suretiyle yapılmıştır fakat bu durum eserin söküldüğü için kapağa monte edilemediği fikrini de doğurmaktadır. Çünkü şiraze tam olarak görülmemektedir. Dolayısıyla nasıl örüldüğü hakkında tam bir tespit mümkün değildir. Örüm tekniği olarak balık sırtı tekniği kullanılarak örülmüştür. Sırtı düz değil bombelidir.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Filigranı mevcuttur. Forma geçişlerinin alfabetik rakam sistemiyle numaralandırıldığı görülmektedir ve bu numaralandırılmanın etrafı “X” sembolü ile sınırlandırılmıştır. Sembolün çevresi kırmızı mürekkeple dört köşesinden nokta koyularak süslenmiştir. Bu geçişler 13. formada tespit edilememiştir.

Biyolojik hasar olarak kemirgen tahribatı ve mikroorganizma kimyasal olarak mürekkep korozyonu başlangıcı yer yer görülmektedir. Fiziksel olarak parça kaybı su ve yağ lekeleri mevcuttur.

Kat. 14. (Env. No. 286)

Eser Adı: İlahi ve Cenaze Merasimi Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: İlahi ve Cenaze Merasimi Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice / Doğu Hattı

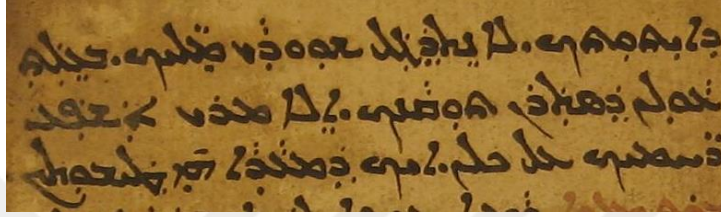
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 21,5x16x4 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/19

Yaprak Sayısı: I+94+VII

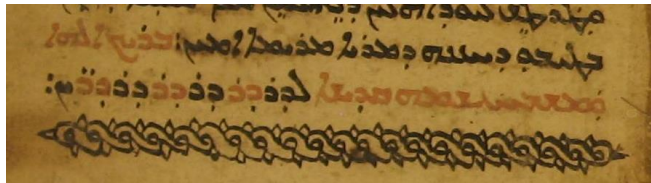
Güncel Durum: Daha önce onarım görmüştür. Son boş sayfası bir çerçeve çizilerek el yazısı ile doldurulmuş ve yarısı yırtık vaziyettedir. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir.

Resim 27. Kat. 14.286 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

בְּיָמֵינוּ. אֲנִי וְעַמִּי. בְּיָמֵינוּ.
אֲנִי וְעַמִּי. בְּיָמֵינוּ.

Tercümesi: Ebediyetin vermiş olduğun sözlerin vaadi yalanlanmasın. Günahlarımızla evini yıktığımızda.

Resim 28. Kat. 14. 286 Numaralı El Yazmasının Bitişi

אֲנִי וְעַמִּי. בְּיָמֵינוּ. אֲנִי וְעַמִּי.
בְּיָמֵינוּ. אֲנִי וְעַמִּי. בְּיָמֵינוּ.

Tercümesi: Yüce Rabbin merhametiyle nimetinin şefkatiyle amin ebede dek Allah'ın kutsal ve mübarek, övülmüş, methedilmiş ismi ve mübarek olsun. Sonsuza dek .

Cilt

Eserin cildi ahşaptır ve 1 cm kalınlığındadır. Ön ve arka kapak yüzeylerinde sırt bölümünde sırt derisinin ön kapaklara kadar uzandığı görülmektedir. Sırt derisinin uzantısı ön ve arka kapakların bir bölümünü kaplamaktadır. Fakat sırt kısmı hasarlı olduğu için deri ile kaplı olduğu düşünülen o bölgede parça kaybı vardır ve hiçbir şekilde sırt derisi görülmemektedir. Sırt derisinin koyu kahverengi renkte meşin ile kaplı olduğunu kapaklara olan uzantısından anlamaktayız. Ön ve arka dış ahşap kapaklarında orijinal olmayıp esere sonradan yapıldığı düşünülen haç motifleri görülmektedir. Bu motif ön kapakta daha büyükken arka kapakta daha küçük ve kapakların orta bölümlerindedir. Arka kapağının sağ üst köşesinde bir delik mevcuttur. Ön iç kapak yüzeyi de ahşaptır sadece üzerinde eserin nereye ait olduğunu bildiren bir mühür tespit edilmiştir. Arka iç kapakta ise Latince ve nesih yazı hattı ile yazılan bir iç kapak kâğıdı görülmektedir.

Eser dağılmış bir halde olup esere ait kolon ve şiraze örgüsü görülmemektedir. Sırt dikişi çift duraklıdır ve zincir dikişi örüm tekniği ile koton ip kullanılarak örülmüştür. Metin kısmı sırttan kapaklar delinmek suretiyle sırt dikişi ile bağlanmıştır.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Yoğun derecede hasara sahiptir. Formaları dağılmış olup sırt dikiş örgüsünde kopmalar vardır. Daha önce onarım görmüştür. Herhangi bir süslemesi yoktur. Yatay su yoluna sahip olup bazı yapraklarında filigran tespit edilmiştir, kağıt cinsi Avrupa kağıdıdır.

Eser yoğun derece de hasar ve hastalığa sahiptir. Sırt birleşimlerinde yapıştırıcı hasarı olarak çiriş kalıntıları görülmektedir. Bu çiriş kalıntılarının yaprakların sırt birleşim yerlerine de taşıdığı görülmektedir. Eksilmeler, yırtılmalar, kopmalar ve parça

kayıpları mevcuttur. Kimyasal olarak mikroorganizma tahribatı ve mürekkep korozyonu tespit edilmiştir. Fiziksel olarak da tozlanma lignin bozulması yağ lekeleri neme bağlı su lekeleri de mevcuttur.

Kat.15. (Env. No. 288)

Eser Adı: Şiir Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Azizlerle İlgili Şiir Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

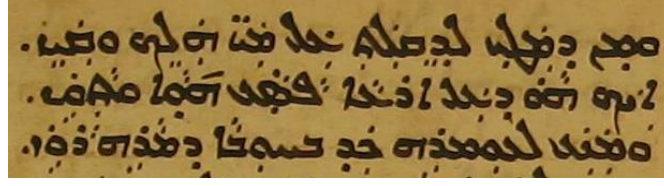
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 23,5x17x5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/20

Yaprak Sayısı: 121

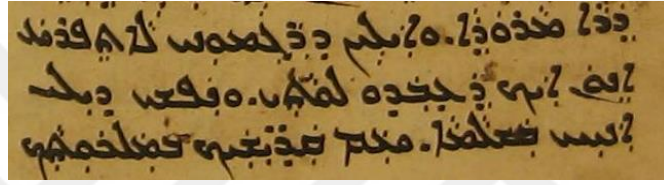
Güncel Durum: İç kapak kağıdı olarak yapıştırılmış bir sayfada ölüyü defnederken okunan dua yer almaktadır. Metin çerçevesizdir ve süsleme yoktur.

Resim 29. Kat. 15. 288 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

صَحْبٌ دَيْلٌ لِيَطْلُبَ خَلْدَ نَجْدٍ نَجْدٍ هَفِيَا.
كَيْفَ نَجْدٍ دَيْلٌ لِيَطْلُبَ خَلْدَ نَجْدٍ نَجْدٍ هَفِيَا.

Tercümesi: Dicle'ye ulaştığında su üzerinde zıplayarak yürüdü. Yeryüzünde yürüyormuş gibi. Kendi meskenine ulaştı.

Resim 30. Kat. 15. 288 Numaralı El Yazmasının Bitişi

دَيْلٌ لِيَطْلُبَ خَلْدَ نَجْدٍ نَجْدٍ هَفِيَا.
كَيْفَ نَجْدٍ دَيْلٌ لِيَطْلُبَ خَلْدَ نَجْدٍ نَجْدٍ هَفِيَا.

Tercümesi: Nefsimi Selametle istirahata çek. Krallığında [=Cennetinde] azizlerle birlikte.

Cilt

Eserin cildi bir cm kalınlığında ahşaptır ve koyu kahverengi renkte meşin ile kaplıdır. Ön dış kapağında dıştan içe doğru iki bordür dıştaki bordür “S” içteki bordür “X” sembolü ile art arda süslenmiştir. Cildin orta kısmında ise dağınık halde daire formu içinde geometrik desenli figürlerle işlenmiş motifler göze çarpmaktadır. Ayrıca üst ve alt kısımlarında art arda daire motifleriyle birleştirilerek “V” harfi oluşturacak şekilde süslemenin de yer aldığı görülmektedir. Sırt kısmında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Arka kapakta ise yine dıştan içe iki bordür vardır. Dıştaki bordür “S” içteki bordür “X” sembolü ile art arda süslenmiştir. Ön kapaktan farklı olarak ortada daire formlarıyla oluşturulan eş kenar dörtgen süsleme görülmektedir. Tam

ortasında ve eş kenar dörtgenlerin uç kısımlarında yine dairesel formda içi geometrik formlarda süslemeler mevcuttur. İç bordürün dört köşesinde Ayrıca yine ön kapaktaki gibi üst ve alt kısımlarında art arda daire motifleriyle birleştirilerek “V” harfi oluşturacak şekilde süslemenin de yer aldığı görülmektedir. Bu süsleme köşebent oluşturmuştur ve köşebentlerin dört köşesi yine daire formunda pençe motifini¹²⁵ andıran süsleme ile bezenmiştir. Buna ilaveten kapak kalınlığını oluşturan kısımlarda ise daire formlarıyla yapılmış art arda süslemeler görülmektedir. Ön ve arka iç kapakları esere ait olmadığı düşünülen yine Süryani diliyle yazılmış bir el yazması kağıt ile kaplıdır. Dış kapak derisi iç kapak kağıdının üzerine köşelerden kaplanmış haldedir.

Şiraze üst ve alt kısımlarından kapaklar delinmek suretiyle siyah ve kırmızı olmak üzere iki renkte kalın koton ipe balık sırtı örüm tekniği ile örülmüştür. Her iki şiraze örgüsünde de sökümler görülmektedir. Kolon ipleri mevcuttur ve yine kalın bir koton ipe kolon dikişi yapılmıştır. Metin kısmı yine sırttan kapaklar delinmek suretiyle sırt dikişi ile bağlanmıştır.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Sırt dikişinde ve formalarında kopmalar görülmektedir. Fol. 27ve 28aralığında kullanılan yazı punto ve yazım tekniği açısından diğer yapraklardan farklıdır. Su yolu yatay olup filigranlı Avrupa kağıdı kullanılmıştır. Süslemesi yoktur ancak bazı varaklarda alfabe sistemiyle verilen numaralandırılmalar yanında küçük çapraz motifler boşluk kısımları kırmızı mürekkep kullanılarak doldurulmuş bir şekilde kullanılmıştır.

¹²⁵Penç motifi bezemelerde kullanılan herhangi bir çiçeğin tepeden görünüşünün stilize edilmiş halidir ve genellikle daire oluşturacak şekildedir. Banu Akgün, *Türk Süsleme Sanatında Hatailer*, 38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Ankara 2007, s. 54.

Metin kısmı üst, alt ve ön kenar kısımlarından hasar almış olup parça kayıpları vardır. Fiziksel olarak neme bağlı su lekeleri ve bazı varaklarda yağ lekelerine rastlanmaktadır. Kimyasal bozulma olarak bazı varaklarda mürekkep korozyonu görülmektedir.

Kat. 16. (Env. No. 289)

Eser Adı: Yeni Ahit

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Yeni Ahit

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

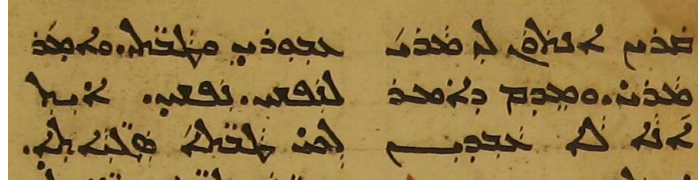
Ölçüler: 32,2x 22x4 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 2/21

Yaprak Sayısı: 115

Güncel Durum: Onarım görmemiştir. Metin çerçevesiz, çift sütunlu ve süslemesizdir.

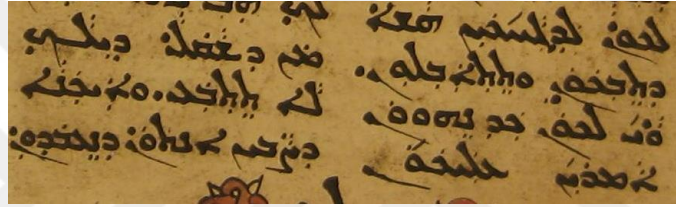
Eserin cildi ile metin gövdesi birbirinden ayrılmıştır yine de iyi korunmuş durumdadır.

Resim 31. Kat. 16. 289 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

فإن كذا وكذا. لرب كذا وكذا. في كذا وكذا.

Tercümesi: Bana efendi olarak hitap ediyorsunuz ama dediklerimi yapmıyorsunuz.

Resim 32. Kat. 16. 289 Numaralı El Yazmasının Bitişi

منه من كذا وكذا. في كذا وكذا. في كذا وكذا.

Tercümesi: Senden alandan onu geri isteme. Nasıl davranmalarını istiyorsanız [siz de öyle davranın]

Cilt

Eserin cilt kapağı bir cm kalınlığında ahşaptır ve koyu kahverengi meşin ile kaplıdır. Cildinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Ön iç kapağında iç kapak kağıdı kullanılmamış cildin meşin ile kaplı olan kısmı iç kapağa kıvrılmış bir şekilde yapıştırılmıştır. Bu işlem arka kapakta da aynı şekilde uygulanmıştır. Ön kapakta eserin nereye ait olduğuna dair kırmızı mürekkepli iki mühür vardır. Ayrıca 19 ve 1 yazmaktadır.

Metin kısmı cilde, cilt kapakları delinmek suretiyle sırt dikişi ile dikilmiştir fakat eserin sırtı açıldığı için kapak ile metin kısmı arasındaki kapak birleşim ipi

kopmuş bir haldedir. Kolon dikişleri sökülmüş halde olup esere ait şiraze örgüsü bulunmamaktadır.

Metin

Eserin metni açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak çift sütun halinde yazılmıştır. Su yolu metne dik şekilde olup filigran tespit edilmiştir. Avrupa kağıdı kullanılmıştır.

Eserin fol.25b'de sayfa başında kurşun kalemle tarih hesaplaması yapılmıştır. Fol.26b yüzünün ikinci sütununda ise ana metin baştan beşinci satırda bitmiş olup bir sıra çapraz süslemenin ardından yine kırmızı ve siyah mürekkep kullanılarak daha küçük fontlarda yazılmış bir metin bulunmaktadır ve bu metnin fol.27a yüzeyinin ilk sütununu tam doldurulmadan sonlandırılmıştır. O sayfadan sonraki birkaç varağın kesildiği ve bu kesik varakların kitabın içinde olmadığı tespit edilmiştir. Dördüncü formanın başlangıcını oluşturan fol.36a yüzü boş olup fol.36b yüzü kırmızı mürekkepli bir kalemle daha sonradan çerçeveslendirilmiş farklı bir yazı ile yine çift sütun halinde yazı ile doldurulmuştur. Metnin içinde şukka mevcuttur.

Neme bağlı olarak su ve bazı alanlarda yağ lekelerine sahiptir. Bazı varaklarında mürekkep korozyonunun olduğu da tespit edilmiştir. Üst kısmında nemden kaynaklı olduğu düşünülen mikroorganizma da mevcuttur. Ayrıca formlar dağılmış halde olup sırt dikişinde sökülmeler mevcuttur. Eser üst, alt ve ön kenar kısmından hasarlıdır.

Kat. 17. (Env. No. 290)

Eser Adı: Yeni Ahit/ Matta

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Yeni Ahit / Matta

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 31,5x 22 x9 cm

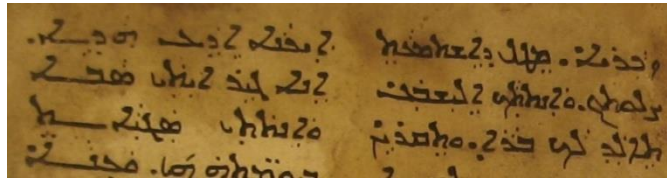
Sütun/ Satır Sayısı: 2/ 23

Yaprak Sayısı: 108

Güncel Durum: Eser çalışmamız esnasında onarım görmüştür. Onarımda çift yaprak

kullanıldığı tespit edilmiştir. Süsleme yoktur. Metin çift sütunlu olup çerçevesizdir.

Kilit sistemi vardır.

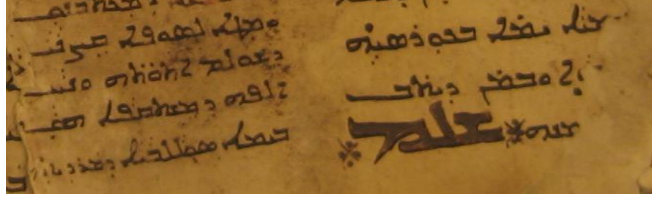

Resim 33. Kat.17. 290 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܐܘܢܝܢܝܢ ܕܝܫܘܥܝܢ ܕܝܫܘܥܝܢ ܕܝܫܘܥܝܢ
ܕܝܫܘܥܝܢ ܕܝܫܘܥܝܢ ܕܝܫܘܥܝܢ ܕܝܫܘܥܝܢ

دیکر لکھنؤ:

Tercümesi: Zekeriya duan kabul edildiği için eşin Elişba‘ [Elizabet] sana bir oğul doğuracak.

Resim 34. Kat. 17. 290 Numaralı El Yazmasının Bitişi

دیکر لکھنؤ:

صبر سئلکے دنوں:

علم

Tercümesi: Onun gemisi yaşamın kötü denizinde çarpılıyordu. İstirap oluyor, sallanıyor. Bitti.

Cilt

Eserin 1 buçuk cm kalınlığındaki ahşap cilt kaplamasında koyu kahverengi renkte tıraşlanmamış meşin kullanılmıştır. Onarım öncesi sırt kısmında kullanılan meşin ile kaplı olan bölgede eksik ve parça kayıpları görülmüştür. Bu parça kayıpları üst ile orta kısımlarında daha yoğundur. Sirtında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Ön dış kapağında dairelerle oluşturulan bordürler ve yine dairelerle oluşturulan haç motifi vardır. Ancak yoğun hasardan dolayı süsleme tam tespit edilememiştir. Arka kapak kısmında yine meşin ile kaplı yüzeyinde parça kayıpları ve tahribatlar mevcuttur. Bu yüzden motifler tam tespit edilememiştir. Görülebildiği kadarıyla kapağın tam orta kısmında iç içe geçmiş ve daireler kullanılarak yapılmış eş kenar dörtgen oluşan bir süsleme mevcuttur. Parça kaybı olan ve ahşap yüzeyi görülen kısımlarda delikler mevcuttur. Ayrıca arka kapakta kullanılan ahşap kapak dikey

olarak ortadan kırılmış vaziyettedir. Bu kırılan parça üst ve alt kısmında sağ ve sol tarafından iki delik açılmak suretiyle kalın bir koton ip kullanılarak birleştirilmiştir.

İç kapaklarında Süryanice olarak yazılmış bu esere ait olmadığı düşünülen el yazması bir metin ön ve arka kapağa yapıştırılmak suretiyle monte edilmiştir. Eser dağılmış bir halde olduğu için esere ait bir şiraze bir kolon bir sırt dikişi tespit edilememiştir. Sadece sırt dikişi kalıntıları olarak kopuk ip parçaları görülmektedir. Cilt kapağında kilit sistemine ait bir çivi arka kapak ortasında bulunmaktadır. Fakat çiviye karşılayacak olan kilit parçası bulunmamaktadır.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Metin iki sütun içerisine 23 satıra oturacak şekilde yazılmıştır. Kullanılan kağıt filigran ve su yolundan dolayı Avrupa kağıdıdır ancak çok lifli ve kağıdın gramajı diğer eserlere göre ağırdır. Süslemeye rastlanmazken eserin konu başlık geçişleri kırmızı mürekkep kenarları siyah tahrirle daha büyük bir font kullanılarak yazılmıştır. İki adet şukka bulunmaktadır.

Üst, alt ve ön kenar kısımları son derece tahrip olmuştur. Eser biyolojik fiziksel ve kimyasal hasara sahiptir. Biyolojik olarak neme bağlı küf mantarı ve kemirgen tahribatı eserin üst, alt ve kenar kısımlarında yer yer görülmektedir. Fiziksel hasar olarak yapraklarda yırtılmalar, açılmalar ve parça kayıpları mevcuttur. Ayrıca kimyasal olarak da eserde bazı varaklarda mürekkep korozyonunun olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamıza başladığında bu durumda olan eser çalışma esnasında kurum tarafından restorasyona alınmış ve onarım görmüştür. Sırt kısmına mukavemet kazandırılmış, formları toplanmış küf ve mantardan arındırılmıştır.

Kat. 18. (Env. No. 291)

Eser Adı: Eski Ahit

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Eski Ahit

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Kompozit Hat

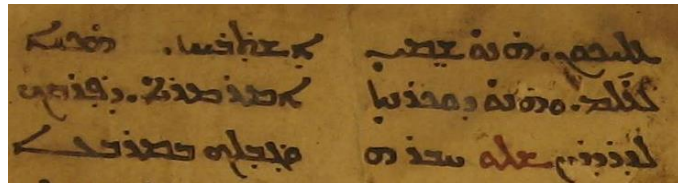
Kağıt Çeşidi: Filigransız Doğu Kağıdı

Ölçüler: 17x24,5x5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 2/ 20

Yaprak Sayısı: II+155

Güncel Durum: Eserin cildi yoktur. Tamamen onarım görmemiş ancak formlarının dağılmaması için birleştirilme yapılmıştır. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir.

Resim 35. Kat. 18. 291 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

حلجده . من ابد
لحلجده . من ابد
لا ابد

Tercümesi: Benim adım ebede dek. Benim anılmam da ebede daktır.

Resim 36. Kat. 18. 291 Numaralı El Yazmasının Bitişi

حلجده . من ابد
لحلجده . من ابد
لا ابد
لا ابد

Tercümesi: Nasıralı İsa Allah'tan biri olup sizlere görünmüştür. Güçlerle mucizelerle ayetlerle, harikalarla.

Cilt

Esere ait herhangi bir cilt bulunmamaktadır. Fakat kolonları ve şirazeleri ve sırt derisinin bir kısmı mevcuttur. Şiraze örgüsü yeşil ve krem olmak üzere iki renk kalın koton iple örülmüştür ve bu örgü orijinal metin ölçüsünden bir cm dışa taşmış bir haldedir. Sırt dikişi koton iple zincir dikiş tekniği ile örülmüştür.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Süsleme bulunmamaktadır. Filigran ve suyolu yoktur bu özelliklerinden dolayı kağıt cinsinin doğu kağıdı olduğu düşünülmektedir. Forma geçişlerinde alfabe

sistemi ile verilmiş numaralar mevcuttur ve çevresi geometrik motiflerle çevrelenmiştir.

Metnin içinde iki şukka mevcuttur. Bu varakların farklı el yazıları ile yazıldığı görülmektedir. Bu iki varağın birleşimi için kullanılan kağıdın üzerinde siyah mürekkeple daire motifi içinde çiçek betimlemeleri yer almaktadır.

Kat. 19. (Env. No. 292)

Eser Adı: Eski Ahit

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Eski Ahit

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Kompozit Hat

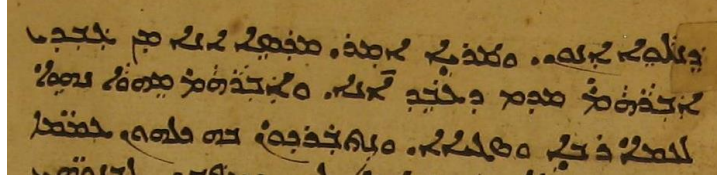
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 21x31,5x3,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ bb

Yaprak Sayısı:118

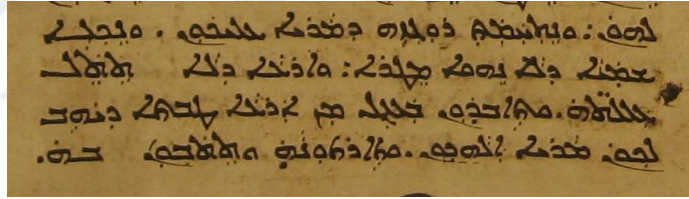
Güncel Durum: Eserin cildi yoktur ve onarım görmüştür ve varaklarının dağılmaması için sırt kısmı dört yerden bant ile tutturulmuştur. Motif yoktur ve metin çerçevesizdir.

Resim 37. Kat. 19. 292 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֱלֹהֵי אֲשֵׁרָה וְאַתָּה אָמַרְתָּ
אֱלֹהֵי עֲוֵלָה וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֱלֹהֵי אֱמֹרָה

Tercümesi: Ve Rab dedi ki hizmetçim Abrohom'dan yaptığımı gizliyorum. Abrohom büyük bir halk olacaktır.

Resim 38. Kat. 19. 292 Numaralı El Yazmasının Bitişi (son iki satır)

וְהָיָה כִּי יִשְׁקַט הַשָּׁמַיִם וְיִפְּרוּ
הַגְּדִלִים וְיִשְׁקַט הַיָּם וְיִשְׁקַט הַיָּבֵשׁ
וְיִשְׁקַט הַיָּבֵשׁ וְיִשְׁקַט הַיָּבֵשׁ

Tercümesi: Gökler yağmur vermesini engelleyecek, yerinde ürünleri vermeye engelleyecek, ve Rab Allah'ınız ve sizlere vermiş olduğu bu iyi topraktan hızlı bir şekilde helak olacaksınız. Onu miras alıp içinde oturacaksınız.

Cilt

Eserin cildi yoktur.

Metin

Eser açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkeple yazılmıştır, ilk ve son sayfaları eksiktir. Daha önce onarım gördüğünü üzerinde bulunan onarım malzemelerinden anlamaktayız. İlk sayfada eserin nereye ait olduğunu belli eden kırmızı bir mühür bulunmaktadır. İlk üç forması eserden ayrılmıştır ancak diğer formalar sırt dikişi sayesinde birbirine bağlıdır. İlk dört varak eserin geri kalan metin kısmında el yazısı farkıyla ayrılmaktadır. Birinci formanın fol. 8a yüzeyinin orta ve alt bölümlerinde el yazısıyla gelişli güzel kelimeler ve alfabe yazılmış fol. 8b yüzeyinde ise siyah kalemle çizilmiş geometrik ve bitkisel süslemeler vardır. Kâğıdı filigranlıdır ve su yolu dikeydir bu özelliklerinden dolayı Avrupa kâğıdı olduğu düşünülmektedir.

Yağ lekeleri ve neme bağlı su lekeleri gözlemlenmektedir. Yırtılmalar ve kopmalar vardır ayrıca mürekkep korozyonu başlangıcı tespit edilmiştir.

Kat. 20. (Env. No. 293)

Eser Adı: Bayram Kutlama Duaları Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Bayram Kutlama Duaları

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

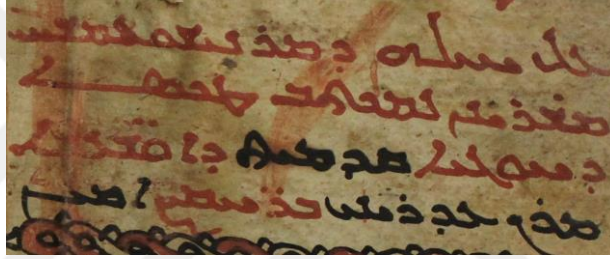
Ölçüler: 16,5x11,5x2,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 17

Yaprak Sayısı: 75

Güncel Durum: Eser onarım görmemiştir. Süslemesi yoktur, metin çerçevesizdir.

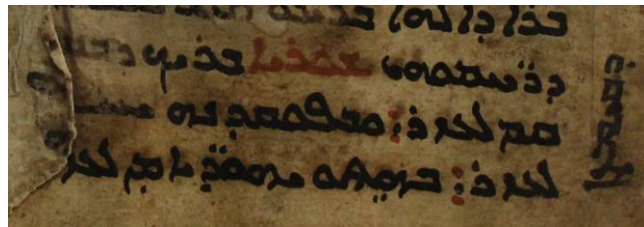
Arka kapak yoktur.

Resim 39. Kat. 20. 293 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܠܠܘܥܝܢ ܕܘܫܘܥܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ
ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ

Tercümesi: Rabbimiz İsa Mesih'in gücüyle bayramları kutlama kitabını yazmaya başlıyoruz. Birincisi Uş'ano bayramı. Ey Rabbimiz bana rahmetinle yardım et.

Resim 40. Kat. 20. 293 Numaralı El Yazmasının Bitişi

ܠܠܘܥܝܢ ܕܘܫܘܥܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ

ܠܠܘܥܝܢ ܕܘܫܘܥܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ ܕܡܫܝܚܝܢ

لazar. كورنوس اداقچي لاج

Tercümesi: Lazar'ı diriltene ve ona seslenene ve mübarek olsun. Emriyle Lazar'a güç verdi. Yahudiler Lazar'dan utanç duydular.

Cilt

Eserin ön yüzüne ait 1 cm kalınlığında ahşap bir cilt kapağı mevcutken sırtında ve arka yüzeyinde herhangi bir kapak bulunmamaktadır. Ahşap kapak iç ve dış yüzeyinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Metin kısmı cilt kapağına cilt kapağı üç yerden delinmek suretiyle sırt dikiş ipi ile bağlanmaktadır. Sırt dikişinde kalın koton ip kullanılmıştır. Sırt dikişi çift duraklı olup zincir dikişi örüm tekniği ile örülmüştür esere ait kolon ipi ve şiraze bulunmamaktadır. Kapağın ön yüzeyinde üst kısmından alt kısmına kadar sekiz adet delik bulunmaktadır. Bu delik sıralaması kapağın sırt kısmına yakın sırt dikişlerinden öncede aynı hizada devam etmektedir ve cildin tam ortasında bir delik daha mevcuttur. Bu deliklerin ne amaçla yapıldığı henüz bilinmemektedir.

Metin

Eserin metni açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Kağıdın su yolu metin kısmına dik ve filigranlıdır. Avrupa kağıdı kullanılmıştır. Numaralandırma sistemi alfabetik düzenle yapılmış olup kenarları küçük geometrik süslemelerle donatılmıştır. Konu geçişlerinde de yine geometrik süslemeler kullanılmıştır.

Sırt, üst, alt ve ön kenar kısımları hasarlıdır. Parça kayıpları, yırtılmalar ve yapışmalar mevcuttur. Ayrıca yağ lekeleri ve neme bağlı olarak oluştuğu tespit edilen su lekeleri ve mürekkep dağılımları mevcuttur.

Kat. 21. (Env. No. 294)

Eser Adı: Mezmurlar

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Mezmurlar

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Kompozit Hat

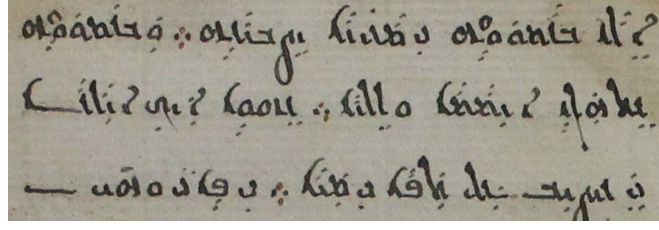
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 15,2x10, 4,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 16

Yaprak Sayısı: IV+301+XIV

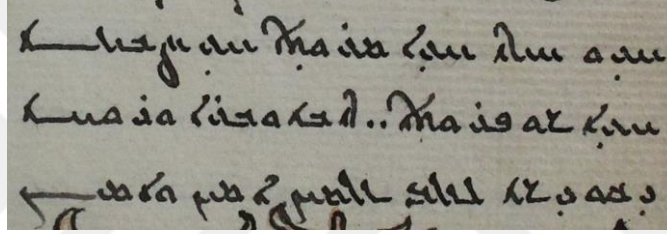
Güncel Durum: Eser oldukça iyi korunmuş durumdadır, onarım görmemiştir. Metin içinde süsleme yoktur ve metin çerçevesizdir. Yazı biçimi olarak diğer eserlerden farklıdır.

Resim 41. Kat. 21. 294 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
قُلْ اِنِّيْٓ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الْجِنَّةِ
الْكٰفِرِيْنَ

Tercümesi: Onun iradesi Allah'ın kanunundadır ve gece ve gündüz onun kanunundadır.

Resim 42. Kat. 21.294 Numaralı El Yazmasının Bitişi

اٰمِيْنُ وَاٰمِيْنُ وَاٰمِيْنُ

Tercümesi: Baba, Oğul ve Kutsal Ruh ebede dek amin ve amin.

Cilt

Eserin cildi koyu kahverengi meşin ile kaplı olup ön ve arka kapağın orta kısmında şemse motifi ile yapılmış süsleme bulunmaktadır. Bu eserde cilt diğerlerinden farklı olarak ahşap değil mukavva üzerine meşin ile kaplanmıştır. İç kapakları açık zemin bir kağıtla kaplanmıştır. Herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Sırtı bombelidir. Şirazesi mor ve krem renkli iple ve balıksırtı örüm tekniği ile örülmüştür. Cildi metin kısmından biraz kopmuştur. Buradan sırt dikişinin dört duraklı olduğu tespit edilmiştir.

Cildin dört bir tarafını dolaşan çerçevelerin içine şemse motifi işlenmiştir.

Metin

Eserin metni açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır, metninde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Sadece bitiş kısmında kırmızı ve siyah mürekkeple bitkisel motif bulunmaktadır. Kâğıt özelliği lif yönü metne yatay filigranlıdır. Kağıt cinsi olarak da Avrupa kağıdı kullanılmıştır. Metin kısmı oldukça iyi korunmuştur herhangi bir bozulma yoktur.

Kat. 22. (Env. No. 295)

Eser Adı: Namaz Duaları Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Namaz Duaları Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: -/Miladi1816

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Eştrangelo Hattı

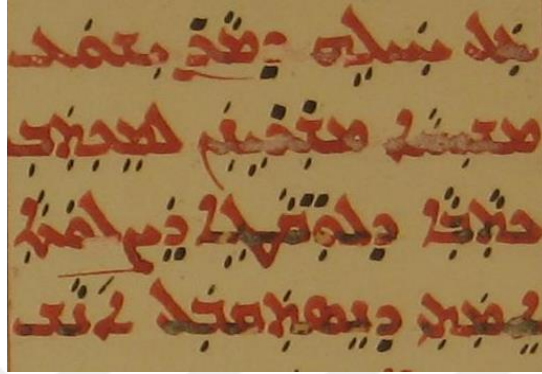
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 14,5x20,3 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 13

Yaprak Sayısı: X+95+3

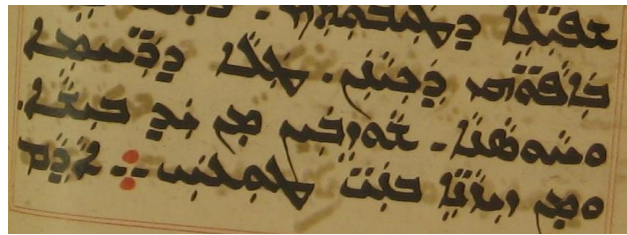
Güncel Durum: Eser onarım görmemiştir. Takdim sayfası geometrik motiflidir ayrıca iki folyoda da geometrik motif vardır. Metin çerçevenmiştir. Oldukça iyi korunmuş durumdadır.

Resim 43. Kat. 22. 295 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı (ilk üç satır)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حَسْبُكَ مَا جَاءَكَ مِنْهُ
حَسْبُكَ مَا جَاءَكَ مِنْهُ

Tercümesi: Rabbimiz İsa Mesih'in gücüyle duanın / namazın toplanma kitabını yazmaya başlıyoruz.

Resim 44. Kat. 22. 295 Numaralı El Yazmasının Bitişi

وَمَا يَكْفُرُ بِهِ إِلَّا الْكٰفِرُونَ
وَمَا يَكْفُرُ بِهِ إِلَّا الْكٰفِرُونَ

Tercümesi: Kötünün elinden kurtuluşumuz ve aldatmacılığın evlatları olan delilerden. Adem

Cilt

Eserin cilt kapağı bir cm kalınlığında ahşaptır ve bordo meşin ile kaplanmıştır. Hem ön hem arka kapağında iç kağıt kullanılmıştır. Metin kapağa iki durak dikişle, ahşap kapak delinerek kapağa dikilmiştir. Ön dış kapağındaki kenar bordürü yaklaşık 1cm kalınlığında olup içi “X” işareti ile süslenmiştir. Ortada eş kenar dörtgen motifi yine 1 cm kalınlıkta olup onun içi küçük daire motifleriyle süslüdür. Eş kenar dörtgenin dikey uç kısımlarında dört küçük daire ile köşelere yakın yerlerde ikişer adet iç içe geçmiş üç küçük daire vardır. Ayrıca üst, alt ve ön kenar kısımlarının ahşap kapak bölümündeki 1 cm kalınlığındaki bölümde yuvarlak dairelerden oluşan süslemelerin yer almaktadır. Arka dış kapağında bir çerçeve oluşturulmuş bu çerçevenin içi küçük “X” işaretleriyle süslenmiştir. İçeride dairelerle bezeli bir çerçeve daha oluşturulmuş ve onun içinde de birbiri içine geçmiş küçük daire motifleriyle oluşturulan haç motifi ile bezelidir.

Sırtı bombelidir. Şiraze örgüsü bordo, yeşil, sarı olmak üzere üç renk iple örülmüştür. Şirazenin balık sırtı örüm tekniği ile kapakla beraber sırtta örülerek yapılmıştır. Şiraze üst kısmından 1 cm, alt kısmından 2 cm dışa taşmış vaziyette örülmüştür. Şirazeyle birlikte örülmüş ayraç saç örgüsü şeklinde olup şiraze örümünde kullanılan renkler kullanılmıştır. Sırt kısmında herhangi bir süslememe yoktur.

Metin

Eserin metni açık zemin kağıt üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Filigranlı Avrupa kağıdı kullanılmıştır. İlk ve son folyonun kesildiği ve kesilen parçaların eserin içinde olmadığı görülmektedir. Folyoların üst, alt ve ön kenar kısımlarının dışarıda görünen yüzeyi bordo boya ile boyanmıştır. Metnin içinde bir adet şukka bulunmaktadır. Yazı çerçevesi çift iplik çekilerek kırmızı renkle

yapılmıştır. Sayfa numaralandırılması eserin üst kısmının tam ortasına gelecek şekilde verilmiştir. İlk folyonun b yüzeyi takdim sayfasıdır ve buradaki süsleme geometrik motifler kullanılarak yapılmıştır. Süsleme renkleri olarak kırmızı, yeşil, sarı olmak üzere üç renk kullanılmış ve siyah mürekkeple tahrirlenmiştir. Derkenarlar mevcuttur ve etrafları sarı ve yeşil renklerle süslenmiştir. Alfabetik numaralandırma sayfaların üst ortasında verilmiştir.

Oldukça iyi korunmuş durumdadır.

Kat. 23. (Env. No. 296)

Eser Adı: Namaz Duaları Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Namazı Duaları Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih:

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Eştrangelo Hattı

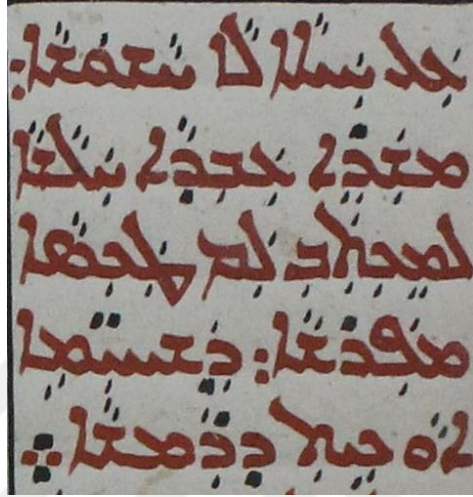
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 17,5x24,5x4 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 19

Yaprak Sayısı: IV+ 122+III

Güncel Durum: Onarım görmemiştir, oldukça iyi durumdadır. Takdim sayfası geometrik motiflidir. Metin çerçevenmiştir.

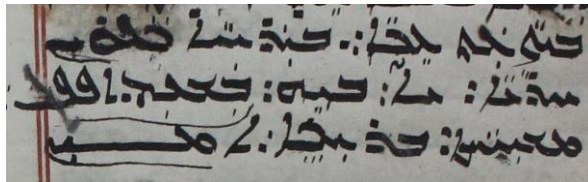
Resim 45. Kat. 23.296 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

جَدِّ نَبَلَا لَمْ تَعْمَلْ:

مَعْدِي حَتَّى سَلَا

لِحِبَابِ لَمْ يَجْعَلْ حَفِيَّةَ:

Tercümesi: İstirablara tabi olmayan güce dayanarak,bahtsız hizmetçi ayrılmış olan programı yazmaya başlıyor.

Resim 46. Kat. 23. 296 Numaralı El Yazmasının Bitişi

تَنْجِي حَتَّى يَجْعَلْ: حَفِيَّةَ حَتَّى

مَعْدِي حَتَّى سَلَا: حَفِيَّةَ حَتَّى

مصبتہ: تاریخ: ۱۱ جنوری

Tercümesi: Çarşamba günü öğlen vakti dünyaya geldi. 11 Ocak 1883 miladi yıl. Mübarek olsun. Amin.

Metnin anlamlı olabilmesi için başından itibaren tercümesi şu şekildedir. Surma Hanım Şemmas İşay kızı ve Doğu Patriği Mor Şemun'un kız kardeşi Çarşamba günü öğlen vakti dünyaya geldi. 11 Ocak 1883 miladi yıl. Mübarek olsun. Amin.

Cilt

Eserin cildi 1 cm kalınlığında ahşap üzerine bordo meşin ile kaplanmıştır. Meşin ahşap kapağa yapıştırılmıştır. Ön kapağının ortasında eş kenar dörtgen bulunmaktadır. Eş kenar dörtgenin içinde daireler birleştirilerek haç motifi oluşturulmuştur. Eş kenar dörtgenin hemen dış kısmının dört yanında daire içinde bitkisel motif oluşturulmuştur. Bu baklava dilimini çerçeveleyen yaklaşık 1 cm kalınlığındaki bordürün içi "X" işareti ile bezenmiştir. Bu bordür sınırlandırmasının üst ve alt kısmında içi içe iki daireden oluşmuş geometrik motifin yan yana getirilmesiyle oluşturulmuş süsleme dışarıdan yine 1 cm kalınlığında bordürle çevrelidir. Bu bordürün içi ise "S" harfine benzeyen bitkisel motifle donatılmıştır.

Arka kapağının üstünde kenarlarda 1 cm kalınlığında bordür, içine "S" harfine benzeyen bitkisel 1 motif ile doldurulmuştur. Yine bu bordürden sonra eserin üst ve alt kısmında 1 cm'lik bordür içinde iç içe iki daireden oluşan süsleme vardır. İç kısımda ise 1 cm'lik bordür inde "X" işaret şeklinde semboller bulunmaktadır. Bu bordür sınırlandırılmasının içinde dört köşede daire içinde dört yapraklı çiçek motifi ve ortada dış bordürü daire ve iç bordürü "S" harfinden oluşmuş bir eş kenar dörtgen vardır.

Üst, alt ve ön kenar kısmında deriyle kaplı ahşap bölümünde dairesel motiflerle yapılmış süslemeler bulunmaktadır. Sirtında süsleme yoktur. Hem ön hem arka iç

kapakları içerisinde kağıt yerine yeşil bordo mavi ve krem renklerden oluşan bitkisel desenli bir tekstil kullanılmıştır. Dış kaplama derisi tekstilin üzerine kenarlardan kıvrılarak kapatılmıştır. Sırt dikişi metinle beraber kapağa da delinmek koşuluyla dikilmiştir. Kumaşın üstüne ayrı bir iç kağıt bulunmamaktadır. Dikişi çift duraklıdır. Şiraze örgüsü mavi ve pembe tonlarında kalın koton iple ve balık sırtı tekniği ile örülmüştür. Şiraze örgüsü yine cilt kapağından 1 cm uzundur. Cildi sırt kısmına kapaklardan delinerek sabitlenmiştir.

Metin

Eserin metni açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Yazı çerçevesi çift iplik çekilerek kırmızı renkle yapılmıştır. Sayfa numaralandırılması yapılmamıştır. Filigranlı Avrupa kağıdı kullanılmıştır. Derkenarlar mevcuttur bunlar kırmızı ve siyah mürekkeple çerçevelenmiştir. Üst kısmından iki, son kısmından ise bir sayfanın kesilmiş olduğu görülmektedir. Eserin konu geçişleri geometrik süslemelerle yapılmıştır. İki adet şukka bulunmaktadır. Bu şukkalardan birinde siyah kalemle takdim sayfası motifini andıran bir şekil çizilmiş ve ortasında örgü motifi işlenmeye çalışılmış ama her ikisi de yarım bırakılmıştır.

Kat. 24. (Env. No. 297)

Eser Adı: Bayram Namazı Duaları Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Bayram Namazı Duaları Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük:-

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

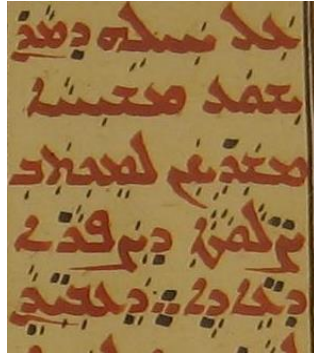
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 33x45,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 22

Yaprak Sayısı: II+134+I

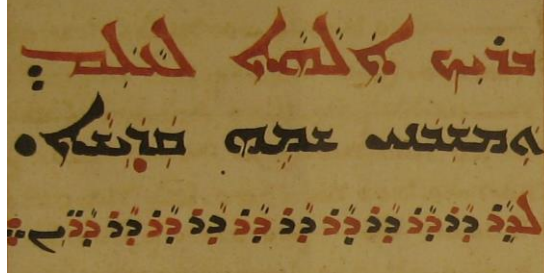
Güncel Durum: Oldukça iyi korunmuş durumdadır, onarım görmemiştir. Süslemesi yoktur ancak takdim sayfası geometrik motiflidir. Metin çerçevenmiştir. Ayracı vardır.

Resim 47. Kat. 24. 297 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܘܕܢܒܝܐ ܕܡܫܝܚ
ܒܥܢܕܐ ܡܚܒܝܬܟ
ܡܡܘܨܝܢ ܠܝܚܝܬܐ
ܡܝ ܠܗܘܐ ܕܡܝ ܦܘܢܐ

Tercümesi: Rabbimiz İsa Mesih'in gücüyle bayramların sabah namazlarını yazmaya başlıyoruz.

Resim 48. Kat. 24. 297 Numaralı El Yazmasının Bitişi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِحَبْلِ عِمَامَةِ مُحَمَّدٍ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Tercümesi: Ebede dek Allah'ın ismi mübarek olsun.

Cilt

Eserin cildi 1 cm kalınlığında ahşaptır ve tıraşlanmamış bordo meşin kaplıdır. Ön yüzeyini boydan boya dolaşan iki adet çerçevesiz bordür vardır. Dış bordür yan yatmış “S” motifi ile iç bordür ise çapraz haç motifi ile devam ettirilmiştir. İç içe geçmiş daire motifleri ile de eş kenar dörtgen oluşturulmuştur. Köşebentlere rozet yerleştirilirken ortadaki boşluğa sarı renkli lake ile haç motifi yerleştirilmiştir. Arka yüzeyde ön yüzeydeki bordür köşebent ve rozet tekrarlanmış ancak ortaya yerleştirilen motif farklılaşmıştır. Burada ortada içi altı yapraklı çiçekli bir madalyon etrafı yarım daire madalyonlar haç motifi oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Köşelere ise yine küçük madalyonlar yerleştirilmiştir.

Eserin şiraze kalın koton ipe ve balık sırtı tekniği ile örülmüştür. Bu örgü yine cilt kapağından 1 cm. uzun olacak şekilde eseri koruma niteliğinde yapılmıştır. Cilt kısmı sırtına kapaklardan delinerek sabitlenmiştir.

Metin

Eserin metni açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Yazı çerçevesi çift iplik çekilerek kırmızı renkle yapılmıştır. Takdim sayfası geometrik motiflidir. Filigranlı Avrupa kağıdı kullanılmıştır. Sayfa numarası sayfa bitiminde altta alfabetik sistemle verilmiştir ve her iki tarafı geçmeli örgü motifi ile süslenmiştir. Derkenarlar kırmızı çerçeve ve tığ motifleriyle sınırlandırılmıştır.

İyi korunmuş durumdadır.

Kat. 25. (Env. No. 298)

Eser Adı: Yeni Ahit / Dua

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Yeni Ahit / Dua

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: Cizre Baş Şemması Atiya

İstinsah Yeri/ Tarihi: Tilkife Köyü/ Yunan Yılı1898-Miladi 1586

Temellük:

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

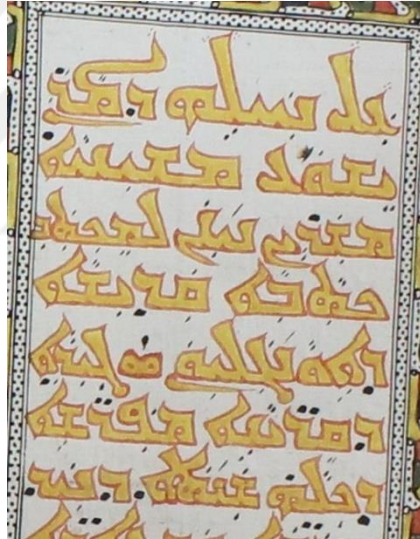
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 45x32,2x 5,6 cm

Sütun/ Satır Sayısı:2/ 20

Yaprak Sayısı:I,II+138+I

Güncel Durum: Eser oldukça iyi korunmuş durumdadır. Onarım görmemiştir. Girişi mihraplıdır. Ayrıca İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesini tasvir eden bir de resim vardır. Metin çift sütunlu ve çerçevelidir.

Resim 49. Kat. 25.298 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܘܕܢܒܝܐ ܕܡܫܝܚܐ
ܝܥܘܕ ܡܥܒܕܟܐ
ܡܨܝܝܡ ܩܢܝܐ

Tercümesi: Rabbimiz İsa Mesih'in gücüyle [Kutsal Kitabı ve tapınılan İncili] yazmaya başlıyoruz.

Resim 50. Kat. 25. 298. Numaralı El Yazmasının Bitişi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ لَنَا مِنْ دُونِهِ
مُلْكًا وَسَخَّرَ لَنَا
لَهُ مَا نَحْنُ بِأَعْيُنِنَا
وَرَحْمَةً رَحِيمَةً

Tercümesi: Ey Rabbimiz Müjdeni (İncil) yazanı ve sevginin uğruna gayret göstereni nimetinle cennetin mutluluğuna kavuştur.

Cilt

Eserin cildi 1 cm kalınlığında ahşap olup üzeri yekpare tıraşlanmamış bordo deri ile kaplıdır. Ön ve arka kapakta dört kenarı dolaşan 3 cm kalınlığında içi kırmızı sarı ve yeşil renkli örgü motifi ile doldurulmuş bordür vardır. Köşebentlerde düğüm şeklinde örgü motifi vardır. Bu köşebentler eş kenar dörtgen motifi oluşturmuştur. Köşebendi ayıran bordür 2cm olup içi iç içe geçmiş örgü motifleriyle doldurulmuştur.

Arka kapakta süslemelerin ortasında Malta haçı mevcuttur ön kapakta baklava diliminin içinde bir biri içinde halkalar oluşturacak şekilde madalyon vardır. Şiraze kalın koton iple ve balık sırtı tekniği ile örülmüştür. Bu örgü yine cilt kapağında birer cm uzun olacak şekilde eseri koruma niteliğinde yapılmıştır. Cilt eserin sırtına kapaklardan delinerek sabitlenmiştir.

Metin

Metin açık zemin üzerine siyah ve yer yer kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Yazı çerçevesi çift iplik çekilerek kırmızı renkle yapılmıştır. Takdim sayfası geometrik motifler kullanılarak yapılmıştır. Süsleme renkleri olarak sarı, kırmızı, yeşil, mor ve mavi olmak üzere dört renk kullanılmış ve siyah mürekkeple tahrirlenmiştir. Filigranlı Avrupa kağıdı kullanılmıştır. İlk ve son folyosu kesilmiştir.

Fol. 12a, fol. 27a, fol. 41a, fol. 69a, fol.80b, fol. 106a, fol. 113b yüzeylerinde geometrik motifler ile fol.64b yüzeyinde İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesi tasviri yer almaktadır.

Kat. 26. (Env. No. 300.)

Eser Adı: Ayin ve Dua Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Ayin ve Dua Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi:- / Yunan Yılı 1843- Miladi 1532

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

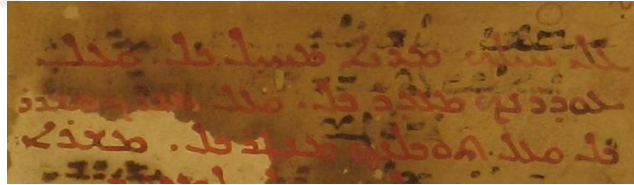
Ölçüler: 19,5x14x5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 18

Yaprak Sayısı: 110

Güncel Durum: Eser oldukça tahrip olmuş durumdadır. Kapaklarında delikler vardır.

Metin içi hasarlıdır. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir. Kilidi vardır.

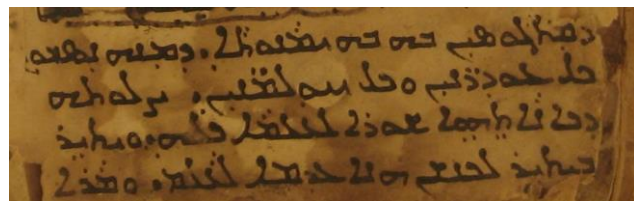

Resim 51. Kat. 26. 300 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܐܠܗܐ ܣܘܠܝܡܢܐ ܕܢܝܢܐ ܕܡܝܢ ܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ

ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ

Tercümesi: Herkesin Rabbi olan Allah hepimizle inayeti ve rahmetiyle ebede dek olsun.

Resim 52. Kat. 26. 300 Numaralı El Yazmasının Bitişi

سُورَةُ

الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Tercümesi: Adil kişinin namazı bütün aleme sur gibi olsun. Ziyadesiyle özellikle fazlasıyla bu toplumuza ebede dek olsun.

Cilt

Eserin cildi ahşaptır ve üzeri koyu kahverengi renkte deri ile kaplanmıştır. Ön kapakta bu deriye rastlanmazken arka kapakta üst ve ön kenar kısımlarında görülmektedir. İç kapaklarda da yine kıvrılmış deri parçaları mevcuttur. Ön kapağında yine üst-ön kenar kısımlarında ve alt-ön kenar kısımlarında yapıştırılmış tekstil parçası bulunmaktadır. Bu tekstil parçaları arka kapağın alt ve üst köşelerinde ve ön kenar kısımlarında da görülmektedir. Ön ve arka kapakların ön kenar kısmının tam ortasında yine kilit sistemi için açılmış delik ve delik içine yerleştirilmiş çivi parçaları görülmektedir. Fakat herhangi bir kilit tespit edilmemiştir. İç kapakları tekstil ile kaplı olup yine üst, alt ve ön kenar kısımlarından deri ile çevrelenmiştir. Ön iç kapak içerisinde eserin nereye ait olduğunu bildiren kırmızı renkte mühür vardır. Arka iç kapakta ise tekstil üzerine yapıştırılmış yazma parçası ve kalemle not edilmiş harf ve rakamlar görülmektedir. İç kapaklarında da hasar bulunmaktadır. Ön kapağı sağlamlaştırmak için altı adet delik açılmış ve iplerle bağlanmıştır.

Arka kapağının orta bölümünde ne için açıldığı tespit edilemeyen bir delik mevcuttur. Metin kısmının sırt dikişi ön kapağa birleşmiş şekilde olup arka kapaktan kopmuş bir haldedir. Metin kısmı kapağa delikler açılmak suretiyle sırt dikişi ile monte edilmiştir. Sırtı açıktır. Herhangi bir koruyucu parça bulunmamaktadır. Buradan sırt dikişinin dört duraklı ve zincir dikişi tekniği ile örüldüğü görülmektedir. Kolon

dikişleri yoktur. Üst kısmında örülen şiraze örgüsünde sökülmeler ve dağılmalar mevcuttur. Alt kısmındaki şirazesini tamamen sökülmüştür. Şiraze örgüsü yine kapaklardan delinmek suretiyle sırt ve kapa beraber olacak şekilde örülmüştür. Renk olarak krem ve mavi tonda iki renk kalın koton ipe örülmüştür. Şiraze orijinal kapak ölçüsünden 0,5 cm dışa taşkın ve balık sırtı örüm tekniği ile örülmüştür.

Metin

Eser açık zemin üzerine siyah ve kırmızı renk mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Kâğıtta su yolu ve filigran görülmediği için doğu kağıdı olduğu düşünülmektedir. İki farklı yazı fontuyla yazılmış metin bulunmaktadır. Bu ayrım 94 numaralı varaktan itibaren başlamıştır. Şukklar da mevcuttur. Daha önceden bir onarım görmüştür. Süslemesi yoktur ancak forma geçişlerinde alfabe sistemiyle verilen numaralandırılmaların yanında küçük süslemeler mevcuttur.

Metin kısmı üst, alt ve ön kenar kısımlarından hasar almış olup parça kayıpları, yırtılmalar, eksilmeler vardır. Fiziksel olarak yağ lekelerine ve neme bağlı olarak su lekeleri rastlanmaktadır. Kimyasal bozulma olarak mürekkep korozyonunun bazı varaklarda görüldüğü tespit edilmiştir ayrıca bazı varaklarda mikroorganizma hasarları da mevcuttur. Formaları dağılmış bir haldedir. Sırt dikişinde kopmalar görülmektedir.

Kat. 27. (Env. No. 301)

Eser Adı: -

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: -

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi:- / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

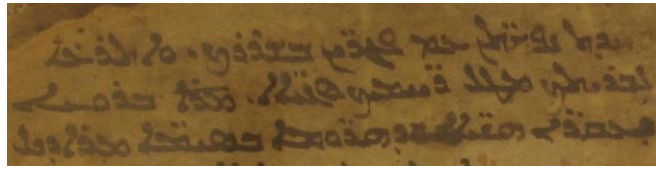
Kağıt Çeşidi: Filigransız Doğu Kağıdı

Ölçüler: 17x13x5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ bb

Yaprak Sayısı: 97

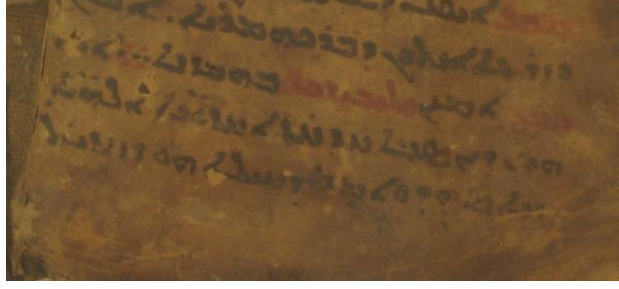
Güncel Durum: Daha önce onarım görmüştür. Kilit deliği mevcuttur. Süslemesi yoktur ve metin çerçevesizdir.

Resim 53. Kat. 27. 301 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܠܠܝܢܘܢ ܠܠܝܢܘܢ ܠܠܝܢܘܢ ܠܠܝܢܘܢ
ܠܠܝܢܘܢ ܠܠܝܢܘܢ ܠܠܝܢܘܢ ܠܠܝܢܘܢ

Tercümesi: Nefsimizi, bedenlerimizle birlikte doğruluğunla yenile. Çok olan rahmetin için dünyaya barış.

Resim 54. Kat. 27. 301 Numaralı El Yazmasının Bitişi

بسم الله الرحمن الرحيم

Tercümesi: İlahi hayalleri gören bir yaşlı ortaya çıkmıştır.

Son satır okunamamıştır.

Cilt

Eserin cildi yarım cm kalınlığındaki ahşap üzerine koyu kahverengi, yekpare, tıraşsız meşin kaplıdır. Bu meşin ile kaplı olan alanlarda eksilmeler, parça kayıpları, yırtılmalar ayrıca çatlamlar mevcuttur. Sırt kısmı da hasarlıdır. Üst ve alt kısmında yine deri kaybı mevcuttur. Ön dış kapağının çevresinde daire formlarıyla bezenmiş bordür görülmektedir. Aynı bordür sıralaması kapağın süslemesini enlemesine ortadan ikiye bölmektedir. İkiye bölünen bu parçalarda dört yapraklı bir çiçeği andıran bitkisel motifle yapılmış süslemeler görülmektedir. Bu süslemeler serbest bir şekilde bulunmaktadır. Sırt kısmında herhangi bir süsleme yoktur. Arka kapağında da ön kapaktaki süslemeler tekrar etmiştir. Ön iç kapağı tekstil ile kaplanmıştır. Bu tekstil üzerine farklı bir el yazma metni yapıştırılmıştır ancak kopmuş vaziyettedir. Dış kapak derisi iç kapağa kenarlardan çevrilerek yapıştırılmıştır. Arka iç kapakta ise sadece tekstil bezi görülürken herhangi bir iç kapak kağıdı yoktur. Yine dış kapak derisi kapağa kenarlardan çevrilmek suretiyle yapıştırılmıştır. Metin kısmı yine sırttan kapaklar delinmek suretiyle sırt dikişi ile bağlanmıştır ve çift duraklıdır. Kalın koton

iple örülmüştür. Kilit sistemine ait delikler görülmektedir. Bu delik ön kapak ön kenar kısmının tam ortasından delinmiş olup herhangi bir kilit parçası tespit edilememiştir.

Kolon dikişleri mevcuttur fakat şirazesinde sökölme ve yok olmalar mevcuttur. Bu hem üst hem de alt kısmındaki şirazede aynı şekildedir. Şiraze örgüsü kapaklarla birlikte ve kapaklar delinmek suretiyle balık sırtı örüm tekniği ile örülmüştür. Şiraze örümünde koton ip kullanılmıştır. Şiraze örgüsü orijinal cilt kapağında yaklaşık yarım santim dışı taşkın örülmüştür.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Süsleme yoktur. İlk ve son varakları ve kimi yerlerdeki ara sayfalarının kopmuş olduğu ve bu kesik sayfaların eserin içinde olmadığı görülmüştür. Kağıtta su yolu ve filigran görülmediği için doğu kağıdı olduğu düşünülmektedir.

Metin kısmı üst, alt ve ön kenar kısımlarından hasar almış olup parça kayıpları vardır. Neme bağılı olarak su lekeleri ve yağ lekelerine rastlanmaktadır. Bazı varaklarda mürekkep korozyonu vardır. Kemirgen tahribatı da mevcuttur.

Kat. 28. (Env. No. 302)

Eser Adı: Yıllık Dua Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Yıllık Dua Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / -

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Kompozit Hat

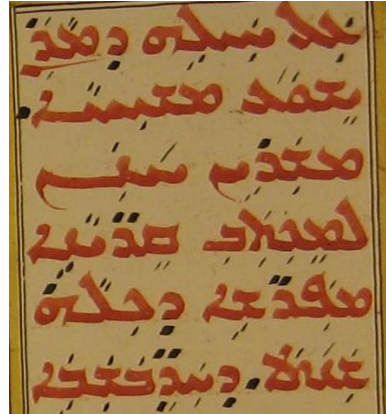
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 22x32,5x10 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ 18

Yaprak Sayısı: II+348

Güncel Durum: Daha önce onarım görmüştür. Takdim sayfası geometrik motiftir. Metinde süsleme yapılmak için ayrılmış bir varak sadece kalemle çizilerek bırakılmış boyanmamıştır. Metin çerçevelenmiştir.

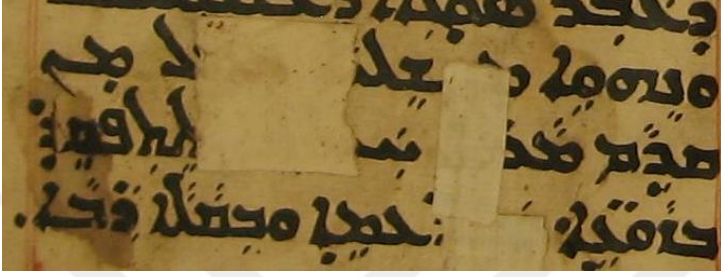

Resim 55. Kat. 28. 302 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܟܕ ܢܒܝܠܝܢ ܕܡܚܘܪܝܢ
ܒܥܢܐ ܕܡܚܘܪܝܢ
ܡܚܘܪܝܢ ܩܢܝܢ

ליגבית מינתה
בגתה וגלתה
גחלתה.

Tercümesi: Rabbimiz İsa Mesih'in gücüyle birbirinden ayrılmış yıllık okumaları
[=İncil'den bölümleri] yazmaya başlıyoruz.

Resim 56. Kat. 28. 302 Numaralı El Yazmasının Bitişi

גחלתה מינתה
גחלתה... גחלתה
גחלתה... גחלתה:
גחלתה... גחלתה גחלתה.

Tercümesi: Savrulan saman tozu gibi olacaksın. güçlerinin çoğu savrulacak. Ve güçlü olan Rabbin tarafından emredileceksin. Ve hareketlerle sarsıntılarla şimşeklerle. Ve büyük bir sesle.

Cilt

Eserin 1 cm kalınlığında ahşap cildi koyu kahverengi yekpare meşinle kaplıdır. Bu meşin üst ve alt kısmındaki şirazelerde neredeyse tamamen diğer alanlarda ise kısmen kayıplar vardır. Cildin ön kapağında dıştan içe doğru yaklaşık 1 cm kalınlığında iki bordür vardır. Dıştaki bordürün içi ters “S” harfini andıran bitkisel bir motif ile bezeliyken iç bordür “X” figürü ile doldurulmuştur. Uç kısmı iç bordürün üst ve alt kısımlarının ortasına denk gelecek şekilde oluşturulmuş “V” harfi şeklindeki

süsleme iç içe geçmiş iki küçük daire motifıyla oluşturulmuştur. Köşebentlerinde ise penç motifi bulunmaktadır. Karşılıklı birbirlerine bakan “V” harfinin oluşturduğu baklava motifine benzer dilimin içerisinde ise her bir kolunun ucunda yine pençler olan bir haç motifi vardır. Arka kapakta tekrar eden bu süslemelerden ayrı olarak orta kısımda haç motifi yerine ortasında penç motifi olan ve iç içe iki küçük daireden oluşan süslemeyle bir eş kenar dörtgen oluşturulmuştur. Ahşap kapağın kalınlığını oluşturan 1cm’lik alanda ise yine iç içe geçmiş iki küçük daire motifinden oluşan süslemeler eserin üst, ön kenar ve alt kısımlarında devam etmektedir.

Ön iç kapağında açık renkli bir iç kapak kağıdı kullanılmıştır. Dışarıdan gelen meşin kenarlardan kıvrılarak bu kağıdın üzerine yapıştırılmıştır. A2 yazısı açık bir şekilde okunurken daha önce bu kapağa yapıştırılıp sonradan koparılmış olan İngilizce bir metnin sadece kalıntıları mevcuttur. Arka iç kapağında yine açık renkli bir iç kapak kağıdı kullanılmıştır. Bu kağıdın ortasında filigran görülmektedir. Sırt dikişi sağlam olup dört duraklıdır ve kapaklar sırt kısmından delinmek suretiyle birbirine kalın koton iplerle bağlanmıştır. Kolon dikişleri kapaklar iki noktada delinmek suretiyle atılmıştır. Şiraze örgüsü kapakla birlikte örülmeye başlanmıştır. Şirazesini sağlamdır. Örgü ipi olarak kullanılan ip bordo yeşil olup örüm tekniği balık sırtıdır. Ayrıca şiraze eserin orijinal cilt kapağından dışarıya çıkıntılı bir haldedir ve metin kısmı ile birlikte örülmüştür.

Metin

Eserin metni açık zemin kağıt üzerine siyah ve kırmızı renk mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Kağıt rengi formalar arasında değişkenlik göstermektedir. Filigranlı Avrupa kağıdı kullanılmıştır. Metin kısmında kullanılan yazı fontu geniş olup çift iplik çerçeve ile sınırlandırılmıştır. Forma bitiş ve başlangıcı arasındaki

geçişlerde kullanılan numaralandırma sistemi alfabetik olup geometrik şekillerle bezenmiş iki motif arasında bulunmaktadır

fol.18b sonunda metinden daha büyük bir yazı fontu sarı kenarları kırmızı tahrirlenmiş şekilde yazılmış olup harekelendirilmesi siyah olarak yapılmıştır. Metnin içinde farklı yazı fontlarının kullanılmış olmasından dolayı farklı risalelerin iç içe geçmiş olduğu düşünülmektedir. Satır sayısı metnin genelinde 18 iken formların ilk ve son sayfalarında yazı fontunun değişkenliğine bağlı olarak satır sayısı da değişmektedir. Sırt dikişinde ayrılmalar görülmektedir. Daha önce bir onarım görmüş olup onarım parçaları eserde görülür haldedir.

Yağ lekeleri ve neme bağlı su lekeleri vardır. Mikroorganizma, mürekkep korozyonu ve toz görülmektedir. Metin kısmının yazılı olduğu yapraklar sağlamdır. Mikroorganizma hasarının olduğu bölümlerde yapraklarda neme bağlı dalgalanmalar mevcuttur. Ayrıca metin kısmının üst, ön kenar ve alt kısımlarının dışarıdan görünen yüzeyleri kırmızı bir boya ile tamamen boyandığı tespit edilmiştir.

Kat. 29. (Env. No. 303)

Eser Adı: Yıllık Dua Kitabı

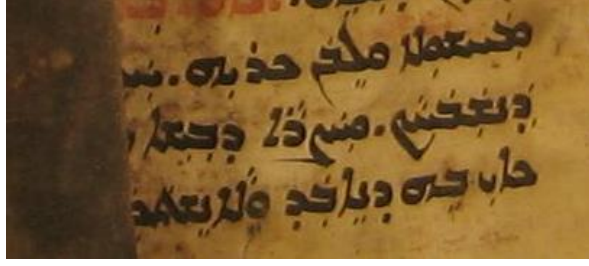
Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Yıllık Dua Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri / Yılı

Resim 58. Kat. 29 303 Numaralı El Yazmasının Bitişi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Tercümesi: Sana methedelim. Şeytanın kötü ahlakının helak olması için onu azarla ve o gururlanmasın.

Cilt

Eserin cildi bir cm kalınlığında olup ön ve arka dış kapak yüzeyinde herhangi bir kaplama ve süsleme görülmemektedir. Daha önceden koyu kahverengi bir deri ile kaplı olduğu iç kapağa çevrelenmiş deri kalıntılarında anlaşılmaktadır. Ön iç kapak içerisinde iç kapak kağıdı kullanıldığı görülmektedir. Eserin nereye ait olduğunu bildiren kırmızı bir mühür bulunmaktadır. Ön kapağı yoğun derecede hasarlıdır. Arka kapağı ise metne dik olacak şekilde sırt kısmına yakın bir bölümden kırılmıştır ve parçası bulunmamaktadır. Arka iç kapak kağıdı olarak kullanılan kağıt yoğun derecede hasarlı olup eksikler, parça kayıpları ve deformasyonlar mevcuttur. Ayrıca iç kapak kağıdında yine bir kırmızı mühür bulunmaktadır. Sırtı yoğun derecede hasarlıdır. Koruyucu olarak sırt bezi de hasarlıdır. Sırtında kullanılan dikişin zincir dikişine benzer özellikte saç örgüsünü andıran bir örgü ile örüldüğü görülmektedir. Bu örgü tek girişli tek çıkış bir sırt dikişi tekniği kullanılarak örülmüştür. Sırtı bombelidir bundan dolayı yapraklarının öne doğru bir meyil aldığı görülmektedir. Metin, kapaklar dört yerinden delinmek suretiyle dört duraklı bir sırt dikişi ile bağlanmıştır. Kullanılan ip sicim kalınlığında olup koton iptir. Cilt kapağı ile sırt birleşim dikişinde kopmalar

olduğu için kapak eseri tek bir delikten dikişle tutmaktadır. Kolonları, cilt kapakları üst ve alt kısmından delinmek suretiyle eserin sırt kısmıyla beraber örülmüştür.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı renk mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Çift sütunlu olup konu geçişleri kırmızı mürekkeple daha büyük fontla yazılmıştır. Kağıt özeliği bakımından su yolu ve filigranı tespit edildiği için Avrupa kağıdı olduğu düşünölmektedir. Forma geçişlerinde harf şeklinde bir numaralandırma sistemi kenarlarda kırmızı-siyah mürekkep ve bitkisel motifler kullanılarak yapılmıştır.

Eserde fiziksel hasar olarak parça kayıpları, yağ lekeleri, toz ve neme bağlı su lekeleri vardır. Ayrıca mürekkep korozyonu, oksidasyon, mikroorganizma ve küf mantarı bulunmaktadır. Bu mikroorganizmalar eserde yoğun derecede hasara sebebiyet vermiştir. Ön kenar kısmındaki hasarın yanmaya bağlı olduğu düşünölmektedir.

Kat. 30. (Env. No 304)

Eser Adı: Şiir Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğu

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Dini Şiir, Azizlerle ilgili kitap, dini bayramlar ve anma günleri ile ilgi bölüm içerir.

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi: Dayruzzafaran Manastırı/ -

Temellük:

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

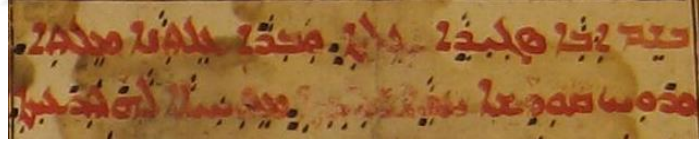
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 31x45x 15 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 2/ 32

Yaprak Sayısı:469+II

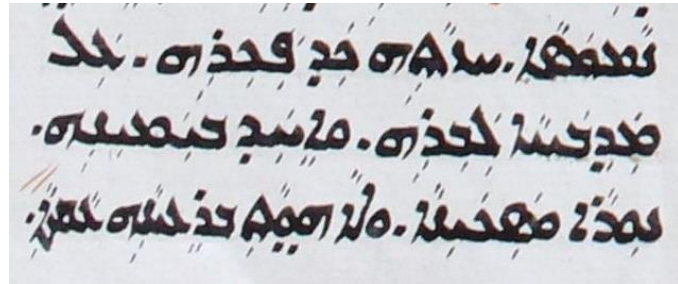
Güncel Durum: Daha önce onarım görmüştür. Takdim sayfası geometrik süslemelidir. Metin gövdesi çift sütunludur ve çerçevesizdir.

Resim 59. Kat. 30.304 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܕܝܡܢ ܚܘܨܬܐ ܫܥܘܒܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܥܝܫܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܥܝܫܐ ܕܡܫܝܚܐ

Tercümesi: Sebep olan, tapınılan babanın adıyla. Müsebbip olan söz oğul adıyla.

Resim 60. Kat. 30. 304 Numaralı El Yazmasının Bitişi

ܕܝܡܢ

مَجْمُوعَةُ لُجَيْمِ . اَلْمَدِينَةُ الْحَبَشِيَّةُ .

اَلْمَدِينَةُ الْحَبَشِيَّةُ . اَلْمَدِينَةُ الْحَبَشِيَّةُ .

Tercümesi: Mezbah üzerinde oğlunu ve sağ elinde ateş ve bıçak tuttu. Düşüncesinde kaygı üzüntü yoktu.

Cilt

Eserin cildi koyu kahverengi renkte tıraşlanmamış deri olup yaklaşık 1,5 cm kalınlığında ahşap kapak üzerine yekpare olarak yapılmıştır. Ön yüzeyinde süslemeler dıştan içe çift bordürlü olup dış bordür “S”, iç bordür “X” sembolleriyle doldurulmuştur. Ayrıca alt ve üst kısmından yan yana dairesel hareketlerle oluşturulan “V” formunun ortasında yine aynı süslemeler kullanılarak haç motifini oluşturulmuştur. Üst, alt ve ön kenar kapak kalınlığında yine dairesel figürlü semboller kullanılarak art arda bir süsleme oluşturulmuştur. Bu süslemeler arka kapakta ise aynı şekilde olup sadece ön cilt kapağının aksine orta bölümünde sıralı dairesel motiflerle eş kenar dörtgen oluşturulmuştur.

İç kapak kağıdı kullanılmış ve dış yüzeydeki deri kapaklara kenarlardan kıvrılmak suretiyle iç kapak kağıdının üzerine yapıştırılmıştır. Yapıştırılan iç kapak kağıtları hasarlı olup bozulmalar vardır. Sırt bölümünde kullanılan yekpare meşin ağır derecede hasar görüp işlevini yitirmiştir. Yoğun derecede parça kaybı mevcuttur. Aşınmış, çatlamış ve parçalanmış olduğu görülmektedir. Sırt bezinde kullanılan tekstil hasarlı olup üst kısmından kolon dikişlerinin yırtıldığı ve parçalandığı görülmektedir. Sırt dikişinin tekniği tespit edilemezken dört duraklı sırt dikişi yapıldığı görülmektedir. Kolon dikişleri kapaklar üst ve alt kısmından delinmek suretiyle eserin metin kısmıyla beraber örülmüştür. Şiraze örgüsü yaklaşık iki cm. kalınlığında olup balık sırtı örüm tekniği ile sarı ve pembe renk kullanılarak örülmüştür. Üst kısmının şiraze örgüsü ön kapaktan sırt ortasında kadar kolon dikişleri sökülmüştür.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Kağıt özeliği bakımından su yolu ve filigranı tespit edildiği için Avrupa kağıdı olduğu düşünülmektedir. Filigranlar farklı şekillerdedir ve bazı varaklarda görülmektedir. Varaklarının eser kapandığında dışarıdan görülen yüzeyi kırmızı mürekkeple boyanmıştır.

Fiziksel olarak parça kayıpları, yağ lekeleri, toz, neme bağlı su lekeleri, aşınmalar, yırtılma, doku tahribatı vardır. Son formalara doğru mürekkep korozyonunun olduğu tespit edilmiştir, mikroorganizma ve küf mantarı da bulunmaktadır.

Kat.31. (Env. No. 307)

Eser Adı: Yıllık Dua Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Yıllık Dua Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: -

Müstensih: -

İstinsah Yeri/ Tarihi:- Mor Abrohom ve Mor Gabriel Yukarı Manastırları

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Eştrangelo Hattı

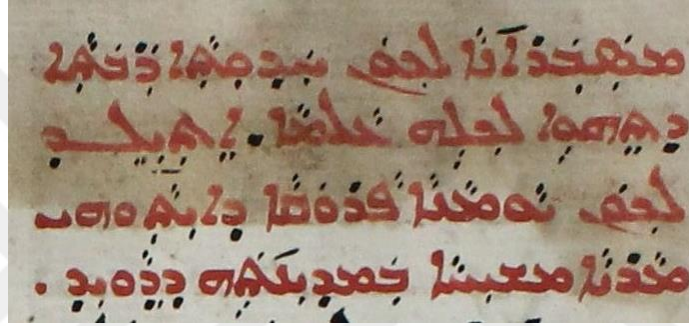
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 30x44,5x6,5 cm

Sütun/ Satır Sayısı:2/ 32

Yaprak Sayısı: 267

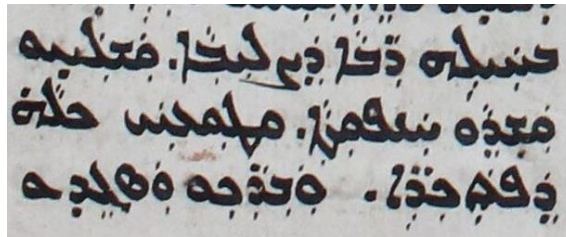
Güncel Durum: Cildi Yoktur. Giriş ve son sayfaları eksiktir. Metin çift sütunlu çerçevesizdir, süslemesi yoktur. Onarım görmemiştir.

Resim 61. Kat. 31. 307 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܡܚܘܒܐ ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ ܕܢܐ
ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ
ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ
ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ ܕܢܐ ܠܚܘܒܐ.

Tercümesi: Sizlere ve bütün aleme büyük bir mutluluk müjdeliyorum. Bugün sizlere Davut'un şehrinde Rab Mesih olan kurtarıcı doğdu.

Resim 62. Kat. 31. 307 Numaralı El Yazmasının Bitişi

صنيله ائتد ابي لبتك. دعلسه
دعنه نبعبه اءك. هله حبر حله
ذعذحءك. دءءءه دصءه

Tercümesi: Haçın büyük gücüyle dirildiler ve yaşam buldular. Ve putların ve putların bütün aldatmacılığı diz çöküp secde ettiler.

Cilt

Eserde ait herhangi bir cilt, şiraze örgüsü ve kolon dikişi bulunmamaktadır. Ancak eserin formalarının sırt dikişleri mevcuttur. Bu dikişlerin zincir dikişine benzer özellikte saç örgüsünü andıran bir örgü ile örüldüğü görülmektedir. Bu örgünün tek girişli tek çıkışlı bir sırt dikişi tekniği kullanılarak örüldüğü düşünülmektedir. Sırt dikişinin dört duraklı olduğu tespit edilmiştir.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı renk mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Metin çift sütunlu olup konu geçişleri kırmızı mürekkeple daha büyük fontla yazılmıştır. Kağıt özeliği bakımından su yolu ve filigranı tespit edildiği için Avrupa kağıdı olduğu düşünülmektedir. Filigranlar farklı şekillerdedir ve bazı varaklarda görülmektedir. Forma geçişlerinde harf şeklinde bir numaralandırma sistemi kenarlarda kırmızı ve siyah mürekkep kullanılarak bitkisel motifler yapılmıştır.

Eserde fiziksel olarak parça kayıpları yağ lekeleri toz ve neme bağlı su lekeleri ve aşınmalar, yırtılma vardır. Ayrıca mürekkep korozyonu, mikroorganizma ve küf mantarı vardır.

Kat.32. (Env. No. Kayıtsız)

Eser Adı: Namaz Duaları Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Namaz Duaları Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: Yavnon ve Uş‘ano. Eser bitirildikten sonra “bu eseri yazan Uş‘ano için dua edin” ibaresi yer alırken bir sonraki sayfaya ayrıca bir şiir eklenip o şiirin altına da “terkip eden kusur dolu Yavnon için dua edin” ibaresi de eklenmiştir.

İstinsah Yeri/ Tarihi:-

Temellük: -

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Doğu Hattı

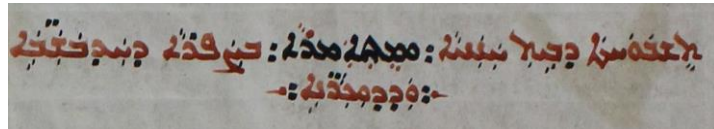
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler:32x46x14 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 2/ 31

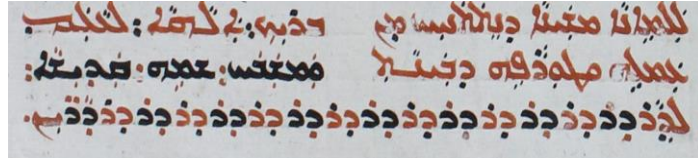
Yaprak Sayısı: III+V+486+VI

Güncel Durum: Eser oldukça iyi korunmuş durumdadır. Farklı folyolarda süslemeleri mevcuttur ayrıca İsa Mesih’in Kudüs’e girişini tasvir eden bir de resim vardır. Metin çift sütunlu olup çerçevesizdir.

ܐܝܚܘܨܐ ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ: ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ: ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ
:ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ:

Tercümesi: Beth Hananyo çocukları Babil’de ateşin ocağına atılmış ve yanmamıştır.

ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ: ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ: ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ:
ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ: ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ: ܕܝܥܘܒ ܕܝܒܢܝܗ:

Tercümesi: Mübarek Allah’ın kutsal ismi mübarek olsun ebede dek.

Cilt

Eserin cildi yekpare, koyu kahverengi renkte tıraşlanmamış deri ile kaplanmış olup cildi oluşturan ahşabın kalınlığı yaklaşık 1,5cm’dir. Ön kapak dış yüzeyi dıştan içe doğru çift sıra bordür ile sınırlandırılmıştır. Dış ve iç bordürden sonra birer sıra şerit daha mevcut olup dış bordürün altındaki şerit penç motifine benzer bir bitkisel motifle iç şerit ise "X" motifi ile bezenmiştir. Dış bordürün kalınlığı yaklaşık 1,5 cm’den biraz fazla olup bordür içi iç içe geçmiş iki küçük daire motifi ile, iç bordür ise bir cm kalınlığında olup içi “S” harfine benzer bitkisel bir motifle bezenmiştir. Bu süslemelerin, ortada yer alan ve iç içe geçmiş iki küçük daire motifiyle oluşturulan haç motifini sınırlandırdığı görülmektedir. Köşelerde ikişer ve haç kolları arasında birer adet gülbezek mevcuttur. Sirtında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Deri kaplamasında aşınmalar, yırtılmalar, deformasyonlar ve parça kayıpları görülmektedir.

Arka kapaktaki süslemeler dış bordür bir buçuk cm kalınlığında olacak şekilde iç içe geçmiş daire motifi ile bezenmiştir. İç bordür ise bir cm kalınlığında “X” sembolü ile bezenmiş olup bu iç bordürden sonra ise üst ve alt kısmında ikişer adet ikişer cm kalınlığında şeritler oluşturulmuştur. Bu şeritlerin dıştaki ters “S”, içteki dört yapraklı çiçek görünümünü andıran bitkisel bir motifle bezenmiştir. Bu süslemelerin ortasında bir cm kalınlığındaki bordürün içinde ters “S” motifi ile baklava dilimi ve onun içinde de yine bir cm kalınlığında bordür içinde daire formu iç içe geçmiş küçük dairelerden oluşturulmuştur. Bu dairenin çapı ise yaklaşık 10cm’dir. Köşebentlerde ise birer adet rozet formu bulunmaktadır. Yine bu gül bezekler ortadaki daire formu ile onun etrafındaki baklava dilimi formunun sivri uçlarına yakın köşelerinde de mevcuttur. Ahşap cildin bir buçuk cm kalınlığındaki üst, ön kenar ve alt yüzeylerinde ise yine iç içe geçmiş daire motifleriyle bir süsleme şeridi oluşturulmuştur. İç kapaklarda ise iç kapak kağıdı kullanılmış dış yüzeyindeki meşin ile kaplı deri kapaklara kenarlardan çevrelenmek suretiyle iç kapak kağıdının üzerine yapıştırılmıştır. İç kapaklarında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Ancak daha önceki kayıt numarası olduğunu düşündüğümüz yirmi dokuz ve üstü karalanmış otuz sayıları mevcuttur.

Sırt dikiş tekniği tespit edilemezken sırt dikişi ile cilt kapağı sırt kısmından dört noktadan delinmek suretiyle birbirine bağlanmıştır. Eserin kolon dikişleri cilt kapağının üst ve alt kısmından delinmek suretiyle metin kısmının sırt bölümü ile birlikte örülmüştür. Şiraze örgüsü yine cilt kapaklarıyla birlikte örülmüştür. Mavi, yeşil, kırmızı ve sarı olmak üzere dört renk ip kullanılarak balık sırtı örüm tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ip sicim ipi kalınlığında olup koton ip olduğu düşünülmektedir. Şiraze örgüsünde herhangi bir hasar görülmezken sadece zamana bağlı tozlanma ve lekelenmeler mevcuttur.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Kâğıt özeliği bakımından su yolu ve filigranı tespit edildiği için Avrupa kağıdı olduğu düşünülmektedir. Metnin mıstar çizgileri oldukça belirgindir. Eserin forma geçişlerinde harfli numaralandırma sistemi kenarlarda kırmızı ve siyah mürekkep kullanılarak bitkisel motifler oluşturmak suretiyle yapılmıştır. Metin çift sütunlu olup konu geçişleri kırmızı mürekkeple daha büyük fontla yazılmıştır. Varaklarının eser kapandığında dışarıdan görülen yüzeyi kırmızı mürekkeple boyanmıştır.

Fol. 119b, fol. 120a, fol.173a, fol.214a, fol.246b, fol.319a, fol.352b, fol.389b yüzeylerinde çerçeve ve örgülü haç motifleri yer alırken fol. 214b yüzeyinde ise İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesi betimlenmiştir.

Kat. 33. (Env. No. BY5988)

Eser Adı: Cenaze Merasimi Kitabı

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Cenaze Merasimi Kitabı

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: -

Müstensih: Rahip Barşaummo

İstinsah Yeri/ Tarihi: Batman Hasankeyf Beth Men'em /Yunan Yılı 1782- Miladi 1470

Temellük: İbn El Sabbah

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Gerşuni Serfo Hattı

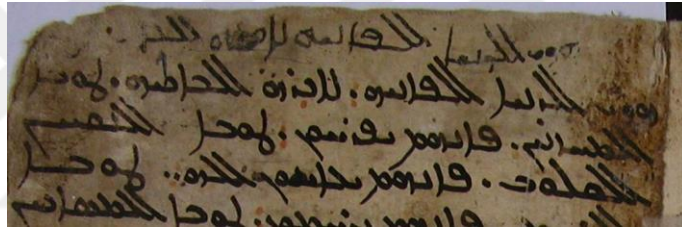
Kağıt Çeşidi: Filigransız Doğu Kağıdı

Ölçüler: 18x14,5x6 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ bb

Yaprak Sayısı: 170

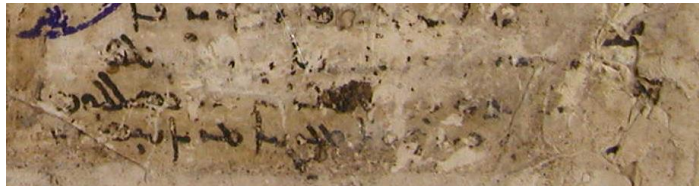
Güncel Durum: Eser daha önce onarım görmüştür. Metin çerçevesizdir ve süslemesi yoktur.

Resim 65. Kat. 33. BY5988 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

ܘܘܒ ܕܢܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ . ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ . ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ . ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ . ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ .
ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ . ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ . ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ . ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ . ܕܐܕܝܢܐ ܕܐܦܠܘܣܝܐ .

Tercümesi: Bu geçici dünyadan kalıcı dünyaya göç etmiştir. Yas çekenlere ne mutlu çünkü onlar mutlu olacaklardır. Yürekleri temiz olanlara ne mutlu .

Resim 66. Kat. 33. BY5988 Numaralı El Yazmasının Bitişi

Son satırlar eserin durumundan dolayı okunamamıştır. Ancak son sayfada okunabilen ferağ kayıt bilgileri şu şekildedir. Hasan Keyf Heytem bölgesinde Beth

Men' em'de yazılmış. Kutsal bakire Meryem Ananın, Allah'ın doğurucu Meryem Ananın dualarıyla ve Mor Melke'nin ve bütün azizlerin dualarıyla amin. Bunlar 1782 Yunan yılında olmuştur.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah mürekkep kullanılarak yazılırken kırmızı mürekkebin harekelendirmelerde ve konu başlıklarında kullanıldığı görülmektedir.

Fol.78b yüzeyinden fol. 105a yüzeyine kadar olan metni farklı bir el yazısıyla yazılmıştır. Fol.105b yüzeyinde karalama niteliğinde el ile yapılmış haç motifi örgü motifleriyle uygulanmıştır. Bunun dışında eserin metin kısmında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Filigran tespit edilememiş olup kağıdın lifli yapısından dolayı doğu kağıdı olduğu düşünülmektedir.

Daha önceden onarım görmüştür. Sırt kısmında ve eserin muhtelif yerlerinde onarım parçaları bulunmaktadır. Fiziksel kimyasal biyolojik hasara sahiptir fiziksel olarak aşınma, parça kaybı, lekelenme, tozlanma, yağ lekeleri hasarına sahipken kimyasal olarak da metin kısmında mürekkep korozyonu görülmektedir. Biyolojik olarak da mikroorganizma hasarına sahiptir. Ayrıca sırt kısımlarında onarım esnasında oluşan yapıştırıcı çiriş kalıntıları ve mikroorganizma hasarıyla aşınmalar ve parça kayıpları olduğu gözlenmektedir.

Metin kısmının son varlığında metin bloğunun tam üzerinde olacak şekilde mavi bir mühür mevcuttur. Bu mühür metin kısmının yazılı olan bölgesini kapatmaktadır

Kat. 34. (Env. No. BY6026)

Eser Adı: Yeni Ahit

Bulunduğu Yer: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Bulunduğu Koleksiyon: Van Müzesi Koleksiyonu

Konu: Yeni Ahit

Müellif: -

Yazım Yeri/ Tarihi: - / -

Müstensih: Başpiskopos Hori

İstinsah Yeri/ Tarihi: - / Yunan Yılı 29 Aralık Cuma 1957 - Miladi 1645

Temellük: İlyas İbn Antun

Dili/ Yazı Türü: Süryanice/ Gerşuni Serfo Hattı

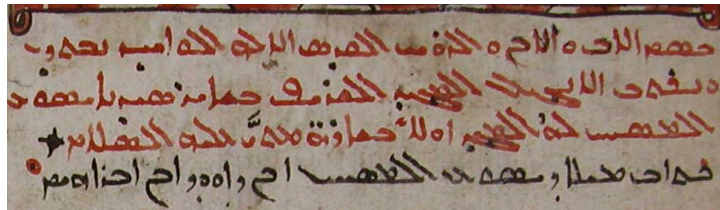
Kağıt Çeşidi: Filigranlı Avrupa Kağıdı

Ölçüler: 20,5x15,5x 5 cm

Sütun/ Satır Sayısı: 1/ bb

Yaprak Sayısı: 188

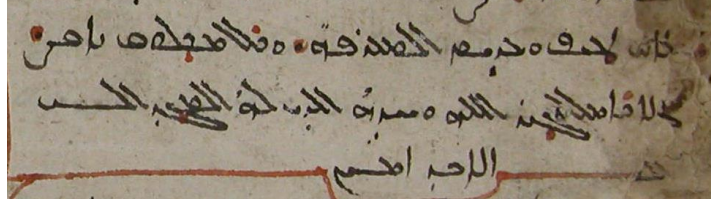
Güncel Durum: Daha önce onarım görmüştür. Cildi ve metin gövdesinin ön kısımları yıpranmış durumdadır ve parça kayıpları vardır. Metin çerçevesiz ve süslemesizdir.

Resim 67. Kat. 34. BY6026 Numaralı El Yazmasının Başlangıcı

حفظ الالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة

Tercümesi: Baba, Oğul, Kutsal Ruh bir Allah adıyla. Rabbimiz İsa Mesih'in İncil-i Şerifini yazmaya başlıyoruz.

Resim 68. Kat. 34. BY6026 Numaralı El Yazmasının Bitişi

اللهم صل على محمد وآل محمد والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة والالهة

Tercümesi: Ebede dek Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'a övgüler olsun. Ey Rabbimiz mübarek kıl ve merhamet et.

Cilt

Eserin cilt kısmı açık kahverengi tıraşlanmamış meşin ile mukavva üzerine kaplanmıştır. Bu özelliği bakımından cilt kapağı diğer eserlerden farklılık göstermektedir ancak mukavvası tahrip olmuş ve yoğun derecede hasarlıdır. Şiraze örgüsünde balık sırtı örüm tekniği kullanılmıştır. Sırt dikişi üç duraklı olarak yapılmıştır. Dış kaplaması kenarlardan kıvrılmak suretiyle içe çevrilmiştir. Ve iç kapak kağıtları ile kaplanmıştır.

Ön ve arka kapağında dışarıdan ve içeriden çift sıra cetvelle sınırlandırılmış olan yaklaşık 1 cm kalınlığında bordür çift cetvelle olup içi bitkisel motiflerle bezenmiştir. Cildin tam ortasında ise küçük bir gülbezek motifinin etrafında şemse biçiminde bitkisel motiflerle haç formunu hatırlatan bir süsleme yapılmıştır. Bu süslemelerin arasında birer küçük bitkisel süsleme de mevcuttur. Köşelerde ise bu bitkisel motif gülbezek formu olarak kullanılmıştır. Ayrıca eserin üst ve alt kısmının rozet formları arasında yine birer küçük bitkisel motif bulunmaktadır.

Metin

Eserin metin kısmı açık zemin üzerine siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılırken kırmızı mürekkebin harekelendirmelerde ve konu başlıklarında kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan kağıt Avrupa kağıdıdır, su yolları metne yataydır ve filigranı mevcuttur. Giriş sayfasında birer adet kırmızı ve siyah eserin nereye ait olduğunu belirten mühürler bulunmaktadır. Metin kısmının giriş sayfasının üst kısmında kırmızı ve siyah mürekkep kullanılarak geometrik desenli kalın bir bordür şeklinde süsleme oluşturulmuştur.

Çeşitli sayfalarında kırmızı ve siyah mürekkep kullanılarak kuş, insan, haç, çiçek, testi gibi süslemeler örgü motifli geometrik süslemeler yapılmıştır. Ayrıca sayfa numaralandırması da bu motiflerle süslenmiştir. Eserin ön iç kapak kağıdında ters bir şekilde Arapça yazılar mevcuttur. Arka iç kapakta ise tarih hesaplaması yapılmış ayrıca kütüphane kayıt numaraları yazılmıştır. Metnin sonunda Arapça temellük kaydı çerçevelenmiştir

Daha önceden onarım görmüş olup eserin muhtelif yerlerinde onarım parçaları bulunmaktadır. Fiziksel, kimyasal, biyolojik hasara sahiptir fiziksel olarak aşınma, parça kaybı, lekelenme, tozlanma, yağ lekeleri hasarına sahipken biyolojik olarak mikroorganizma hasarına sahiptir.

3. 1. Resimler ve Süslemeler

Eserlerin çoğu süslemesiz ve resimsizdir. Altı adet eserin takdim sayfası süslemelidir. Bunlar Kat. 22, Kat. 23, Kat. 24, Kat. 25, Kat. 28 ve Kat. 30 numaralı eserlerdir. Bu eserlerin metin içinde geometrik süslemeleri de mevcuttur.

İki adet eserde resim vardır. Bunlar Kat. 25 ve Kat. 32 numaralı eserlerdir. Her iki eserde işlenen konu aynı olup İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesidir.

Aşağıda sırasıyla önce Kat. 25 sonra da Kat. 32 numaralı eserlerin resimli sahneleri tasvir edilmiştir. Daha sonra ise yine katalog sıra numarasına göre takdim sayfaları süslemeli olan ve metin içinde de süslemesi bulunan eserlerin süslemeleri yine varak numara sırasına göre tasvir edilmiştir.

3. 1. 1. Resimli Sayfalar

Kat. 25 numaralı eserde işlenen İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesi sayfanın üst kısmında yer alır. Alt bölümde metin vardır. Bu sahne bir yazı bordürü ile sınırlandırılmıştır. Bordür dıştan içe doğru çift sıra siyah ip çekilerek oluşturulmuş kırmızı bir şeritle başlamaktadır. Kırmızı şeridin her bir kenarında tam ortaya gelen kısımları sarı ile boyanmış ve ortasına kırmızı noktalar konularak tamamlanmıştır. Yazı bordürü ise yazı fontları kağıdın renginde kalacak şekilde etrafları siyah boyanarak yapılmıştır. Bu bordürde “mezbahın önüne geldiğin zaman zayıf olan Abrohom yerine namaz kıl” yazmaktadır. Bu yazı bordürü içte yine kırmızı ince ve orta yerleri yeşil boyanmış şekilde bitirilmiştir. İsa Mesih üzerinde durduğu eşekle birlikte resmin hacimli bir alanını kaplamaktadır. kompozisyonun ortasına değil de daha çok ön tarafa yerleştirilmişlerdir. Eşek sarı, kulakları ve ayakları kırmızı renkle boyanmıştır. Ayaklarında siyah kalemle süslemeler yer almaktadır. Eşeğin boynu oldukça kısa bacakları ise fazla uzundur. İsa Mesih başında sarı renkli bir hale ile yüzü bize dönük şekilde betimlenmiştir. Saçları ortadan ikiye ayrılmış yanakları kırmızıdır. Sakalları vardır. Kıyafeti kırmızı ve yeşil renktedir ve üzerine siyah kalemle çizgiler çizilerek süslemeler yapılmıştır. Elleri ve ayakları çıplak ve oldukça kısadır. Her iki elinde ve bize göre sol ayağında daire biçiminde bilinçli yapılmış noktalar vardır. Bunların çarmih izleri olabileceğini düşünmekteyiz. Sahnenin arka planını dolduracak ve eşeğin önüne ve arkasına gelecek şekilde iki hurma/ zeytin ağacı yerleştirilmiştir. Bu ağaçlar ortasında bir nokta olan ve onun etrafı da siyah, zemin rengi ve kırmızı ile

oluşan bir daire içinden çıkmaktadır. Gövdesi ve dalları yeşil meyveleri kırmızıdır. Bize göre solda kalan ağaç sahnenin oldukça yoğun bir kısmını kaplamaktadır. Ağaçların dalları zemin boş bırakılmayacak şekilde kıvrımlarla genişletilmiştir.

Eşeğin ayaklarının altında kalan alanda iki figür görülmektedir. Bu iki figür birer ellerinde yere kırmızı ve sarı renkli elbiseyi andıran kumaşlar sermektedir. Bunları üzerinde de çizgisel süslemeler vardır. Figürler oldukça deforme olmuş biçimdedir. Yüzleri bize dönüktür sol kolları neredeyse yok sayılacak kadar kısa ama kumaş tutan sağ kolları ise neredeyse bir bacak şeklinde uzun ve gövdelerinin alt kısmından çıkmaktadır. Bu figürlerden biri mavi biri yeşil kıyafetlidir. Her ne kadar kolları ve bacakları kısa olsa da İsa Mesih oldukça hacimli ve iri tasvir edilmiştir. Sahnede yer alan iki figür ise eşeğin ayaklarının altında ve cılız bir şekilde tasvir edilmiştir.

Resim 69. Kat. 25 Numaralı Eserin Fol. 64b Yüzeyi İsa Mesih'in Kudüs'e Giriş Sahnesi (1586)

Kat. 32 numaralı eserde İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesi fol. 214b yüzeyinde sayfanın üst kısmında yer almaktadır. Sayfanın altında metin gövdesi bulunmaktadır. Resim dıştan içe doğru kırmızı, sarı ve yeşil birer sıra şeritle çerçevelenmiştir. Bu çerçeveler ayrıca çift sıra siyah iplikle sınırlandırılmıştır. Köşelerde tığ motifi yer almaktadır. Kağıdın rengi zemin olarak kullanılmış ayrıca süsleme yapılmamıştır. Derinlik algısı ve perspektif gözetilmemiştir. İsa Mesih eşeğin üstünde bir şekilde kompozisyonun tam ortasında yer alacak biçimde yerleştirilmiştir.

Sahnenin neredeyse tamamını kaplayacak kadar büyük resmedilmiştir. Eşek sarı renktedir. Bize bakan gözü büyük resmedilmiş ve kenarları süslüdür. Kulakları da oldukça sivridir. Sadece ağzı yeşil renklidir. Ön ayağını kaldırmış adım atmak üzeredir. İsa Mesih yüzü bize bakacak şekilde oturmuştur. Kıyafeti bütün vücudunu hatta ellerini kaplayacak şekildedir ancak ayakları dört parmaklı ve çıplaktır. Kolunda bir bileklik şeklinde boyama yapılmamış zemin boş bırakılmıştır. Deformasyon hem bütün bedeninde hem de yüzünde görülmektedir. Bacakları oldukça kısa kolları ise uzundur. Özellikle sol kolu oldukça uzun betimlenmiştir. Takdis işareti yapacakmış gibi havadadır. Başını içten dışa doğru sıralı bir şekilde siyah, kırmızı, siyah, yeşil ve siyah renklerden oluşturulmuş şekilde örtülüdür. Bu süslemeye örtü dememizin sebebi hem renklerin koyu olması hem de çeneyi de kaplayacak şekilde olan bu süslemenin tam çene hizasında ucu püsküllü siyah bir iple bağlanmış gibi durmasıdır. Gözleri yukarı doğru bakmakta olup alınının ve yüzünün kırışıklıkları net bir şekilde betimlenmiştir. Sakalı vardır. Sakalı “W” harfi biçiminde resmedilmiş ve alt boşluğuna siyah bir nokta yerleştirilmiştir. W harfi şeklindeki bu sakalın alt uçları siyah bir çizgiyle birleştirilmiş ve çıkıntılar oluşturulmuştur. Bu çizginin altına ve çıkıntılarının arasına sıralı bir şekilde kırmızı noktalar konmuştur. İç gömleği sarı renklidir. Kırmızı bir yelek giymiştir. Kolları yeşildir. belinde kuşağı vardır. Eteği de kırmızı, yeşil ve koyu yeşil renklerle boyanmıştır.

Eşeğin ayaklarının altında İsa Mesih'i karşılayan halk görülmektedir. Altı adet figür vardır. Hepsinin erkektir. Eşeğin arka ayağının altına gelecek olan yerde ki son figür bir çocuktur. Bütün figürlerin ellerinde bir şey tuttuğu görülmektedir. Hepsinin kırmızı pelerini vardır. Bize göre sol başta kalan figürün elinde kırmızı bir bayrak tuttuğu görülmektedir. Figürlerin gövdeleri yok denecek kadar küçük bacak boyları ise oldukça uzundur. Figürler kompozisyonun zeminine yerleştirilmiştir. Ancak zemin

başta tasvir ettiğimiz dış çerçevenin dışında en altta yeşil sırasıyla kırmızı ve sarı renkli bir bordür sırasına sahiptir. Figürlerin bu bordürün üstüne denk gelen duruşları nedeniyle yer yer bacakları bu zemin çizgileri hizasında boyanmamıştır. Kimi yerde bacaklar ön plandaymış gibi dursa da kimi yerde de zemin ön plandaymış hissi vermektedir. Bütün arka zemini kaplayacak şekilde iki adet hurma/ zeytin ağacı arka köşelere yerleştirilmiştir. Ağacın yaprakları yoktur. Stilize bir şekilde gövdesi yeşil meyveleri ise kırmızı renktedir. Ağaçlar kırmızı, dikdörtgen, küçük bir zeminden yükselmektedir. İnce fırça kullanılmıştır. Bütün resimde sadece dört renk kullanılmıştır bunlar; sarı, kırmızı, yeşil ve koyu yeşildir.

Bu eserin istinsah tarihi tespit edilememiştir ancak bu resim tasviri Kat. 25. kodlu 1586 istinsah tarihli eserde bulunan İsa Mesih'in Kudüs'e giriş tasviri ile konunun işlenişi kullanılan renk ve betimleme tarzı ile neredeyse aynıdır. Bu sebeplerden ötürü bu eserin de on altıncı yüzyıla tarihlenebileceğini düşünülmektedir.

3. 1. 2. Takdim Sayfaları ve Süslemeli Sayfalar

Kat. 22 numaralı eserin takdim sayfasındaki süsleme her iki yanından metnin orta hizasına gelecek şekilde devam eden kollardan oluşmuştur. Süslemenin köşelerinde bulunan tığlar süslenmemiş sadece daire şeklinde bırakılmıştır. Kırmızı renkli çift çizgiyle çekilen cetvelden sonra siyah kalemle noktalar koyulmuş ve yine kırmızı kalemle çift sıra cetvelden oluşan yaklaşık iki cm kalınlığında bir bordür oluşturulmuş ve içi sarı, kırmızı ve yeşil renk kullanılarak ortası anahtarlı örgü motifi işlenmiştir. Bu bordür iç kısmında da yine çift cetveli ortası siyah kalemle noktayla doldurulmuş şekilde son bulmuştur. Süslemenin bitiminde metne geçişi yumuşatmak adına köşelere pahlı içi sarı ve yeşil boyalı süslemeler yapılmıştır.

Ayrıca eserin fol.12b yüzünde sayfanın başında kırmızı çerçeve içinde yine sarı kırmızı ve yeşil renk kullanılarak bir bordür şeklinde anahtarlı örgü motifi işlenmiştir. Eserin sayfa sayısı üst kısımda verilmiş olmasına rağmen fol.19b, fol.20a yüzeylerinin alt kısmında sayfa numaraları harflerinin her iki yanında sarı, kırmızı ve yeşil renklerden oluşturulan bir düğüm motifi ile tamamlanmıştır. Bu motifler yeşil ve kırmızı ile yeşil ve sarıdan oluşan çerçeve ile sınırlandırılmıştır.

Fol. 56b yüzeyinde ise çift sıra kırmızı cetvelden sonra üst kısmı sarı, alt ve yan kısımları yeşil ile doldurulmuş bir bordür ve içinde siyah noktalardan oluşan bir bordür daha vardır. Bu bordürlerin içi ise ortada bir, kenarlarda altı adet geometrik

şekilde haç motifi oluşacak biçimde boş bırakılmış zeminler hariç sarı kırmızı yeşil ve mavi renklerden oluşan örgü motifi ile bezenmiştir. Fol.57a vefol.76a yüzeylerinde derkenarlar sırasıyla sarı ve yeşil renkten oluşan etrafını tuğların çevrelediği bir süslemeyle çerçeveselendirilmiştir.

Kat. 23 numaralı eserin takdim sayfasındaki süsleme neredeyse sayfanın sonuna kadar indirilmiş ve iç ve dıştan siyah kalemle cetvelenmiştir. Bu cetvelden sonra kırmızı renkli ince bir bordür mevcuttur. İçeride ise yeşil, sarı, kırmızı, ve mavi renklerden oluşan örgü motifi vardır. Süsleme sırasıyla kırmızı bordür ve siyah kalem cetvelle bitirilmiştir. Üst kısmının her iki köşesinde tuğ motifi yer almaktadır.

Kat. 24 numaralı eserin takdim sayfası dışarıda ve içeride önce çift sıra siyah kalem cetvelle sonra sarı renkli bir bordür, siyah kalemle bir zincir, mürdüm renkli bir bordürle daha çerçeveselendirilmiştir. Bu çerçevenin içerisinde ise sarı, kırmızı, mor ve yeşil renkten oluşan ortası anahtarlı bir örgü motifi yer alır. Süslemenin bitimi sayfanın ortasını bulmaktadır ve bitiminde yazıya pahlatılmış bir geçiş sağlanmıştır. Bu geçiş de yine sarı, mor, yeşil ve kırmızı renklerle sağlanmıştır. Süslemenin dışında tuğ motifleri yer almaktadır. Eserin forma geçişleri de harf rakam sistemiyle numaralandırılmış olup bu numaraların etrafına örgü motifi işlenmiştir.

Kat 25. numaralı eserin fol. 12a, fol.41a, fol.69a, fol.80b, fol.106a, fol.113b, fol.121a yüzeylerinde geometrik desenli haç motifli süslemeler yer alırken fol.64b yüzeyinde ise İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesi işlenmiştir. Resimli sahne yukarıda anlatılmıştır. Burada süslemeler sırasıyla anlatılacaktır.

Takdim sayfasındaki süsleme çift sıra örgü motiflidir. En dışta siyah kalemle çekilmiş bir cetveli yaklaşık iki cm kalınlığında bir sıra kırmızı ve içi mor- mavi, mor-sarı renklerle boyanmış örgü motifi takip eder. Bu sıranın ardından siyah mürekkep ve

örgü motifiyle oluşturulmuş ve içi sarı, kırmızı, yeşil ve mavi renklerle bezenmiş ortası tek anahtarlı örgü motifi yer almaktadır. Anahtar boşluklarının her birine Süryanice harfler yazılmıştır. Dış bordür iç bordüre nazaran daha uzundur ve ikisinin arası sarı, kırmızı ve mavi renklerden oluşan pahlı bir geçişle yumuşatılmıştır. Dış bordürün alt kısımları ise dışı mavi içi sarı renklerden oluşan üçgenle yumuşatılmıştır. Süslemenin üst kısmının köşelerinde tığ motifi yer almaktadır.

Fol.12a yüzeyinde mavi, kırmızı, sarı ve yeşil renklerden oluşan örgü motifi yer almaktadır. Fol.27a yüzeyinde Süryanice yazılı siyah bordürün içinde ortasında anahtar oluşacak şekilde sarı, mavi ve kırmızı renklerle örgü motifi oluşturulmuştur.

Fol.41a yüzeyinin tamamı haç ve örgü motifleri ile bezenmiştir. Varağın alt kısmında kırmızı, mavi, yeşil ile boyanan örgü motifi mevcuttur. Örgünün sarı ile boyanan kısımlarının boyamasının yarım kaldığı görülmektedir. Bu bordürün üst kısmına ise ortasında anahtar olan dört büyük haç ve anahtarsız iki tam küçük haç ile yarım iki küçük haç motifi içleri tamamen sarı renkle boyanarak simetrik bir şekilde yerleştirilmiştir. Bu motiflerin etrafı ise sarı ve kırmızı renklerle örgüyle üçgen olacak şekilde sınırlandırılmıştır. Üçgenin giderek daralan baş ucundan tekrar bir açılma ile motife devam edilmiştir. Bu motifin ise ortasında ve her biri haç koluna denk gelecek şekilde uçlara yerleştirilmiş içi anahtarlı sarı boyalı haç motifleri vardır. Bu beş sarı renkli haç motifinin oluşturduğu büyük haç motifinin boş kalan kol aralarına da yine beyaz zemin üzerine ortası kırmızı çerçeveye sınırlandırılmış anahtarlı daha kalın kollu dört haç çizilmiştir. Bütün bu haç motifleri arasında boş kalan alanlar örgü motifi ile doldurulmuştur. Bu motifin tamamı en dışta sarı bir bordür ve onun dışında siyah cetvelin içinde siyah noktalı bordürle sınırlandırılmıştır. Bu haç motifinin boş kalan kenarlarına ise mavi-kırmızı renkte geçmeli örgü ve köşelere de yine yeşil-kırmızı geçmeli örgü motifi işlenmiştir. Tam köşe ise sarı boyanmıştır. Üçgen ve Haç

gövdesinin birleştiği yerde oluşan boşluk ise köşe süslemelerinin aynıyla yine üçgen olacak şekilde bezenmiştir.

Fol. 64b yüzeyinde ise dışta ve içte kırmızı ince birer sıra bordürün içine siyah çerçevenin içine Süryanice yazı yazılmış bu bordürlerin içine de İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesi tasvir edilmiştir.

Fol. 69a yüzeyinde sarı kırmızı ve mavi renklerle örgü motifi oluşturulmuştur ve lacivert bir çerçeve ile sınırlandırılmıştır.

Fol.80b yüzeyinde fol. 41a yüzeyinde tasvir edilen motifin üst kısmı aynı şekilde tekrarlanmıştır. Burada tam köşelerde geçmeli düğüm motifi kırmızı ve yeşil renkle boyanmış ve köşebentler ortadaki büyük haç motifinden yine haç motifi sınırlandırmasıyla aynı olan sarı ince bir bordürle ayrılmıştır ve mavi, kırmızı ve yeşil örgü motifi ile süslenmiştir.

Fol. 106a yüzeyinde kırmızı, sarı ve yeşil renklerden ortalarında anahtar olan dört haçın birleşimi sayesinde oluşan bir haç motifi vardır. Köşebentler yine örgü ve geçme motifi ile ayrılmıştır.

Fol. 113b yüzeyinde ortada varağın kendi yüzeyini boş bırakarak oluşturulmuş dört haç motifinin birleşerek oluşturduğu bir haç motifi yer almaktadır. boş alanlar sarı, kırmızı ve yeşil renkle örgü motifleriyle bezenmiştir.

Fol.121a yüzeyinde süsleme yarım sayfaya yapılmıştır. Kırmızı cetvel sınırının içinde mavi ince şerit oluşturulmuştur. Düz yüzeyi eserin alt kısmına gelecek şekilde bir üçgen gibi zemine yerleştirilmiştir. Kenarlara tam, ortaya da yarım kollu ve sarı renkli küçük haç motifleri yerleştirilmiştir. Üst kısma doğru yerleştirilen yine sarı renkli haçın ortası anahtarlıdır. Süslemenin üst tarafında yine haç motiflerinin

yerleştirilmesiyle oluşturulmuş büyük bir haç motifi yer almaktadır. Ortada küçük sarı renkli bir haç motifinin uçlarına aralarından örgü motifi geçecek şekilde yine sarı boyalı küçük haçlar yerleştirilmiştir. Bu küçük haçların arasındaki boşluklara varağın zemini boş bırakılarak bir haç motifi oluşturulmuştur. Köşebentlerde ise yine sarı boyalı ve ortası anahtarlı haç motifleri yer almaktadır. Süslemede kullanılan örgü motifleri ise sarı, kırmızı ve yeşil renklerden oluşmaktadır. Ancak eserin ön yüzeyine gelen bir yerinde lacivert boya kullanılmıştır.

Kat. 28 numaralı eserin takdim sayfasıgeometrik süslemelidir. Bu süsleme dışarıdan çift sıra siyah mürekkep cetvelle çizilmiş yaklaşık iki cm kalınlığında bir bordürle oluşturulmuştur. Bordürün dış çerçevesi kırmızı ve lacivert ile boyanırken iç çerçeve sarı ile boyanmıştır. Bordürün içi ise ortalarında anahtar olacak şekilde sarı, kırmızı, lacivert ve zenimin kendi rengi kullanılacak şekilde örgü motifli süsleme ile bezenmiştir. Süslemenin her iki üst köşesinde tığ motifi bulunmaktadır, aşağıya uzanan kol uçları ise içten dışa doğru üçgenimsi şekilde metne yumuşak geçiş sağlamaktadır.

Kat. 30 numaralı eserin takdim sayfası da geometrik süslemelidir. Bu süsleme dıştan içe iki cetvelle sınırlandırılmış dış cetvel kırmızı iç cetvel ise mavi ile boyanmıştır. Süslemenin içi örgü motifi ile doldurulmuştur. Eser çift sütunlu olup konu geçişleri kırmızı mürekkeple daha büyük fontla yazılmıştır. Forma geçişlerinde harf şeklinde numaralandırma sistemi kenarlarda kırmızı ve siyah mürekkeple yapılmış bitkisel motiflerle sınırlandırılmıştır.

Fol. 319b yüzeyinde bir risale bitmiş olup fol. 320a yüzeyi boş bırakılmış ve b yüzeyi siyah mürekkep kullanılarak le çerçevelemiştir. İçerideki in su yolları sarı ile boyanmış yine çift sütunlu bir giriş sayfası bulunmaktadır.

Kat. 32 numaralı eserin takdim sayfası süslemelidir. Bu süslemede kırmızı, sarı, koyu yeşil ve açık yeşil renkler kullanılmıştır. Süsleme dıştan içe kırmızı ve sarı renklerden oluşan çerçevenin içinde örgü motifi ile bezenmiştir. Bu örgü motifinin içindeki boş alanlarda metnin açık zemini üzerine yazılmış Süryanice harfler mevcuttur. Süsleme bitimi kenarlardan daire motifi ile pahlanarak yumuşatılmıştır. Süslemenin üst kısmının kenarlarında merkezi içte bir daire formlu tığlar mevcuttur. Alt kısmında ve üst kısmının ortasında ise sadece tığ motifi vardır.

Fol. 119b, fol.120a, fol.173a, fol. 214a, fol. 246b, fol. 319a, fol. 352b, fol. 389b yüzeylerinde çerçeve ve örgülü haç motifleri yer alırken fol. 214b yüzeyinde ise İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesi betimlenmiştir. Resimli sayfa yukarıda anlatılmıştır. Burada süslemeler folyo sırasına göre anlatılacaktır.

Fol.119b yüzeyinde her iki metin sütununun altında dıştan içe doğru çift siyah cetvel ile sınırlandırılmış kırmızı, sarı, mavi renkli bordürler içinde metinler yer almaktadır. Bu bordürlerin alt köşelerinde tığ motifi yer almaktadır. Forma numarasının ise her iki yanında kırmızı, sarı ve mavi oluşan düğüm motifi yer almaktadır.

Fol. 120a yüzeyi ise bütün varağı kaplayacak şekilde yine kırmızı, sarı ve maviden oluşan büyük bir haç motifi ile kaplıdır. Süslemenin en dış üst ve alt kısmında sarı, kenarlarda kırmızı boyalı ve siyah mürekkeple çift çizgili ince şerit, sarı, kırmızı, mavi ve varağın kendi renginden oluşan örgü motifli bordürü sınırlandırmaktadır. Bu bordürü içeriden yine kırmızı ince bir şerit çerçeveler. Bu süslemenin tam ortasına siyah mürekkeple küçük bir haç çizilmiş çevresi yine siyah mürekkeple bir haç motifi çizilmiştir. Ortada yer alan bu küçük haç motiflerinin etrafını sarı, mavi ve kırmızı renkli örgü motifleri sarmalamıştır. Bu örgü motifleri

eserin üst ve alt kısmına bir de her iki yanlara doğru çekilerek yoğunlaştırılmış ve bu defa bu örgülerle büyük bir haç motifi oluşturulmuştur. Üst ve alt kısmındaki haç uzantılarından yine içinde haç motifi oluşacak şekilde bir üçgen motif oluşturulmuş ve çerçeve ile birleştirilmiştir. Köşebentlerde kalan noktalarda ise kırmızı madalyon içinde altı kollu çiçek motifli birer gülbezek bulunmaktadır. Büyük haçın yan kolları yine örgü motifleriyle doldurulmuştur. Sayfa numarası da düğüm motifleriyle sınırlandırılmıştır.

Fol.173a yüzeyinde ise siyah mürekkeple çift sıra cetvel çekilmiş dıştan içe doğru kırmızı, sarı ve mavi renklerle ince şeritler oluşturulmuştur. Bu çerçevenin üst kısmına örgü motifleriyle oluşturulmuş bir haç motifi yerleştirilirken alt kısmı sarı, kırmızı ve yine sarı şeritle ayrılmış ve oraya da metin yazılmıştır.

Fol.214a yüzeyinde ise yine siyah mürekkeple çift sıra çekilmiş çerçeveler bir önceki varaktaki gibi tekrarlanmış bu defa çerçevenin içine yine örgülerle ancak bu defa farklı bir şekilde haç motifi yerleştirilmiştir. Metin kısmı yine mavi, kırmızı ve mavi şeritle ayrılmıştır.

Fol. 246b yüzeyinin tamamı haç motifi ile bezenmiştir. Aynı çerçeve içi ikiye bölünerek iki farklı haç yerleştirilmiştir. Üst kısmı sarı kenar ve alt kısmı kırmızı renkte şerit olmak suretiyle çerçevelenmiştir. Hemen içeride sarı, kırmızı ve mavi varanın kendi renklerinden oluşan örgü motifi vardır. Üst kısımda yer alan haç motifi en ortada mavi renkle boyanmış, siyah ve kırmızı ile çerçevelenmiş çapraz haç motifinden çıkıp dört yöne uzanan siyah haç kollarının etrafında oluşmuştur. Bu haç kollarının etrafı örgü motifi ile çerçevelenmiştir. Köşebentlerde ise sarı renkle boyanmış karenin içine mavi madalyonlu altı kollu çiçekten oluşan gülbezek motifi yerleştirilmiştir.

Alt yüzeydeki süsleme ise ortada yer alan çapraz haç motifinin etrafını doğrudan örgü motiflerinin sarması ile oluşturulmuş haçla şekillendirilmiştir. Haçın her kolunun ucunda yine haç motifi oluşturulmuştur. Köşebentlerde ise bu defa düğüm kullanılmıştır. Bu düğümün etrafı içten dışa doğru sırasıyla kırmızı, sarı ve mavi renkli şeritle çerçevenmiştir.

Fol.319a yüzeyinde dıştan içe doğru siyah çift cetvelle çizilmiş kırmızı, sarı ve mavi renkli ince şeritler vardır. çerçevenin tam ortasına yerleştirilen varağın kendi rengi kullanılarak oluşturulmuş haç motifinin etrafı örgülerle çevrelenmiş ve bu örgüler dört bir yana doğru genişletilerek daha büyük bir haç motifi oluşturulmuştur. Hem bu büyük haçı çevreleyen hem de köşebentleri oluşturan ve süslemeye eş kenar dörtgen görünümü kazandıran şeritler deyine örgü motifi ile yapılmıştır. Köşebentlerde yine kırmızı renkli madalyonun içine altı yapraklı gül bezek formu yerleştirilmiştir.

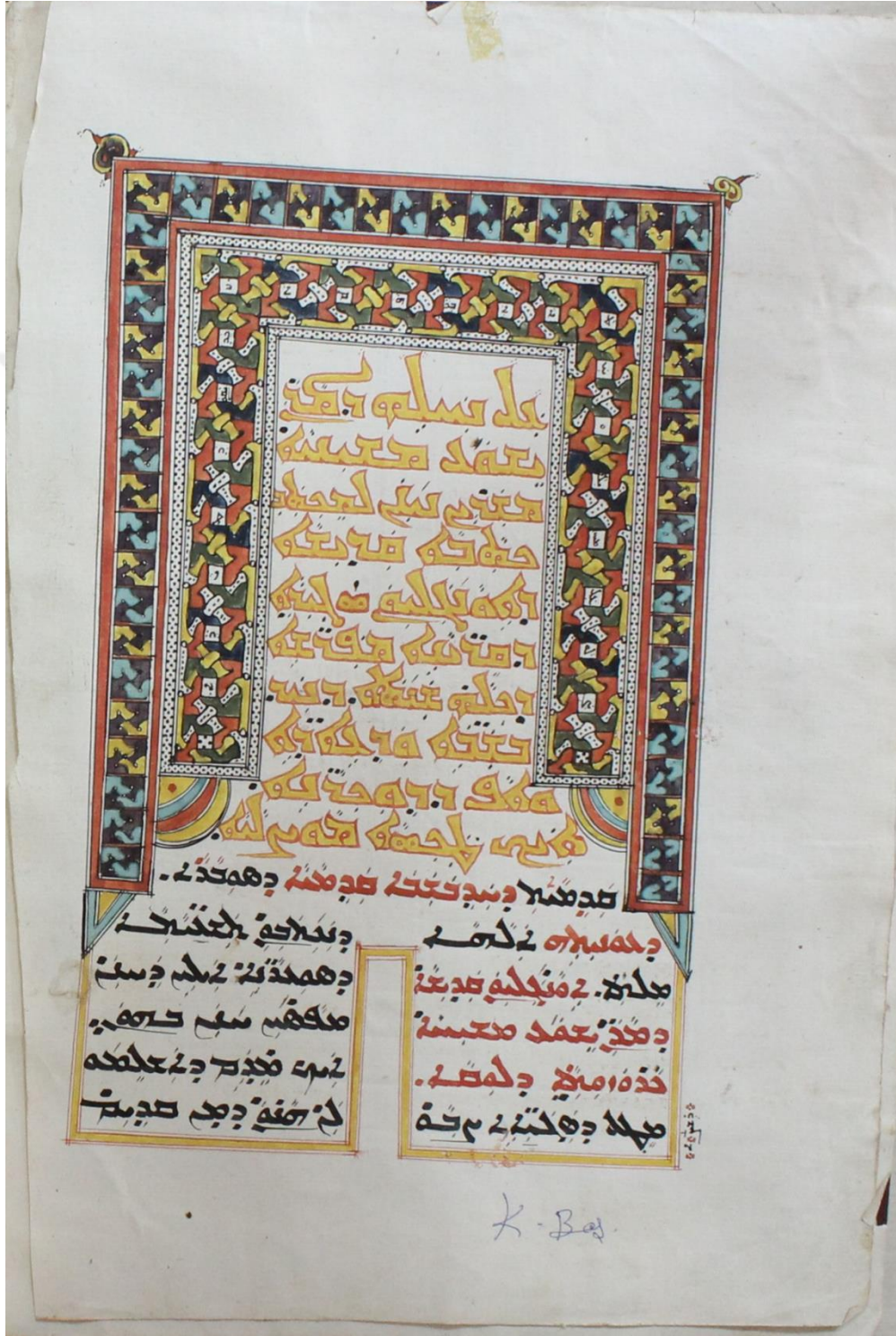
Fol. 352b yüzeyinde de siyah renkle çekilmiş çift cetvelden sonra kırmızı renkli ince bir şerit oluşturulmuş bu sınırlandırmayı bir sıra sarı, kırmızı, mavi ve varağın kendi renginden faydalanılarak oluşturulmuş bir örgü bordür sırası yerleştirilmiştir. Bu çerçevenin ortasına siyah mürekkeple konulmuş noktanın etrafında kırmızı kare köşeleri tıgılı bir şekil oluşturulmuş ve onun dört bir kenarından tek bir çizgi şeklinde yine dört yana uzanan haç kolları uzatılmıştır. Bu kolların uçları da yine haç motifi ile bitirilmiştir. Bu uzanan kolların etrafları da sarı, kırmızı ve mavi renklerle oluşturulan örgü motifi ile bezenmiştir. Bu haç motifini yine haç motifi oluşturacak şekilde sarı ince bir şerit sınırlamaktadır. Üst köşebentlerde örgü motifi işlenmiştir. Haçın alt kısmı çerçeveye oturan ve içinde yine siyah mürekkeple küçük bir haçın etrafını saran örgü motifinin üstüne oturmaktadır. Üst kısımdaki haç ve kaide kenarları arasında kalan boşluk dikdörtgen şekilde örgü motifi ile doldurulmuştur.

Fol.389b yüzeyinde de çift sıra siyah mürekkep çekilmiş ve ince bir kırmızı şerit oluşturulmuştur. Bu süsleme de diğer süslemelere benzemektedir ancak diğerlerinde gördüğümüz haçın oturduğu üçgenimsi kaide gövdesi burada zeminde yani eserin alt kısmında değil eserin ön kenar yüzeyine denk gelen yerdedir. Motifin ortasında siyah mürekkeple ince bir şerit halinde bir kenarları dört bir tarafa uzanan ve her bir kolun ucunda da yine haç motifi olan büyük bir haç çizilmiştir. Bu haçın etrafı da yine örgü motifi ile sarmalanmıştır. bu motif sarı ince bir şerit ile sınırlandırılmıştır. Köşebentlerde varağın ön kenarına gelen noktalarda kırmızı madalyon içinde altı kollu çiçekle gülbezek motifi yer alırken sırt kısmına gelen yerdeki köşebentlerde mavi kare şeridin içine örgü motifi işlenmiştir. Alt kısım köşelerinde tığ motifi vardır. Üst kısımdaki köşelerde tığ motifi yoktur.

Resimler

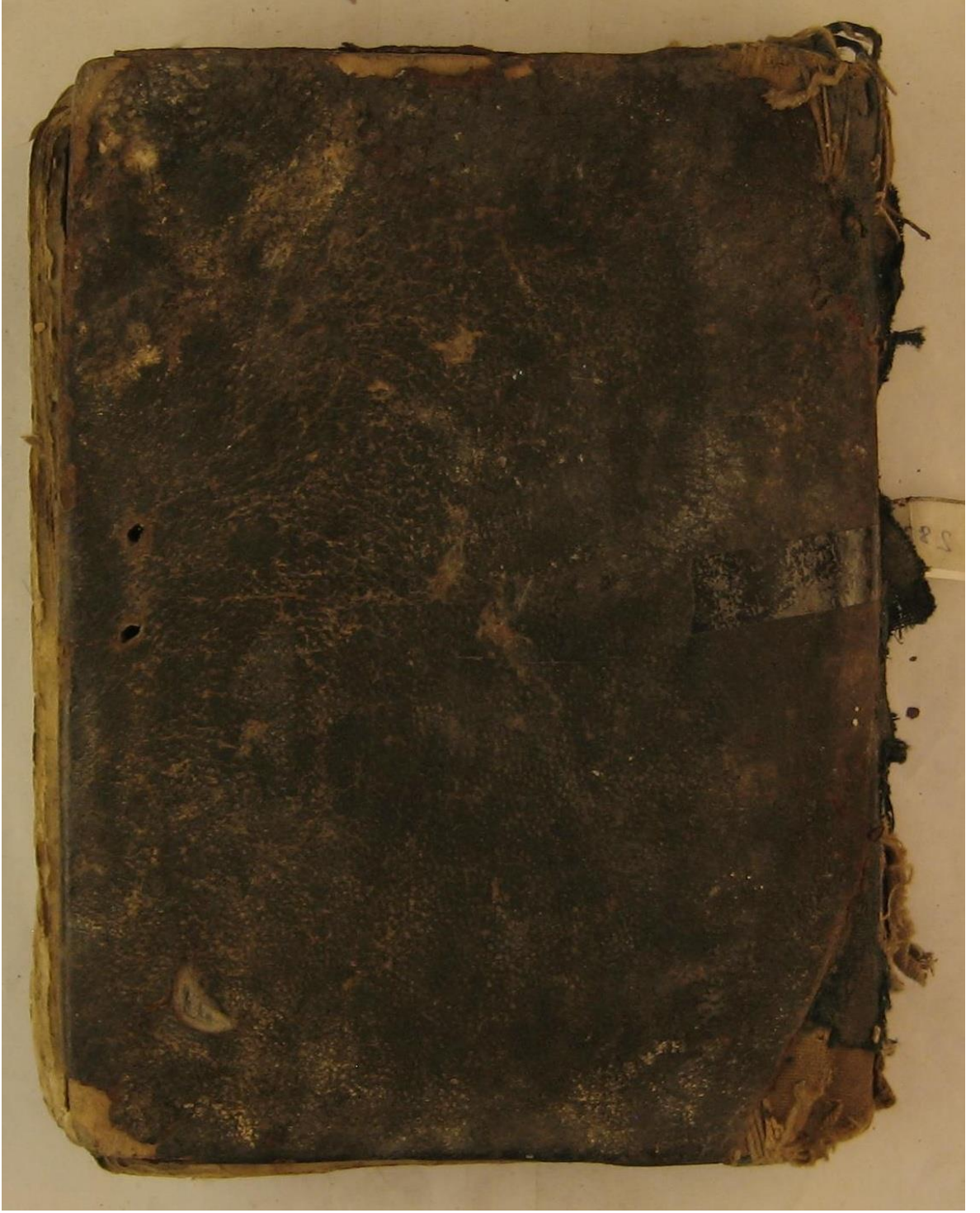
Resim 71. Kat. 24 Numaralı Eserin Takdim Sayfası

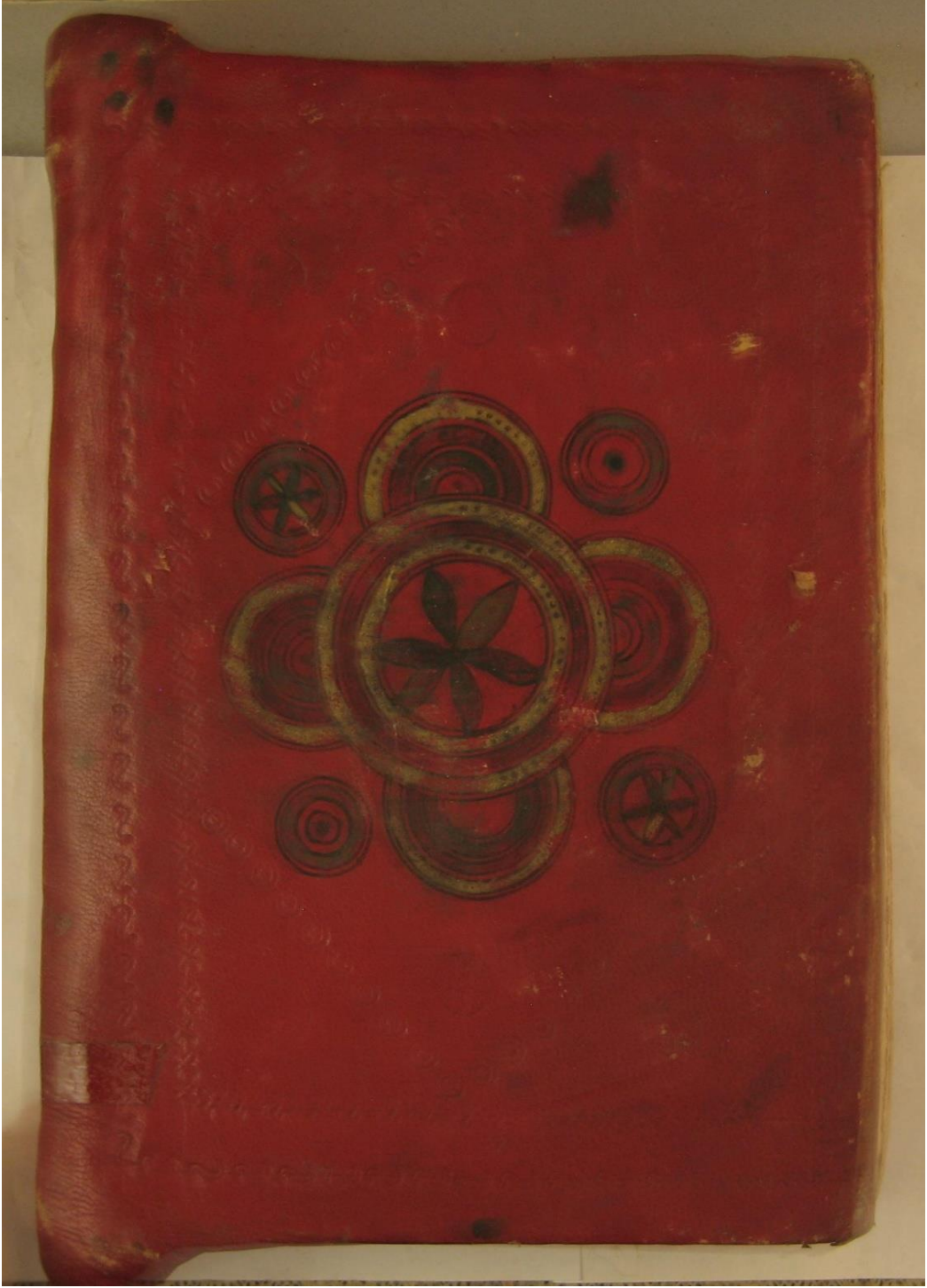
Resim 72. Kat. 25 Numaralı Eserin Takdim Sayfası (1586)

Resim 73. Kat. 34 Numaralı Eserin Mukavva Cilt Ön Yüzeyi (1645)

Resim 74. Kat. 12 Numaralı Eserin Kilit Sistemli Süslemesiz Cilt Ön Yüzeyi

Resim 75. Kat. 24 Numaralı Eserin Lake Süslemeli Arka Cilt Yüzeyi

Resim 76. Kat. 25 Numaralı Eserin Lake Süslemeli Ön Cilt Yüzeyi (1586)

Resim77. Kat. 27 Numaralı Eserin Süslemeli Cilt Ön Yüzeyi

Resim 78. Kat. 25 Numaralı Eserin Fol. 41a Yüzeyi Süslemeli Sayfası (1586)

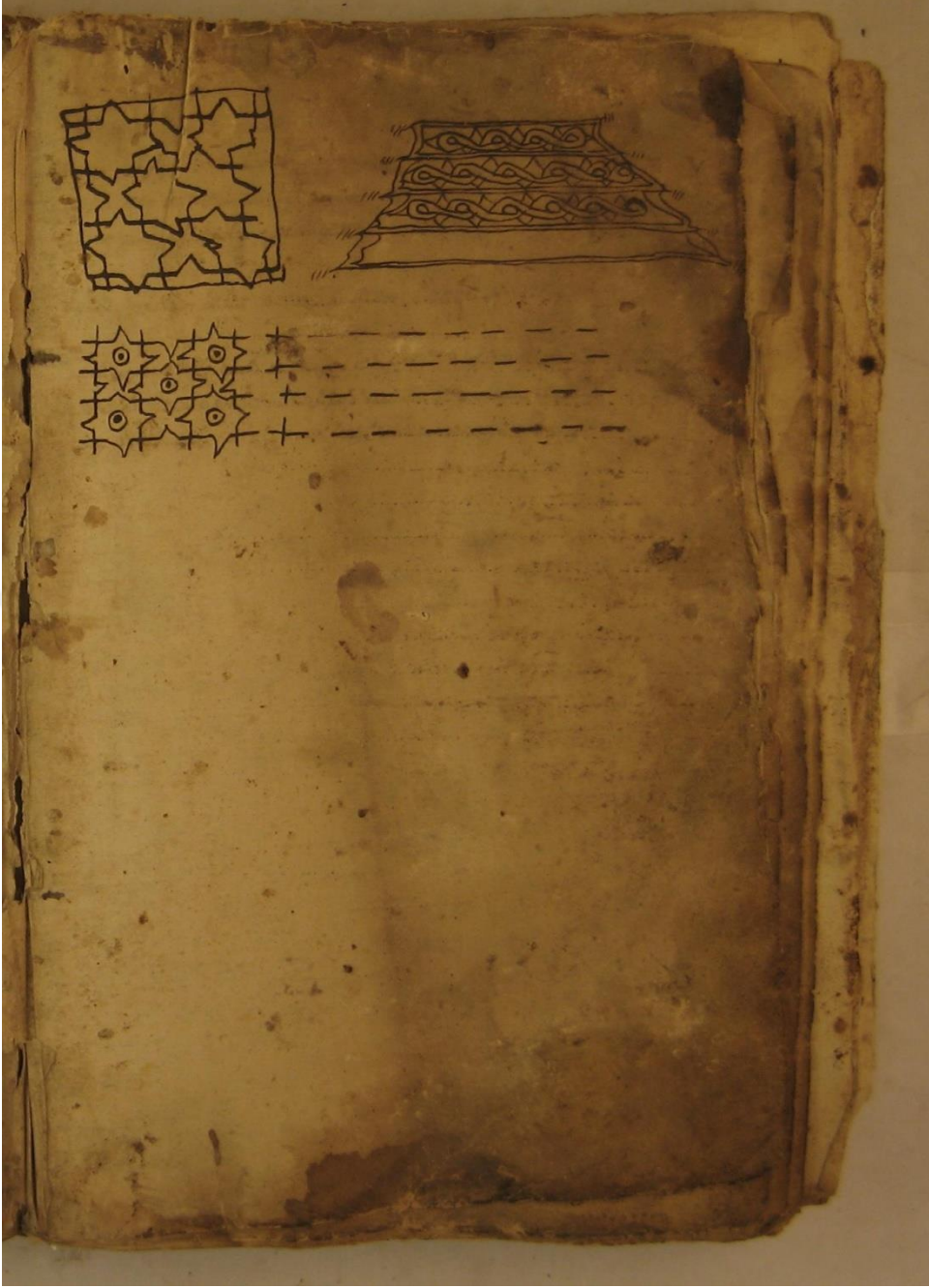
Resim 79. Kat. 32 Numaralı Eserin Fol.120a Yüzeyi Süslemeli ve Forma Geçişi Numaralı Sayfası

Resim 80. Kat. 22 Numaralı Eserin Fol. 56b Yüzeyi Süslemeli Sayfası (1816)

Resim 81. Kat. 28 Numaralı Eserin Fol. 191b Yüzeyi Yarım Kalan Süslemeli Sayfası

Resim 82.Kat. 19Numaralı Eserin Fol. 8b Yüzeyi Yarım Kalan Süslemeli Sayfası

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

DEĞERLENDİRME

Ferağ kaydı içerisine istinsah yeri ve zamanı, müstensihin adı varsa hattat adı yazılmaktadır. Eserlerin ferağ kaydını oluşturan bilgiler aşağıda verildiğinden bu bilgilere burada ayrıca değinilmemiştir.

Müstensihi belli olan altı eser mevcuttur. Kat. 1 eserin müstensihi Papaz Uşa'no'dur. Kat. 25 Papaz Atiya, Kat. 29 Papaz Abdišo, Kat. 33 Rahip Barşaum tarafından ve Kat. 34 Baş Piskopos Hori tarafından yazılmıştır. Kat. 32 kodlu eserin iki müstensihi tespit edilmiştir. Metnin bitiminde Papaz Uş'ano yazarken arka sayfaya şiir eklenip onun altına da "terkip eden Yavnon" ibaresi yazılmıştır. Eserin ilk müstensihinin kim olduğu daha detaylı bir çalışma yapıp metnin tamamı okunmak suretiyle tespit edilecektir.

İstinsah yeri belli olan yedi eser mevcuttur bunlar; Kat.1 Gubrehto Köyünde yazılmıştır, Kat. 2 Dayruzzafaran Manastırında, Kat. 25 Tilkife Köyünde yazılmıştır. Kat. 29 Musul yakınlarında Alkuş Köyünde, Kat. 30 Dayruzzafaran Manastırında, Kat. 31 Mor Gabriel ve Mor Abrohom Yukarı Manastırlarında ve Kat. 33 ise bugün Hasankeyf yakınlarında Heytem Bölgesinin Beth Men'em köyünde yazılmıştır.

İstinsah yılı tespit edilebilen dokuz eser vardır. Eserlerin istinsah yılları ferağ kayıtlarında Yunan yılı baz alınarak yazılmıştır. Katalog içerisinde yazım yılları hem Yunan yılı hem de miladi takvime çevrilmiş yıl olarak iki şekilde verilmiştir. Burada

eserler sadece miladi takvime göre kronolojik bir sıra takip edilerek verilmiştir.ve Değerlendirme tablosunda ise yine miladi takvim tarihleri kullanılmıştır.

Kronolojik olarak en erken tarihli eser Kat. 33 olup istinsah tarihi 1470'tir. Kat. 26 1531, Kat.25 1586 yılında, Kat. 6 1602, Kat. 34 1645 yılında, Kat. 29 1711 yılında Kat. 22 1816 yılında, Kat. 1 1854 yılında, Kat. 23 1883 yılında, yazılmıştır.

Eserlerin çoğu yıllık dua programına göre yazılmış kilisede ayin için kullanılan dua ve ilahi kitaplarıdır. Kat. 11, Kat. 16, Kat. 17, Kat. 34 Yeni Ahit, Kat. 18, Kat. 19, Eski Ahit ve Kat. 21 ise Mezmurlardır.

Temellük kaydı okunabilmiş dört eser mevcuttur Kat. 6 Mor Muşe'ye ait olup Kat. 11 Tarmil Köyünden Abrohom'a aittir. Kat. 33 numaralı eserin girişinde el ile çizilmiş gelişi güzel bir daire içinde Arapça İbn el Sabbah kaydı düşülmüştür. Kat. 34 ise İlyas İbn Antun'a aittir.

34 eserden cildi mevcut olmayan Kat.18, Kat. 19 ve Kat. 31 numaralı eserler ve de Kat. 21 ve Kat. 34numaralı mukavva kapaklı eserler hariç diğer bütün eserlerde ahşap kapak kullanılmıştır. Cilt kapaklarında kullanılan meşin deri iç kapak kağıdının üzerine doğru çevrilerek yapıştırılmıştır. Bu deriler tıraşlanmamıştır ve bordo ve kahverengi olmak üzere iki renk kullanılmıştır. Kat. 34. numaralı eserin mukavva cildi üzerindeki kahverengi deri rengi diğer eserlerden daha açık renklidir.

Cilt kapakları süslemesiz olan eserler Kat. 2, Kat. 4, Kat. 5, Kat. 8, Kat. 10, Kat. 11, Kat. 12, Kat. 13, Kat. 14, Kat. 16, Kat. 18, Kat. 19, Kat. 20, Kat. 26, Kat. 29, Kat. 31 numaralı eserlerdir. Cilt kapaklarında kullanılan süslemeler genellikle bitkisel ve geometrik motiflerden oluşturulmuş haç motifleridir. Sadece Kat. 21. kodlu eserin mukavva cildi şemse motifi ile süslüdür. Kat. 4, Kat. 8, Kat. 13, Kat. 20, Kat. 29 kodlu eserlerin ahşap cildi mevcut olmasına rağmen ciltlerinin üzerinde herhangi bir

kaplama yoktur. Eserlerin cilt süslemeleri kataloglamanın içinde verildiği için burada ayrıca bahsedilmeyecektir.

Şiraze örgüsü genellikle kapaklardan başlayarak kapaklar delinmek suretiyle örülmüştür. Şiraze örgüleri kalın olup eserin orijinal kapak ölçülerinden birer cm dışa taşkındır.

Sırt dikişlerinin zincir dikiş örüm tekniği ile örüldüğü tespit edilmiştir. Koton ip kullanılmış ve metin gövdesi cilde genellikle ahşap kapaklar delinerek tutturulmuştur.

Doğu kağıdı olarak adlandırılan Nohudi renkli ve yoğun lifli kağıt cinsi sekiz eserde görülmektedir. Bunlar sırasıyla; Kat. 4, Kat. 5, Kat. 7, Kat. 9, Kat. 10, Kat. 18, Kat. 26, Kat.27 kodlu eserlerdir. Bu eserler hariç diğer eserlerde kağıt cinsi olarak filigranlı Avrupa kağıdı kullanılmıştır. Kat.17 numaralı eserin onarımı sırasında çift kağıt kullanıldığı tespit edilmiştir.

Eserlerin hepsi siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Kırmızı mürekkep genellikle konu başlıklarında ve geçişlerinde kullanılmıştır. Hemen her eserde İsa Mesih, Allah, Kutsal Ruh ve Vaftizci Yahya gibi kimi kutsal kavramlar da kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ayrıca noktalama işareti olarak da kullanılmıştır.

Genellikle eserlerin alt kısmında ve forma geçişleri esnasında alfabetik numaralandırılma sistemi sağ ve sol tarafından geometrik ya da bitkisel motiflerle çevrenmek suretiyle verilmiştir.

Eserlerin hepsinde derkenar mevcuttur.

Kat. 7, Kat. 22, Kat. 24 numaralı eserlerin ayraçları mevcuttur.

Kat. 33 kodlu eser ve Kat. 34 kodlu eser Serfo hattı ile Arapça Gerşunive harekesiz yazılmıştır. Diğer bütün eserler Eştrangelo ve Doğu hatları ve de “kompozit” diye adlandırdığımız bu iki hattın karışımı bir hat ile yazılmıştır. Eserlerin çoğunda Doğu hattı kullanılmıştır. Eştrangelo ile yazılan eserler Kat. 3, Kat. 12, Kat. 21, Kat. 22, Kat. 23, Kat. 31 numaralı eserlerdir. Kompozit hat ile yazılan eserler ise Kat. 4, Kat. 5, Kat. 6, Kat. 18, Kat. 19, Kat. 28 numaralı eserlerdir. Geri kalanlar Doğu hattı ile yazılmıştır. On eser harekesiz yazılmıştır. Bunlar Kat. 3, Kat. 4, Kat. 5, Kat. 9, Kat. 10, Kat. 11, Kat. 13, Kat. 27, Kat. 33, Kat. 34 kodlu eserlerdir. Diğerleri hareketli yazılmıştır.

Eserlerin çoğu tek sütünlu ve de satır sayısı sabit olarak yazılmıştır. Çift sütünla yazılanlar Kat. 16, Kat. 17, Kat. 18, Kat. 25, Kat. 29, Kat. 30, Kat. 31, Kat. 32’dir. Diğerleri tek sütünlu yazılmıştır. Satır sayısı en az olan eser Kat. 22 numaralı eserdir ve on üç satırlı yazılmıştır. Satır sayısı en yüksek eserler ise Kat. 29, Kat. 30 numaralı eserlerdir. Bu iki eser hem çift sütünlu hem de otuz iki satırlıdır. Kat. 3, Kat. 10, Kat. 11, Kat. 19, Kat. 27, Kat. 33, Kat. 34 numaralı eserler hem tek sütünlu hem de satır sayıları farklıdır.

Altı eserde kilit sistemi vardır. Bunlar; Kat. 5, Kat. 10, Kat. 12, Kat. 17, Kat. 26 ve Kat. 27 numaralı eserlerdir. Bu eserlerin sadece kilit delikleri mevcuttur.

Eserler genellikle hem fiziksel hem kimyasal hem de biyolojik hastalıklara sahiptir. Kimyasal olarak genellikle mikroorganizma ve kemirgen tahribatı kimyasal olarak metin kısımlarında mürekkeple yazılmış olan bölümlerde mürekkep korozyonu fiziksel hasar olarak da parça kayıpları yırtılmalar, yağ ve neme bağlı su lekeleri tespit edilmiştir.

Eserlerin çoğunda bezeme yoktur. Altı adet eserde takdim sayfası süslemelidir. Bu eserler Kat. 22, Kat. 23, Kat. 24, Kat. 28, Kat. 30, Kat. 34 numaralı eserlerdir. Süslemelerin tamamı örgü motifi kullanılarak yapılmıştır. Kat. 25 ve Kat. 32 kodlu eserlerde de İsa Mesih'in Kudüs'e giriş sahnesi tasvir edilmiştir. Kat. 25 kodlu eserin istinsah tarihi 1586 olup Kat. 32 kodlu eserin istinsah tarihi belli değildir ancak iki resim arasındaki kompozisyon, renk ve fırça kullanımı, figürlerin yerleştirilmesi gibi konular bakımından değerlendirildiğinde Kat. 32.kodlu eseri de 16. yüzyıla tarihlemek mümkündür.

Eserlerin metin kısımları tamamı siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Bezemelerde ise hakim bir şekilde kırmızı, sarı, mavi, yeşil kullanılmıştır. Ancak mor ve lacivert de kullanılmıştır. Zeminin kendi rengi de ayrıca bezeme rengi olarak kullanılmıştır.

Bezeme motifi olarak da genellikle geometrik desenler ve örgü motifi kullanılmıştır. Bu geometrik motifler ile genellikle haç deseni oluşturulmuştur. İnce fırça kullanılmıştır. İki eser de süslemeler çizimler yapılmış ama süsleme yarım bırakılmıştır. Bunlar Kat.19 ve Kat 28 numaralı eserlerde yer almaktadır.

SONUÇ

Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğünde kataloglanan bu eserlerden 32 tanesi Van Müzesinden getirildiği için Van Koleksiyonu adı altında yukarıda belirtilen raf numaralarıyla yer almaktadır. Kütüphanenin kendi bünyesinde olan 2 eser ise BY kodu ile ayrılmıştır ancak bu çalışmada katalogun en sonuna eklenmiştir. Bütün bu eserler Eski Ahit, Yeni Ahit, Mezmurlar, bayram günlerinde, cenaze merasimlerinde, ayinler esnasında okunacak dualar, ilahiler, azizleri anma günü kitapları olmak üzere farklı kategorilerdedir. Eserlerin çoğunun tahrip edilmiş ve ilk ve son sayfalarının eksik olmasından dolayı ferağ ve temellük kayıtları çıkarılamamıştır. Ferağ kayıtları okunanlar arasında en eski 1470 tarihliden günümüze en yakın 1883 tarihliye kadar farklı tarihlerde ve kuzey Mezopotamya sınırları içinde Hasankeyf'ten Musul'a kadar uzanan bir coğrafya da kaleme alınmışlardır. Doğu, Eştrangelo ve Serto hatları ile Doğu ve Eştrangelonun birleşiminden oluşan kompozit hat eserlerin dilini oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- ANAMERİÇ, Hakan. Yazma Eserlerin Kataloglanmasında Marc Standardı 500 Genel Notlar Alanı ve Bileşenlerinin Kullanımı, *Ankara Üniversitesi Dil Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 55, 2 (2015), 27-58.
- AND, Metin. *Osmanlı Tasvir Sanatları 1: Minyatür*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2014.
- AKALIN, Kutlu; *Klasik Süryaniceye Giriş 1*, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin 2018.
- AKALIN, Kutlu; DUYGU, Zafer. *Süryani Literatürü*, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin, 2017.
- AKALIN, Kutlu; DUYGU, Zafer. *Kristolojiye Giriş*, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin, 2017.
- AKYÜZ, Gabriel. *Tüm Yönleriyle Süryaniler*, Anadolu Ofset Matbaası, Mardin 2005.
- AKGÜN, Banu. Türk Süsleme Sanatında Hatailer, 38 ICANAS. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongre Bildirileri Ankara 2007.
- AYDIN, Edip. Süryani Dili ve Edebiyatına Genel Bir Bakış, *Heto, Süryani Edebiyat Dergisi*, Yıl 1, Sayı 1, Ocak 1999.
- BAĞCI, Serpil. *Konya Mevlana Müzesindeki El Yazmalarının Minyatürleri*, Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara 1983.
- BAĞCI, Serpil; ÇAĞMAN, Filiz; RENDA, Günsel ve TANINDI, Zeren. *Osmanlı Resim Sanatı*, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2006.
- BARSAVM, İgnatiusEfre. *Saçılmış İnciler Süryanilerin Yazınsal Tarihi*, çev. Zeki Demir, Resim Ofset, İstanbul 2005.
- BECKER, Howard S. *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi*, çev. Şerife Geniş, Heretik Yayınları, Ankara 2016.
- BROCK, Sebastian P. *A Brief Outline of Syriac Literature*, Kottayam, St. Ephrem Ecumenical Institute, India, 1997, çev. Kutlu Akalın ve Zafer Duygu, *Süryani Literatürü*, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin 2017.
- BROCK, Sebastian P. *A Brief Outline of Syriac Literature*, St. Ephrem Ecumenical Research Institute, Baker Hill: Kottayam, India 1997.
- BROCK, Sebastian P, TAYLOR David. K. G. *Saklı İnci: Antik Arami Mirası*, Onur Ofset, İstanbul 2006.

- BROCK, Sebastian P. *Süryani Geleneğinde Kutsal Kitap*, çev. Circis Bulut, Zafer Matbaası, İstanbul 2006.
- BROWN, Peter. *Geç Antikçağ Dünyası*, çev. Turhan Kaçar, Alfa Yayınları, İstanbul 2017.
- BURSALI Mehmed Tahir. *Osmanlı Müellifleri*, 3c., İstanbul: Matbaa-i Amire, 1333 - 1342/1914-5 – 1923-4.
- COSTAZ, Louis. *Dictionnaire Syriaque-Français, Syrac- English Dictionary, Kamus Süryani Arabi*, Beyrut, 2002.
- ÇAĞMAN, F., TANINDI, Z. “Osmanlı- Safevi İlişkileri (1578-1612) Çerçevesinde Topkapı Sarayı Müzesi Resimli El Yazmalarına Bakış”, *Aslanapa Armağanı*, 1996, s. 37- 62.
- ÇELİK, Mehmet. *Süryani Kilisesi Tarihi*, İstanbul 1988.
- ÇEVİK, Adnan. *XI- XIII. Yüzyıllarda Diyarı-ı Bekr Bölgesi Tarihi*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 2002.
- ÇEVİK, Adnan. *Ortaçağ İslâm Coğrafyacılarına Göre el-Cezîre ve İdari Taksimatı, Osmanlı Araştırmaları XXXIII*, İstanbul 2009.
- ÇİĞ, Kemal. *Türk Kitap Kapları*, Yapı Kredi Bankası A.Ş, İstanbul 1971.
- ÇİĞ, Muazzez İlmiye. *Uygarlığın Kökeni Sümerler-1 Tarihte ilk Edebi Eserlerden Seçmeler*, Kaynak Yayınları, İstanbul 2015.
- DEMİRCİ, Kürşat. *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak Ortodoksluğun Teolojisi*, Kitapevi Yayınları, İstanbul 2016.
- DORU, Nesim. *Doğudan Batıya Süryaniler Felsefe ve Çeviri Geleneği*, Dipnot Yayınları, Ankara 2007.
- DUYGU, Zafer. *Hıristiyanlık ve İmparatorluk*, Divan Kitap, İstanbul 2017.
- DUYGU, Zafer. *İsa, Pavlus, İnciller*, Düşün Yayıncılık, İstanbul 2018.
- DUYGU, Zafer. *Nikomedeia ve Hıristiyanlık*, Düşün Yayıncılık, İstanbul 2018.
- DUYGU, Zafer. *Süryani Tarih Yazıcılığında Geç Antik Çağ Hıristiyanlık, İslam ve Siyasi Tarih*, Divan Kitap, İstanbul 2016.
- GACEK, Adam. *Arapça El Yazmaları İçin Rehber*, çev. Ali Benli, M. Cüneyt Kaya, Klasik Yayınları, İstanbul 2016.
- GUTAS, Dimitri. *Yunanca Düşünce Arapça Kültür. Bağdat'ta Yunanca – Arapça Çeviri Hareketi ve Erken Abbasi Toplumu*, çev. Lütfü Şimşek, Kitap Yayınevi, İstanbul 2011.
- GÜNEL, Aziz. *Türk Süryaniler Tarihi*, İstanbul 1970.
- HATCH, William H. P. *An Album of Dated Syriac Manuscripts*, Boston, ABD. 1946.

- HEALEY, John. F. Süryanca El Yazısının Erken Tarihi: Yeniden Bir Değerlendirme, çev. M. Sait Toprak, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 4, Ekim / Kasım/ Aralık 2005.
- HROUDA, Barthel. *Mezopotamya*, çev. Zehra Aksu Yılmaz. Alfa Yayınları, İstanbul 2016.
- İNCEOĞLU, Yasemin G.; ÇOMAK, Nebahat A. *Metin Çözümlemeleri*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2009.
- KARATAY, F. E. *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Farsça Yazmalar Kataloğu*, Topkapı Sarayı Müzesi Yayınları No:12, İstanbul 1961.
- KING, Daniel. *The Syraic World*, Routledge, New York 2019.
- KUT, G., BAYRAKTAR, N. *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara. 1984.
- LABARRE, Albert. *Kitabın Tarihi*, çev. Işık Ergüden, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2012.
- LEROY, Jules. *Les Manuscrits Syriaques à Peintures Conservés dans les Bibliothèques d'Europe et d'Orient*, Paris 1964.
- MAHİR, Banu. *Osmanlı Minyatür Sanatı*, Kabcacı Kitabevi, İstanbul 2005.
- MALİK, G. David, *Süryanilerin Tarihi*, çev. V. İlmen, Yaba Yayınları, İstanbul 2012.
- MITHCELL, Stephen. *Geç Roma İmparatorluğu Tarihi M.S.284-641*, çev. Turhan Kaçar, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2016.
- MOLLAİBRAHİMOĞLU, S. *Süleymaniye Kütüphanesi'nde Bulunan Yazma Eserler*, Süleymaniye Vakfı, İstanbul 2002.
- MOOSA, Matti, Studies in Syriac Literature, *Journal The Muslim World*, LIII, 2, 1968.
- NAVEH, J. *Early History of the Alphabet*. Jerusalem-Leiden 1982.
- ORSENNA, Erik. *Kağıt Yolunda Küreselleşme Üstüne Küçük El Kitabı*, çev. Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul 2013.
- ÖZCOŞAR, İbrahim. *19. Yüzyılda Mardin Süryanileri*, Beyan Yayınları, İstanbul 2008.
- ÖZDEMİR, Bülent. *Süryanilerin Dünyü Bugünü*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2014.
- ÖZEN, M. E. *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü*, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Basım Atölyesi, İstanbul 1985.
- PANCAROĞLU, Oya. Resimli ve Tasvirli El Yazmaları, Der. Ali Uzay Peker ve Kenan Bilici, *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygurluğu*, c. 2, Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2006, ss. 579 – 584.

RENDA, Günsel. *Üç Zübdet-üt Tevarih Yazmasının İncelenmesi*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara 1969.

SEYHAN, Nezihe, *Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki Minyatürlü Yazma Eserlerin Kataloğu*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1991.

SMITH, Payne J. *A Compendious Syriac Dictionary*, Oregon 1999.

TAŞ, Tuğba; ÖZCAN, Fikret. MS 4-7. Yüzyıllar Arasında Haç Motiflerinin Gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2015/1 sayı 21, 247-275,

TORREY C.C. *A Syriac Parchment from Edessa of the Year 243 A.D.* *Zeitschrift für Semitistik und Verwandte Gebiete* 1935. 10, 33-45.

VOORST, Robert E. Van, *Jesus Outside the New Testament*, Eerdmans, England 2000.

WRIGHT, William. *A Short History of Syriac*, Londra, 1984.

WRIGHT, William. *Catalogue of Syriac Manuscripts in the British Museum Acquired Since the Year 1838*, 2. Cilt, British Museum, Londra, 1871.

YUSİF, Efrem İsa. *Süryani Tercüman ve Filozofları*, çev. Mustafa Arslan, Doz Yayıncılık, İstanbul 2007.

<http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/kagit-zamanla-neden-sararir>

<http://dukhrana.com/>

<https://gedsh.bethmardutho.org/index.html>

<http://syriaca.org/geo/browse.html>

Tablo 6. Değerlendirme Tablosu

ESERLERİN Kat. No	Env. No	KONU	TEME LLÜK	İSTN. TARİ Hİ	İSTN. YERİ	MÜSTE NSİH	CİLT	CİLT KAP.	CİLT SÜS.	KAĞ IT	FİLİ GRA N	MÜR EKKE P	METİ N SÜS.	DİL	HAT	SÜT. SAT. SAY.	HAR EKE	KİLİ T
Kat. 1	271	Dua	-	1854	Gubrehto Köyü	Uşano	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	1/21	√	-
Kat. 2	272	Dua	-	-	Dayruzza faran Man.	-	Ahşap	Deri	-	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	1/19	√	-
Kat. 3	273	Dua	-	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Sür.	Est.	1/bb	-	-
Kat. 4	274	Mezmurlar	-	-	-	-	Ahşap	-	-	Doğu	-	Siy. Kır.	-	Sür.	Kom.	1/19	-	-
Kat. 5	275	-	-	-	-	-	Ahşap	Deri	-	Doğu	-	Siy. Kır.	-	Sür.	Kom.	1/16	-	√
Kat. 6	276	Azizleri Anna/ Şiir	Mor Muşe	1602	-	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Sür.	Kom.	1/15	√	-
Kat. 7	277	İlahi	-	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Doğu	-	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	1/20	√	-
Kat. 8	279	-	-	-	-	-	Ahşap	-	-	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	1/17	√	-
Kat. 9	280	İlahi	-	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Doğu	-	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	1/16	-	-
Kat. 10	281	Ayin	-	-	-	-	Ahşap	Deri	-	Doğu	-	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu.	1/bb	-	√
Kat. 11	282	Yeni Ahit	Abroh om	-	-	-	Ahşap	-	-	Avr.	-	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	1/bb	-	-
Kat. 12	283	-	-	-	-	-	Ahşap	Deri	-	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Sür.	Est.	1/22	√	√

Kat. No	ESERLERİN		KONU	TEME LLÜK	İSTN. TARİ Hİ	İSTN. YERİ	MÜSTE NSİH	CİLT	CİLT KAP.	CİLT SÜS.	KAĞ IT	FİLİ GRA N	MÜR EKKE P	METİ N SÜS.	DİL	HAT	SÜT. SAT. SAY.	HAR EKE	KİLİ T
	Env. No	No																	
Kat. 13	285		Cenaze Merasimi	-	-	-	-	Ahşap	-	-	Avr.	√	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Doğu	1/18	-	-
Kat. 14	286		İlahi-Cenaze Merasimi	-	-	-	-	Ahşap	Deri	-	Avr.	√	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Doğu	1/19	√	-
Kat. 15	288		Şiir	-	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Doğu	1/20	√	-
Kat. 16	289		Yeni Ahit	-	-	-	-	Ahşap	Deri	-	Avr.	√	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Doğu	2/21	√	-
Kat. 17	290		Yeni Ahit Matta	-	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Doğu	2/23	√	√
Kat. 18	291		Eski Ahit	-	-	-	-	-	-	-	Doğu	-	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Kom.	2/20	√	-
Kat. 19	292		Eski Ahit	-	-	-	-	-	-	-	Avr.	√	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Kom.	1/bb	√	-
Kat. 20	293		Bayram Kutlama Duaları	-	-	-	-	Ahşap	-	-	Avr.	√	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Doğu	1/17	√	-
Kat. 21	294		Mezmunlar	-	-	-	-	Mukavava	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kırmızı	-	Sür.	Est.	1/16	√	-
Kat. 22	295		Namaz Duaları	1816	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kırmızı	Süs. Tak. S.	Sür.	Est.	1/13	√	-
Kat. 23	296		Namaz Duaları	1883	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kırmızı	Süs. Tak. S.	Sür.	Est.	1/19	√	-
Kat. 24	297		Bayram Namazı Duaları	-	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kırmızı	Süs. Tak. S.	Sür.	Doğu	1/22	√	-

Kat. No	ESERLERİN		KONU	TEME LLÜK	İSTN. TARİ Hİ	İSTN. YERİ	MÜSTE NSİH	CİLT	CİLT KAP.	CİLT SÜS.	KAĞ IT	FİLİ GRA N	MÜR EKKE P	METİ N SÜS.	DİL	HAT	SÜT. SAT. SAY.	HAR EKE	KİLİ T
	Kat. No	Env. No																	
Kat. 25	298		Yeni Ahit Dua		1586	Tilkife Köyü	Papaz Atıya	Ahşap	Deri	√		√		Süs. Tak.S. Res.	Sür.	Est.	2/20	√	
Kat. 26	300		Ayin Dua	-	1531	-	-	Ahşap	Deri	-	Doğu	-	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	1/18	√	√
Kat. 27	301		-	-	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Doğu	-	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	1/bb	-	√
Kat. 28	302		Yıllık Dua	-	-	-	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kır.	Süs. Tak. S.	Sür.	Kom.	1/18	√	-
Kat. 29	303		Yıllık Dua	-	1711	Alkuş Köyü Musul	Papaz Abdışo	Ahşap	-	-	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Sür.	Doğu	2/32	√	-
Kat. 30	304		Şiir	-	-	Dayruzza faran Man.	-	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kır.	Süs. Tak. S.	Sür.	Doğu	2/32	√	-
Kat. 31	307		Yıllık Dua	-	-	Mor Gabriel& Abrohom Man.	-	-	-	-	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Sür.	Est.	2/31	√	-
Kat. 32	KAYIT SIZ		Namaz Duaları	-	-	-	Yavnon Ve Uşano	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kır.	Res.	Sür.	Doğu	2/31	√	-
Kat. 33	BY 5988		Cenaze Merasimi	İbn el Sabba h	1470	Beth Men 'em	Rahip Barsaum o	Ahşap	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Gerş.	Serto	1/bb	-	-
Kat. 34	BY 6026		Yeni Ahit	İlyas ibn Antun	1645	-	Baş Piskopos Hori	Mukav va	Deri	√	Avr.	√	Siy. Kır.	-	Gerş.	Serto	1/bb	-	-

T.C.
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYE'DE YAŞAYAN DİLLER ENSTİTÜSÜ
İNTİHAL RAPORU

Tez Başlığı: Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğünde Bulunan Süryanice El Yazmalarının Kataloglanması

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın kapak sayfası, giriş, ana bölümler ve sonuç kısımlarında oluşan toplam 172 sayfalık kısmına ilişkin 28/06/2019 tarihinde tez danışmanım tarafından "Turnitin" adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı alıntılar dahil %5'tir.

Uygulanan Filtrelemeler:

Kaynakça hariç %5

Alıntılar dâhil %5

5 Kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç açıklamalar

Açıklamalar Yoktur

Mardin Artuklu Üniversitesi "Turnitin" adlı intihal tespit programı uygulaması sonucunda azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı: Hatice ÖZBEK

Öğrenci No: 13731020

Programı: Türkiye'de Yaşayan Diller Enstitüsü Dili ve Kültürü Tezli Yüksek Lisans / 2

Statüsü: Yüksek Lisans

Tarih ve İmza

28.06.2019

Danışman Onayı

Dr. Öğr. Üyesi Kith AKALIN
K. Akalin

A.B.D. Başkanı Onayı

Dr. Öğr. Üyesi Kith AKALIN
K. Akalin